

“ምነው ! አደጋ ደርሶ ኖሮዋል ?” አለ አቶ ዮሴፍ ፡ የጥላሁንን ያበጠና የተላላጠ ፊት ሲያይ እንደ መደንገጥ ብሎ ።

“አ ! ትንሽ ነው ፤ ምንም አደል ። እዚህ ታች አምባጉዋሮ ተነሱ ፤ እኛንም ሳናስበው ስቦ አግብቶን ፤ እዚያ ፊቴን ትንሽ ሙዋጪ ፋኝ ። እሱዋ ባለቤቴ ጽዮን ናት ” አለ ጥላሁን ፤ ንግግሩን ከደረሰው አደጋ ወደ ሌላ ለመምራት ስለ ፈለገ ሶፊያን በጁ እያመለከተ ።

አቶ ዮሴፍ ፡ ለሶፊያ በፈገግታ የጅ ሰላምታ ከሰጠ በሁዋላ ፡ ባንድ እጁ ወገቡን ደገፍ አድርጎ ፤ ሸራ የተከናነበ ካሚዮኑን ትንሽ ሲመለከት ቆዩና ፡ “እየውልህ እኔም . . . ‘የጥቅምት ቀንና የቆንጆ ሳቅ አያታልህ’ የሚሉት ያባቶች ማስጠንቀቂያ ትዝ ሲለኝ ጊዜ ፤ ጭንቴን ሸራ አልብሼ መውረዴ ነው ” አለ ፤ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ ጥላሁንን እያዩ ።

“ ተረቱ ምን ማለት ነው ? ” አለ ጥላሁን ፤ እሱም እንደ መሳቅ ብሎ ።

“የጥቅምት ቀን ፤ ልክ እንደ በጋ ሰማዩ ወለል ብሎ ጠርቶ ጸሀዩ ሲሞቅ ፤ ‘በጋ ነው’ ብለህ ተታለህ ጭንትህን ሳታለብስ የተወኸው እንደሆነ ፤ ሌሊት ዝናብ ባይጥል ከዝናብ የማያንስ አንዛብ ወርዶ ወረትህን ሁሉ ውህ አስበልቶብህ ያድራል ፤ ትከስራለህ ማለት ነው ! ” አለ አቶ ዮሴፍ ፤ የሶፊያን እዚያ መኖር ስላስታምለች ምላሌውን ሳይጨርስ እመሀል መንገድ አቁሞ ።

“ የቆንጆ ሳቅ ያሉትስ ? ” አለ ጥላሁን ፤ አቶ ዮሴፍ የማይቀጥል መሆኑን ሲያይ ።

“ እሱም . . . ያው ነው ” አለ አቶ ዮሴፍ ፤ ሳያስብ በጀመረው ምላሌ ትንሽ የማፈር ምልክት በፊቴ እየታዩ ።

“ ይጨርሱልን እንጂ ! እኛ ተማሮች ነን ፤ እንዲህ ያሉትን ምላሌዎች ማወቅ እንፈልጋለን ። ”

“ በጣም ስንተዋወቅ እጨርሰዋለሁ ። ”

እዚያ አቶ ዮሴፍ ፤ ሻይ እንዲጠጡ ሶፊያንና ጥላሁንን ጋብዞቸው ፤ እበረንዳው ላይ ያልተያዘ ጠረጴዛ አግኝተው ከመቀመጣቸው ፤ ጥላሁን በፊቴ የደረቀው ደም ስለ ጨመደደውና ባይኑ የመላው ትቢያ እየቆረቆረ ስላስቸገረው ፤ አቶ ዮሴፍን ይቅርታ ለምኖ ፊቴን ለመታጠብ ወደ ውስጥ ገባ ።

ከዚያ ሲመለስ ሰውነቱ ሁሉ ታውቅ፡ ወባ እንደ ያዘው ሰው እየተንቀጠቀጠ መጣ ።

“ጥላያ፡ ምን ሆኑህ ?” አለች ሶፊያ፡ ሁኔታውን ገና በሩቅ ስታይ በጣም ደንግጣ ። ከመደንገጥዋ የተነሳ፡ ስሙ መለወጡን እንኩዋረስታ፡ በውነተኛ ስሙ ጠራችው ። አቶ ዮሴፍም ደንግጦ ስለነበረ ምን እንደ ተናገረች በቅጡ ያዳመጣት አይመስልም ።

“ጨርሶ ሊገባኝ የማይችል፡ ሊሆን የማይችል ነገር ነው፡ ለፊት ታጥቤ ፎጣ ስላጣሁ፡ በመሀረሚ ልጠርግ እጀን እኪሴ ብክት ያውልሽ፡ ይህን አገኘሁ !” ብሎ አንድ ባደፈ የጨርቅ እራፊ ተጠቅልሎ የተቁየጠረ ነገር ከኪሱ አውጥቶ እፊትዋ በጠረጴዛው ላይ ወርውሮ ሲጥል፡ ያ እፊትዋ የወደቀ ነገር መብረቅ እንደሆነ ሁሉ ደንግጣ፡ ላትናገር ብዙ ቆይች ።

“ሌባው ከገጠፈው ኪስ አውጥቶ በገዛ ኪሱ ሲከተው ያይነው !” አለች ሶፊያ፡ አፍዋን ይዛ ገም ብላ ከቆይች በሁዋላ፡ ምስጢር እንደምትናገር ቀስ ብላ በሹክሹክታ ።

“አዎ፡ አምስት መቶ ብር ። ብቻ እንዴት እኔ ኪስ ተገኝ ? እንዴት ሆኖ መጣ ?” አለ ጥላሁን፡ አይኑን ሁሉ ካፎቱ ጎልጉሎ አውጥቶ፡ አንድ ጊዜ ሶፊያን፡ አንድ ጊዜ አቶ ዮሴፍን እያለዋወጠ እያዩ ።

“ፖሊሶች ሲመጡ ከሌሶች ጋር ተያይዛችሁ ኖሮዋል ?” አለ አቶ ዮሴፍ፡ ሶፊያ ታሪኩን ባጭር ከተረከችለት በሁዋላ ።

“አዎ፡ ፖሊሶች ፊሽካ ሲነፉ ለመሸሽ ቢሞክሩም ስለ ያዘናቸው እንታገል ነበር ” አለ ጥላሁን ።

“የመርከቶ ሌሶች አጥማጆች ናቸው ። ፖሊስ ሲደርስባቸውና እንደማያመልጡ ሲያውቁ፡ የሰረቁት ነገር ከነሱ ጋር እንዳይገኝ የሚያደርጉት ዘዴ ብዙ ነው ። የሰረቁትን ገንዘብ ቢመቻቸው ወደሰረቁበት ኪስ መልሰው፡ ባይመቻቸው አጠገባቸው ባገኙት፡ በማንም ሰው ኪስ ከተው፡ ተይዘው ሲበረበሩ የሚበዛውን ጊዜ ባዶዋቸው ነው የሚገኙት ። እጃቸው ልክ እንደ ዛር እጅ፡ ከሰው ኪስ ገንዘብ ሲያወጣም ሆነ መልሶ ሲከት የሚያየውም፡ የሚሰጣውም የለ ! ዛሬም የሆነው ይህ ነው ። ከፖሊሶች እንደማያመልጡ ሲያውቁ፡ እንደ ተያያዛችሁ ከኪሳቸው አውጥተው ባንተ ኪስ ከተውታል ። ብቻ እገዢ መክርህ ጥሎ ባትሸሽ በሌብነት ተይዘህ የምትታሰር አንተ ነበርህ !” አለ አቶ ዮሴፍ እየሳቀ ።

“አሁን ምን ላድርግ ?” አለ ጥላሁን ፡ የሚያደርገው ግራ ገብ ቶት ።

“አሁንግ... እግዚር እንደ ፈረደብህ ያምስት መቶ ብር ጌታ ከመሆን በቀር መቸስ ምን ታደርጋለህ ?”

“ይተጪ አይቀልዱ ፤ ያ ድህ ገንዘቡን ግግኘት አለበት ፤ ይልቅ ይችሉ እንደሆነ እባክዎ ይርዱኝ ” አለ ጥላሁን ፡ ባቶ ዮሴፍ ቀልድ መቀየሙን በግልጽ እያሳዩ ።

“እንዴት አድርጌ ልርዳህ ? የሰውዬውን ስም ታውቀዋለህ ? ስሙስ ቢታወቅ ፡ መኖሪያው ካልታወቀ የት ብለን እንፈልገዋለን ?” አለ አቶ ዮሴፍ ፡ የጥላሁንን መቀየምና መጪነት ሲያይ ቀልዱንም ፤ ሳቅንም ትቶ ግዘኑ ከፊት እየታዩ ።

“ወደ ፖሊስ ጣቢያ ነው የሄዱ ፤ እባክዎ እኔ ጣቢያውን አላውቀውምና ፡ ረዳትዎ እዚያ እንዲወስደኝ ይንገሩልኝ ።”

“መውሰዱንስ እኔ እወስድህለሁ ፤ እዚህ ቅርብ ነው ፤ ብቻ አሁን አስራ ሁለት ሰአት ስላለፈ ፡ ባላገሮች ካልታሰሩ በቀር እዚያ አይገኝም ፤ ‘ገንዘቡን ለፖሊሶች አስረክበን እንምጣ’ ትል እንደሆነ ተነስ ልውሰድህ ። ነገር ግን አንድ ነገር እወቅ ፤ ለፖሊስ ያስረክብኸው ገንዘብ ‘ለባላገሩ ይደርሳል’ ብለህ አታስብ !”

“መቸም ፖሊሶች የሰው ሀይወትና ንብረት በታግኝነት ሊጠብቁ የማሉ ባላደራዎች ስለሆኑ ፡ ቢሰጡ ይሰጡት ፤ እምነታቸውን አጉድለው አደራቸውን ቢበሉ ፡ ከኔ ራስ ይውረድና እነሱን ሁዋላ እግዚር ይጠይቃቸው !”

“ለመሆኑ ፡ እስቲ እኔ እንደማውቃቸው አደራ በላዎች ያልሆኑ ፤ አንተ እንደምትመኘው ምለው የተቀበሉትን አደራ አክባሪዎች የሆኑ ፖሊሶች ፤ እግዚር ዛሬ ሌሊት ፈጥሮ ይደርና አሁን የምንሰጣቸውን ገንዘብ ነገ ጥዋት ለባለገንዘቡ የሚመልሱ ይሁኑ እንበል ። የሰውዬውን ስም ካላወቅህ ፤ የማን ገንዘብ ነው ብለህ ታስረክባቸዋለህ ? እነሱ ግን ብለው ፈልገው ይሰጡታል ?”

“ይህ አያስቸግርም ፤ ጋሽ ። ገንዘቡ የተሰረቀበትን ቦታና ጊዜ ከተሰረቀበት ዝርዝር ሁኔታ ጋር ስንነግራቸው ፤ የኛን ቃል ዛሬ ገጠሬዎችና ሌሶች ሲመረመሩ ከሰጡት ቃል ጋር አስተያይተው ፤ ገንዘቡ የማን መሆኑን ማረጋገጥ እንደማያስቸግራቸው የታወቀ ነውና ፤ ‘ይነሱ እንሂድ እባክዎ !’ ሲል ጥላሁን ተነስቶ ቆመ ።”

“እይ ! እይ ! እዚያ ፣ ጥላየ !” አለች ሶፊያ ፣ ወዳጥሩ በር ጠቁሞሟ ጣቱዋን ቀስራ ።

አራት አደፍ አደፍ ያለ ልብስ የለበሱ ሰዎች ፣ ዘመድ ቀብረው እንደሚመለሱ አዘንተኞች አንገታቸውን ደፍተው ፣ በዝምታ ቀስ እያሉ መጥተው እበረንዳው ስር ፣ አደባባዩ ላይ ፣ ባንድ እጅብ ብለው ቆመው ቆይተው ፣ ለናቸ የሴፍ በማይሰማ ድምጽ እስበሳቸው ትንሽ ተነጋገሩና ፣ ግራ ቀኝ ላያዩ ፣ በነጥላሁን ፊት እያለፉ አንድ ጠረጴዛ ከበው ተቀመጡ ።

“እነሱ አደሱም ? እነሱ ናቸውብ!” አለች ሶፊያ ።

“እነማን ?” አለ አቶ የሴፍ ።

“የዚህ ገንዘብ ጌቶች ፣ ገጠሬዎች!”

ጥላሁን ሳይታወቀው ከቆመበት ቁጭ ፣ ብድግ ፣ ደግሞ እንደገና ቁጭ አለና ባፋ ምንም ሳይናገር ዝም ብሎ አንድ ጊዜ ሶፊያን ፣ አንድ ጊዜ አቶ የሴፍን እያለዋወጠ ትንሽ ሲያይ ቆይቶ ፣ ገንዘቡን በኪሱ ይዞ ገጠሬዎች ወደ ተቀመጡበት ሄደ ።

“ቆይ እስቲ ፣ ሄደህ እንዴት ትላቸዋለህ ?” አለች ሶፊያ ። ጥላሁን ደስታውን እንጂ የሰዋን ጥያቄ ስላልሰማ ዝም ብሎዋት ሄደ ።

“ጤና ይስጥልኝ ፣ እንዴት ሆናችሁ ?” አለ ፣ ገጠሬዎች በተቀመጡበት ሲደርስ ። ሶስቱ ቀና ብለው ትንሽ ተመለከቱትና ፣ ከዚያ በፊት የማየታቸው ትዝታ ቢሰማቸውም የት እንዳዩት ጠፍቶቸው እስበሳቸው የጥያቄ አይን ከተለዋወጡ በሁዋላ ፣ “ምን እንሆናለን ? ለመሆኑ የት ኖርዋል የምንተዋወቀው ?” አለ አንዱ ። አራተኛው ከርናቸውን በጠረጴዛው ተከለው ፣ የተደፋ ራሳቸውን በመዳፋቸው አስደግፈው እንደ ተቀመጡ ቀና እንኩዋ አላሉም ነበር ። “በጊዜ ከሌለኝ ጋር” ብሎ ጥላሁን የሚተዋወቁበትን ለመናገር ከመጀመሩ ፣ ራሳቸውን ደፍተው የተቀመጡት ገጠሬ ቀና ብለው አዩና ፣ “እረ የደረናው ጊዮርጊስ !” አሉ አቁዋርጠው ። ከዚያ ተነስተው ፣ አንድ እጁን በሁለት እጃቸው ይዘው እዩላቸው ፣ “እሱ ነውብ ! ያ የነገርሁዋችሁ እሱ ነውብ ! ገንዘቤን ባይሆን ነፍሴን ያዳን እሱ ነውብ ! እንደ ከርሱ የሰ ያለዳው በሰው እዳ መከራ የተቀበለ እሱ ነው ፣ እዩት ፊቱን !” ሲሉ ገንዘባቸውን የተቀመጡ ሰው ፣ ሶስቱ ጉዋደኞቻቸው ተነስተው ፣ ጥላሁንን ከበው ፣ “ያዩሁበት ጠፍቶኝ ነው እንጂ አንድ ቦታ ያዩሁት መሆኑን ትዝ ብሎኝ ነበር !” አሉ አንዱ ። “እኔም! . . . ያው

ሆኖብኝ ነው !” አሉ ሁለተኛው ። “እኔስ መጀመርያ ገር አለኝ እንጂ ሁሉን ያይሁበት ዐቃም ትዝ ብሎኝ ነበር !” አሉ ሶስተኛው ።

አራቱ ገጠራዎች ጥላሁንን እመሀክላቸው አድርገው ሲንጫዉ፤ እዚያ ያለው ሁሉ ከየጠረጴዛው ፊትን ወደነሱ መልሶ ሲያፈጥ አይቶ፤ “እስቲ እንቅመጥና ቅስ ብለን እንነጋገር” አለ ጥላሁን ።

“እስቲ እባካችሁ እዩት ! ያልወለዱት ፣ ያልተዛመዱት ልጅ እንዲያው . . . ለእግዚር ብሉ ይህን ያክል መከራ ይቀበላል?” አሉ ገንዘባቸውን የተሰረቁት ሰው ፣ ከተቅመጡ በሁሉ የጥላሁንን ያበጠና የተላላጠ ፊት በጃቸው ለጉዋደኞቻቸው እያመለከቱ ።

“እ ! ለኔ አያስቡ ምንም አደለ ! ይልቅ የገንዘቡ ነገር እንዴት ሆነ?” አለ ጥላሁን ፣ ባለገንዘቡን አግኝቶ እዳውን እስኪያስወርድ የቸኮለውን ያክል ፣ ካገኛቸው በሁሉ ስለ ገንዘባቸው መጥፋት ስሜ ታቸውንና የሚሉትን ለማወቅ ፈልጎ ።

“ገንዘቤማ ፣ በሮቼ ስላለቅ ያንድ በሬ ጥጋ አተርፋለሁ መስሎኝ የማላውቅበትን ፣ አድርጌው የማላውቀውን ፣ ልነግድ ባራጣ ተበድሬ ! ማር ገዝቼ አምጥቼ ፣ የሸጥሁበት ገንዘብማ እንዲሁ እንዳለ ቀልጦ ቅረ ! ቦሊሶች ፣ “ሌሶችን መረመርን” አሉን ፣ እኛንም የላስነው የቀመስነው አንድ ሳይቀር ሲያናገዙን አምሸተው . . . “ለጊዜው ምንም ፍንጭ አልተገኘም ፣ እስቲ ደግ ነገ ተመለሱ” ብለው ሰደዱን ። የነገን ቅርጥ አውቄ እንግዲህ መሰደድ ነው ፣ አገረ አልገባም ፣ መሰደድ ነው ፣ ያ . . . አራጣ አበዳሪው ፣ ቸኮል ቢሰውር ፣ አገረ አያስቅምጠኝም ፣ ከፋ አውራ ነው !” አሉ ገጠራው ፣ አይኖቻቸውን ሳያረግቡ ፊት-ለፊት ተከለው ፣ ያቶ ቸኮል ቢሰውርን ገንዘብ ሳይዙ እገራቸው ቢገቡ የሚገጥማቸውን ችግር እያዩ ።

ጥላሁን የገጠራውን ስሜት በቃል ከተናገሩት የበለጠ ባይኖሩት ውና በጠቅላላ ሁኔታቸው ያዩው ስለነገረው ፣ በጣም አዝኖ ፣ ልቡ ተነክቶ ፣ ዳግመኛ ሊጠይቃቸው አልቻለም ። ግራ እጁን በሁለት እጃቸው ይዘው እንደ ተቅመጡ ፣ ምንም ሳይናገር ፣ በቀኙ ገንዘቡን ባደፈ የጨርቅ እራፊ ተጠቅልሎ እንደ ተቁዋጠረ ፣ ከኪሱ አውጥቶ እፊታቸው በጠረጴዛው ላይ ቁጭ ሲያደርገው ፣ እጁን እንደ ጨበጡ እዚያው ደርቀው ቀሩ ። ጉዋደኞቻቸውም ያ ባደፈ ጨርቅ ተጠቅሎ እፊታቸው የተቀመጠ ነገር ያፍዝ ፣ ያደንዝዝ እንዳለው ሁሉ አፍዘዋቸው ፣ አይኖቻቸውን በሱ ላይ ተከለው ዝም አሉ ።

“እስቲ ፍቱኛ ቁጠሩት” አለ ጥላሁን፤ በዝቅተኛ ድምጽ ።
ከዚያ አራቱ ጉዋደኞች እስበሳቸው ሲተያዩ ትንሽ ቆይተው፤ እንደ
ደኛው ቀስ ብለው፤ ቁጥጠሮውን ፈተው፤ ሁለት ጊዜ መላልሰው
ቆጠሩና፤ ‘ልክ ነው፤ እምስት መቶ!’ አሉ፤ በዝቅተኛ ድምጽ፤ ራሳቸውን
ቀና አድርገው ጉዋደኞቻቸውን አያዩ ።

“ከስደት አዳገኸኝ፤ ማተቢን ከመቁረጥ አዳገኸኝ፤ ላገሬ፤
ለቤቴ፤ ለሚስቴና ለልጆቼ አበቃኸኝ!” አሉ ባለገንዘቡ፤ በተሰበረ
ድምጽ ። ጥላሁን የሰውዬውን እንባ ያዘሉ አይኖች ሲያዩ፤ እንጂቱ
በውስጡ ሲላወስ ተሰማውና ወዲያው የሱም አይኖች እንባ ሞሉ ።

“አዲስ አበባን ረግሚ ልሄድ ነበር፤ እንደናንተ ያላችሁ ሰዎች
ካላችሁበት አልረግመውም!” አሉ ከባለገንዘቡ ጉዋደኞች አንዱ ።

“እዋ! አጋንንቱና መላእክቱ በተስኪያን አብረው መኖራቸውን
አታውቅም?” አሉ ሌላው እንደ መሳቅ ብለው ።

“በሉ እንግዲህ እግዚር በደሀና አገራችሁ ያግባችሁ” ብሎ ጥላሁን
ሲነሳ፤ ባላገርቹ እንዲጋበዝላቸው በጣም አጥብቀው ለመነት ።
ነገር ግን እንግዳ የሚጠብቀው መሆኑን ስላስረዳቸው እያዘኑ ተሰናበቱት ።

“ገንዘብ ለማግኘት አጥብቀው የሚጨነቁ ብዙ ሰዎች፤ ራሴን
ጭምር አውቃለሁ” ያገኙትን ገንዘብ ለመስጠት ይህን ያክል የሚጨነቁ
ግን፤ ዛሬ ከናንተ በቀር አይቼ አላውቅም!” አለ አቶ ዮሴፍ፤
ጥላሁን ሲመለስ ።

“እኛም ገንዘብ ብናገኝ እንወዳለንኮ፤ ብቻ የሌሎችን ሰርቀን
አደለም!” አለ ጥላሁን፤ እንደ መሳቅ ብሎ ።

“የሆነ ሆኖ፤ ያን ያክል የተጨነቃችሁበት ነገር ስለሆነላችሁ
እንኩዋን ደስ አላችሁ” አለ አቶ ዮሴፍ ። “ይህ በና ቤት ከሌሎች
ከሚመረጥባቸው ምክንያቶች አንዱ ይህ ነው” አለ ቀጠለና ።

“ምኑ?” አለ ጥላሁን ።

“ከማናቸውም የኢትዮጵያ ክፍል አዲስ አበባ መጥቶ የሚሰነሱ
ብት ሰው፤ ትልቅ መኩዋንንት፤ ወይም ዘመድ ያለው ካልሆነ መሳሪያ
ፈሪያው መርካቶ ነው ። መርካቶ የሰፈረም ለምሳ ባይሆን ለራት፤
ለራት ባይሆን ለምሳ፤ ኢትዮጵያ ቡና ቤት የማይመጣ የለም ። ኢት
ዮጵያ ቡና ቤት መርካቶ የሰፈረ ገጠሬ መፈለጊያ፤ የገጠሬ ማጥመጃ
ነው ። እዚህ ባትሰፍር እነዚህን ገጠሬዎች አታገኛቸውም ነበር ።

“ገጠሬው አዲስ ከተማ የሚሰፍርበትና፣ አዲስ ከተማ የሰፈረ ገጠሬ እ.ት.ዮ.ጵያ ቡና ቤት ሳይደርስ የማይቀርበት ምክናያት አለ?”

“ጣሊያኖች አገራችንን በያዙ ጊዜ፡ አራዳን፡ ካዛንችስን፡ ፖፖ ላሬንና ወዲያኛውን ክፍል ሁሉ፡ ለፈረንጅ መኖሪያ፡ መርከቶችና ወዲህኛውን ክፍል፡ ያበሻ መኖሪያ እንዲሆን በሁለት ክፍለውት ነበር። በዚህ ምክናያት ጥሩ ጥሩ ውድ ሆቴሎች፡ ሱቆችና መኖሪያ ቤቶች እዚያ ሲሰሩ፡ ላበሻ ኑሮ የሚሆኑ ሸቀጦች የሚሸጡባቸው ሱቆችና፡ ላበሻ አቅም የሚሆኑ ርካሽ ሆቴሎች እዚህ ተሰሩ። በዚያ ላበያ፡ ጣሊያኖች ከሄዱ በሁጥላም፡ ለፈረንጅ የተሰሩት ጥሩ ጥሩ ውድ ሆቴሎች፡ ሱቆችና መኖሪያ ቤቶች ለፈረንጆችና እንደ ፈረንጅ ለሚበሉ፡ እንደ ፈረንጅ ለሚሰብሉ፡ እንደ ፈረንጅ ለሚኖሩ አበሾች ሲሆኑ፡ መርከቶችና ባካባቢው የተሰሩት፡ ላበሻ ኑሮ የሚሆኑ ሸቀጦች የሚሸጡባቸው ሱቆችና፡ ላበሻ አቅም የሚሆኑ ርካሽ ሆቴሎች ደግሞ፡ እንዳበሻ ለሚበሉ፡ እንዳበሻ ለሚሰብሉና እንዳበሻ ለሚኖሩ አበሾች እንደሆኑ ቀሩ። ማለት ወዲያኛው፡ ውዱ ክፍል አዲስ አበባ፡ የፈረንጅ አበሻ ክፍል፡ ወዲህኛው፡ ርካሽ ክፍል አዲስ አበባ፡ ያበሻ አበሻ ክፍል ናቸው። ስለዚህ፡ ገጠሬዎች ፈረንጅ አበሾች ስላልሆኑ፡ አዲስ አበባ ሊሰነብቱ ሲመጡ ወደ ውዱ፡ ወደ ፈረንጅ አበሻ ክፍል አይሄዱም፤ ወደርካሹ፡ ወዳበሻው አበሻ ክፍል ነው የሚመጡ። መርከቶች የሚሰፍር ገጠሬ ሁሉ፡ እ.ት.ዮ.ጵያ ቡና ቤት የሚሰበሰቡበት ምክናያት ደግሞ፡ ስለ ምግብ ነው። እዚህ አንድ ሰው ጥሩ ምግብ እስኪጠግብ በልቶ አንድ ብር፡ አንድ ጠርሙስ ጥሩ የማር ጠጅ ጠጥቶ አምሳ ሳንቲም፡ በማር ጠጅ ፈንታ አንድ ትልቅ ብርጭቆ ሺና ወይም የወይን ጠጅ ቢጠጣ፡ ህያ አምስት ሳንቲም፡ ላዝማሪ ህያ አምስት ሳንቲም ይከፍላል። ማለት አንድ ሰው እስኪጠግብ በልቶና ጠጥቶ፡ ደስ እስኪለው ተሟላፊ፡ የሚከፍለው አንድ ብር ከሰባ አምስት፡ ወይም አንድ ብር ካምሳ ሳንቲም ብቻ ነው። በብዛት ሆነ ባይነትና በጽዳት፡ ከዚህ ተመሳሳይ የሆነ ምግብ በዚህ ዋጋ ከሌሎች ክፍተኛ ቡና ቤቶች አይገኝም። እ.ት.ዮ.ጵያ ቡና ቤት መኝታ ብቻ ሙድ ነው። ስለዚህ ከገጠር ከሚመጡ ነጋዴዎች፡ ከፍጠቅላይ ግዛቱ ለሹመት ከሚመጡ ደጃጠኞች፡ ከያገሩ በይግባኝ ከሚመጡ ተመዋጋቾችና እንዲሁም፡ ባዲስ አበባና በጠቅላይ ግዛቶች መሀከል ከባድ መኪና ከሚነዱ ሾፌሮች፡ በጣም የሚበዙት መኝታቸውን ዝቅተኛ ደረጃ ባላቸው ሆቴሎች በያደርጉ እንኩዋ፡ ምግባቸውን የሚመገቡ እዚህ ነው።

“ላዝማሪ ሃያ አምስት ሳንቲም ይከፈላል ያሉት ደጥ ምንድነው?”
አለ ጥላሁን : ትንሽ እንደ መላት ብሎ ።

“በዩጠረጴዛው አዩዞሩ እንግዶችን የሚያጫውቅ ባልና ሚስት
አዝማሪዎች ሰላሉ : ለነሱ ሁሉም በነፍስ ወከፍ ሃያ አምስት ሳን
ቲም መክፈል ግዴታ ነው። ከዚያ በላይ መክፈል ግን ክልክል ነው።”

“እንዴት ጥሩ ነው !” አለች ሰፊያ ።

“ለዚህኑ ነው ከያገሩ የሚመጣው ሁሉ እዚህ የሚሰበሰበው !
አዝማሪዎች የንግዶችን ስም ባያውቁም : ብዬች ከዩጠቅላይ ግዛቱ
መምጣታቸውን ስለሚያውቁ : እንዲሁ በድምሩ የጠቅላይ ግዛቶችን
ስም እያነሱ ሲያወድሱ : ከንግዶች መሀከል እንደ ኢትዮጵያ ስራት :
ግጥም መስጠት የሚፈልጉም እዩገጠሙ ላዝማሪዎች ሲሰጡ ጭጥ
ታው ደስ ያስኛል ። ስለዚህ : ኢትዮጵያ ቡና ቤት ምግብ ብቻ ላይ
ሆን ጭጥታ ጭምር በመጠነኛ የጋ የሚገኝበት በመሆኑ : በተለይ
የገጠራዎች መሰብሰብያ ነው ።” አለ አቶ ዮሴፍ ።

እውነትም ኢትዮጵያ ቡና ቤት : ስሙ ቡና ቤት ይባል እንጂ
አዲስ ከተማ ከሚገኙት አይነተኛ ሆቴሎች ሁሉ ብልጫ ያለው ነው ።
የመጀመርያ ስሙ መርከቶ ቡና ቤት ነበር : በሁዋላ : ከኢትዮጵያ
ጠቅላይ ግዛቶች በልዩ ልዩ ምክናያቶች አዲስ አበባ የሚሰበሰቡት
ሰዎች የሚያዘወትሩት መሆኑ ሲታወቅ : ኢትዮጵያ ቡና ቤት ተባለ ።

ከውጪ ሲያዩት ጭፈሽ አያምርም ። ጣሊያኖች ኢትዮጵያን በያ
ዙበት ጊዜ : በዚያ አካባቢ ለህል ማጠፋቅሚያዎችና ማደያዎች እን
ዲሆኑ ከሰሩዋቸው ህንጻዎች አንዱ ነው ። በሁዋላ : አቶ ብናምነው
መልካም የሚባሉ ነጋዴ ገዝተው : ውስጥ ሰውስጥ የሚከፋፈ
ሰውን ከፋፍለው : የሚቀጣጠለውን ቀጣጥለው ሆቴል አደረጉት ።
አቶ ዮሴፍና እነ ጥላሁን : ሌሊቱን መጓዝ ስላለባቸው : በጊዜ ራት በል
ተው ለመተኛት : ወደ ምግብ ቤት ሲገቡ : ገና ብዙ ሰው አል
ተቀመጠም ! አዝማሪዎች : ዘለቀ ንላና ትሁኔ ብቻ ጥግ ይዘው
ተቀምጠው : ጠጅ እዩጠሙ ገብያ እስኪደራ ይጠብቃሉ ። በዚያ ከሶ
ስት መቶ የማያንስ ሰው ባንድ ጊዜ ሲያስቀምጥ በሚችል ሰፊ አዳ
ራሽ : አረንጉዋዴ የገበታ ልብስ የለበሱ የምግብ ጠረጴዛዎች መስ
መር መስመራቸውን ይዘው ተደርድረው : በላያቸው ሽልምልም የወ
ረቀት ፎጣ የተሰኩባቸው ብርጭቆዎች በክብ በክብ እዩሆኑ ተቀም
ጠው : መጀመርያ ጊዜ ከውጭ የሚገባ ሰው ሁሉንም ባንድነት ሲያይ፤
ብዙ ባለልዩ ልዩ ቀለም ያበባ መደቦች ወዳሉበት ያትክልት ቦታ የገባ

እንጂ ፡ ወደ ምግብ ቤት የገባ አይመስለውም ፤ ሶፊያ ገና ስትገባ ካዳ ራሹ ትልቅነትም ሌላ ፤ የጠረጴዛዎችንና የብርጭቆዎችን ያቀማመጥ ስራት ፡ ከገበታ ልብሶችና ከወረቀት ፎጣዎች የቀለም መስማማት ጋር አይታ ፤ ያስተናባሪዎችን ምርጫ ታደንቅ ጀመር ፡ ከራታቸው ጋር አቶ ዮሴፍ ጠጅ ፡ ሶፊያና ጥላሁን ብርዝ አዘው ሲበሉና ሲጠጡ ትንሽ እንደ ቆዩ ፤ ሰዉ እዩተከታተለ ገብቶ አዳራሹን ሞላው ። ወዲያው ዘለቀና ትሁኔ አደግድገው ቆመው ዘለቀ ቅኝቱን ለማስተካከልም ፤ ለሚዎችን ለማስጠንቀቅም መሰንቆውን በወፍራም ፤ በመሀከለኛ ፤ በቀጭን እያለዋወጠ ሲገዘገዝ ቆዩና ትሁኔ በመሰንቆው ታጅባ ፤ በጊዜው ባላፍላ የነበረውን ፡ “ሰመመኔ” የተባለውን ዘፈን መዝፈን ስትጀምር ባዳራሹ ጸጥታ ሰፈነ ።

“ትሁኔ ያፍዋ ቅድ ጠባብ ቢሆንም ከንፈሮቹዋ ወፈር ፤ አፍንጫዋ እጥር ብለው ከበብ ያለ ፈት ፤ ጥቃቅን አይኖችና ጥሩ ዘማ ጠጉር ያላት ፤ ሰዎች ፡ “የደም ቡይት” የሚሉዋት ፤ በጣም ደስ የምትል ፤ ትንሽ ውብ ፍጥረት ናት ። ከዚያች ትንሽ ፍጥረት የሚወጣው ድምጽ ግን ማነንም ልብ ብርቱ ፤ ማነንም ልብ ደንዳና ማርኮ ለማሰርና ፤ አዝዞ ለማስጨፈር ልዩ ሀይል የተሰጠው ነው ። ስትዘፍን ከድምጽዋ ስብር ጋር ተስማምቶ ከፍ ዝቅ ፤ ሳብ ገፋ እያለ የሚወርበው ሰውነትዋ ተመልካቹን ሁሉ ሳያውቅ ፤ አለውዱ ፤ ከሰዋ ጋር ይወዘውዘዋል ፤ እንደሰዋ ያስወርበዋል ።

“ሰመመኔ ፤ ሰመመኔ”

“እባክህ ስለግዜር ፤ እንቅልፍ አትከልክለኝ ፤ ወግድልኝ ካይኔ” ስትል ፤ እውነት ሰመመን ፤ እንደ ያዛት አንገትዋን ዘንበል አድርጋ ፤ አይኖችዋን እያስለመለመችና ፤ እንቅልፍ የከለከላትን ሸጋ ካይንዋ ፊት እንደምታባርር እጅዋን እያራገበች ፤ ያዳራሹ ሰው ሁሉ እጁን እንደሰዋ እያራገበ ያወካ ጀመር ። ውካታው ጸጥ ሲል ፡

“ሰመመኔ ፤ ሰመመኔ ፤

“እባክህ ጡር ፍራ ፤ ወግድልኝ ካይኔ ፤

“ሰመመኔ ፤ ሰመመኔ ፤

“አንተ አርፈህ ተኝተህ እንቅልፍ አጣሁ እኔ ።

“ሰመመኔ ፤ ሰመመኔ ፤

“እባክህ ስለግዜር ፤ በሀልሚ አትምጣብኝ ፤ ላላገኝህ በውኔ” አለች ፤ ሆኖ ቁርጠት እንዳመማት እምሽክ ፤ ድቅቅ እያለች ።

ከዚያ ዘለቅ ቅኝት አስተካክሎ ፡ ዜግውን ሲለውጥ ትሁኔታ
“ሰመመኔን” ትታ ከዬጠቅላይ ግዛቱ የመጡትን ሰዎች በድምር ለማ
ስደስት ፡ በያገራቸው ማወደስ ጀመረች ።

“ወሎ የበቀለ እንደዚህ ግማሩ ፤

“ከተ ከውሀው ይሆን ? ወይንስ ካፈሩ ፤

“በጥብጧ ልቀባው የወሎን አፈር ፤

“እንደ ወሎዎቹ ምናልባት ባምር ።

“ታናሽና ታላቅ ፡ ሻኛና ፍሪንባ ፡ ጥልቀለት ከቤቱ

“ምነው ያ ጎንደራ ልብ ሰርቆ መብላቱ ?

“ ጎንደራ ኩሩ ነው ፤ ጎንደራ ጭዋ ነው ፤ ለምን ትላላችሁ ?

“የሰው ልብ ሰርቆ ሲበላ እያያችሁ ?

“ፍቅር ካገር ጣፋ ፤ ፍቅር ተወደደ ፤ አወጣ ሚሊዮን ፤

“የፍቅር አመለኛ ፡ የኔ ቢጤ ድሀ ፡ ምን ይውጠው ይሆን ?

“ስልቻየን ይገዢ ፡ ልሂድ ወደ ጎዳም ፡ ፍቅር ልሸምት ፤

“እዚያ ነው አገሩ የሚበቅልበት ፤

“እዚያ ነው አውድማው የሚመርትበት ።

“በግሬ ቆሚ እዩሄድሁ ሳለሁ በሕይወቴ ፤

“አስማተኛ ሸየ ፡ አውጥቶ ወሰደው ልቤን ከደረቴ ።

“ተው እባክህ ማረኝ ፡ አንት የትግሬ ጀግና ፡ የሚያደንቅህ ሁሉ ፤

“ምን ያደርግልህል ፡ እኔን ደካማዋን ሴት ማርኮ መግደሉ ?

“ሰዎች ስለእግዚአብሔር ፡ ያን የሀረር ቅቱ ፡ ማልዱኝ እባካችሁ ፤

“ ልቤን ማርኮ ወስዶ ፡ ግብኔን የምሂድ ፡ በድን ሆንሁላችሁ ።

“እሱን ካላገኘሁ ሌላ እንድወድበት ፤

“ፈትቶ ይላክልኝ ልቤን ካሰረበት ።

“አንት የወለጋ ልጅ ፡ ጨካኝ አረመኔ ፤

“ገድለሽኝ አትቅርም ፤ በወንጀል ተከስሰህ ሳትሞት እንደኔ ፤

“አንተ እንደ ገደልሽኝ ፡ ለሞት መናበዜ ፡ አይቀርም ምን ቢሆን ፤

“እዚህ ባላገኝህ ፡ በወዲያኛው አለም አገኝህ እንደሆን ።”

“የዚህ ቤት ጭዋታቱ ሌሊቱን ያገባድደዋል ፤ በጊዜ ለመነሳት
እንቅልፍ እንዳይጫጫንን ፡ ብትፈቅዱልኝ ራት እኔ ልከፈልና ወደዬ
ምኝታችን ብንሂድ ይሻላል ” አለ አቶ ዮሴፍ ። ነገር ግን ፡ ጥላሁን
“አይቃጣም” ስላለ ፡ አቶ ዮሴፍ የባልና ሚስትን ድርሻ ተቀብሎ ፡
የራሱን ጨምሮ ፡ አንዱን በሩቅ ቆሞ ይመለከት የነበረ አሳላፊ ጠቅሶ
ሲከፍል ፡ አሳላፊው አፍሮ ሳይኑ ማረፊያ እስኪያጣ ድረስ አትኩሮ
ሲመለከተው ቆይቶ ፡

“ይህን ሰው አውቀዋለሁ” አለ አሳላፊው ከሄደ በሁዋላ ።

“አሳላፊውን ?” አለ ጥላሁን ።

“አዎ አሳላፊውን ፤ ብቻ አይነተኛ ሥራው ሌላ ነው” አለ አቶ
ዮሴፍ ሳቅ ብሎ ።

“ምን ?”

“ሁዋላ እነግርሀለሁ”

“እስቲ ግጥም ልስጥሽ ተቀበይኝ ፤ የኔ ልጅ” አሉ እንደ ካለባ
በላቸውም ሆነ ካነጋገራቸው ከገጠር የመጡ የግጥምክሉ ሽማግሌ ፤
ትሁኔ እንግዶቹን በያገራቸው ስታወድስ አቁዋርጠው ።

“ነገር በሆዴ ውስጥ ታፍኖ ሲነድ” አሉ ገጠሬው ፤ ዘለቀ መለ
ንቆ ምቱን ፤ ትሁኔ ግጥምዋን አቁዋርጠው ሲጠብቁ ።

“ነገር በሆዴ ውስጥ ታፍኖ ሲነድ ፤

“አንጀቱ ተቃጥሎ ሊሆን ነው አመድ ፤

“እስቲ ልተንፍሰው ምናልባት ቢበርድ ።

“ግፍ ስለ ሰራብኝ ሀይለኛ ጠላት ፤

“ፍት ፤ ርት ፍለጋ ብሄድ ፍርድ ቤት ፤

“የፍርድ ግልብጦሽ አናቱን ጅራት ፤

“በኔ ተፈረደ ያመት እስራት ።

“ጨርሽ ሰወጣ ያመት እስራቴን ፤

“ተወርሶ አገኘሁት በሙሉ ንብረቴን ፤

“ፈርሶ ፤ ውድም ብሎ አገኘሁት ቤቴን ፤

“እንዲህ ያል የግፍ ግፍ ተሰርቶ እማያውቅ ፤

“ለምን ተሰራብኝ ብዬ ብጠይቅ ፤

“ግፍ ሰራብኝ ብሎ ትልቅ ሰው መክሰስ ፤

“ክብረነክ” ነው አሉኝ ፤ ከማሳሰርና ከማስወረስ አልፎ ለሞት የሚ
ያደርስ ።

“የግዜር እንደራሴ እዚህ በመሬት ፤

“መንግስት ነው ብዬ በፍጹም እምነት ፤

“ወደሱ ብመጣ አቤት ለማለት

“እሱም ያጥቂ ረዳት ሆኖ አገኘሁት ።

“የመከራ ውዝፍ አለብኝ መሰለኝ ፤

“ያን ሊያስከፍለኝ ነው ወዲህ ‘ሂድ ሂድ’ ያለኝ ” ብለው ሊቀ
ጥሉ ሲሉ ገጠሬው ገጣሚ ፤

“ሰው ይፈልግዎታል” አላቸው ፤ አቶ ዮሴፍ ገንዘብ ሲከፍል
አትኩሮ የተመለከተው አሳላፊ ጎንበስ ብሎ ።

“ማነን ? እኔን ?” አሉ ገጠሬው ፡ ጠጋ ብሎ ከጊዮንጋግራቸው አሳላፊ መሸሽ እንደ ፈለጉ ፡ እንደ ተቀመጡ ወደሁዋላ ገለል ብለው

“እዎ እርሰዎን”

“ማን የሚባል ሰው ?”

“ስሙን አልነገረኝም”

“ማነን እፈልጋለሁ አለ ?”

“እርሰዎን አልሁኑ ?”

“ማን ብሎ ግለቴኮ ነው”

አሳላፊው ፡ ገጠሬው ለጠዩቂት መልስ በመስጠት ፈንታ ፡ ከኪሱ አንድ ነገር ሸሸግ አድርጎ እያሳዩ ፡ ወደ ጀርዋቸው ጠጋ ብሎ ለሩት ሰው በማይሰማ ድምጽ ትንሽ ካነጋገራቸው በሁዋላ ፡ የድንጋጤ መልክ እዩታዩባቸው ተከትለውት ወጡ ።

“እውነትም ገጠሬው ፡ የመከራ ውዝፍ ቀርቶቸው ኖሮዋል ፤ ያውና ሊያስከፍል ወሰዳቸው ፤ ሰውዬው ፖሊስ ነው” አለ አቶ ዮሴፍ ፡ ራሱን እዩወዘወዘ ።

“አሳላፊው ?” አለ ጥላሁን ፡ በመገረም ።

“እነሱ ሰውን ለግጥመድ ምን የግይሆኑት አለ ? ሁሉን ይህ ናሉ።”

“ገጠሬው ምን አደረጉ ?” አለች ሶፊያ ።

“ግጥማቸው ሁሉ ባለስልጣናችንና መንግስትን የጊያግርፎ ነጦኮ! ልብ አላረግሽውም ?” አለ አቶ ዮሴፍ ።

ወልመራና በርፈታ

ሶፊያና ጥላሁን አፍላ እንቅልፍ ላይ እንዳሉ ፡ የበሩ መዝጊያ በሀይል ስለ ተመታ ፡

“ማነው ?” አለ ጥላሁን ፡ ከንቅልፉ በርግጥ ተነስቶ ።

“የጎረ መኪና አዩታንቲ ፤ ተነስተናል ፤ ተነሱ ፤” አለና ገብረ ጢካኤል ፡ እውስጥ ያሉት መስማት አለመስማታቸውን ለማረጋገጥ ያክል እንኩዋ ሳይጠብቅ ፡ እዩሮጠ እንደ መጣ እዩሮጠ ተመለሰ ።

“ሰንት ሰአት ነው ?” አለ ጥላሁን ፡ አዩታንቲው ያልሄደ መስሎት ። ከዚያ መልስ ስላጣ ፡ ሰአቱን ለማየት የራሱን መብራቱን አበራ።

“አሁን ሰንት ሰአት ሆኖ ነው የቀሰቀሱን ?” አለች ሶፊያ ፡ እንቅልፍ እያድቀሰቀሳት ።

“ሰምንት ተኩል” አለ ጥላሁን ።

“በዘጠኝ ሰአት ነው የምገኝላለሁ አላላችሁም ነበር ?”

“ዘጠኝ ሰአት መንገድ የምንይዝበት ይሆናል ፤”

ጥላሁንና ሶፊያ ቶሎ ተነስተው ፡ የብርድ ልብላቸውን ተከናኝበው ፡ ትናንሽ ሻንጣዎቻቸውን እያንጠለጠሉ ፡ ካሚየኑ ባለበት ሲደርሱ ፡ አቶ የሴፍ ቀደም ብሎ እካሚየኑ ውስጥ ገብቶ መሪውን ይዞ ተቀምጦ ነበር ።

“የጭነት መኪናን የጎማ ጤና ለመጠበቅ በቀዝቃዛ መሄድ አስፈላጊ በመሆኑ ፡ እንቅልፍ ላትጠግቡ ስለ ቀሰቀሰናችሁ ይቅርታ አድርጉልን ፤ ቢሆንም እንከላችሁዋለን ። ከታች ለስሚንቶው ቅዝቃዜ መከላከያ ፍራሽ አንጥፈንላችሁዋልና ፡ በብርድ ልብላችሁ ላይ ሸራውን ደርባችሁ ፡ የቀራችሁን እንቅልፍ መጨረስ ትችላላችሁ” አለ ፡ አቶ የሴፍ ባልና ሚስቱ ሰላምታ ሲሰጡት ።

“እግዚር ይስጥልን” አለ ጥላሁን ።

“አብሮ ይስጠን ። በጀርባ መሰላል አላላችሁ ፤ በሱ ወጥታችሁ ምንጣፋችሁን የምታገኙት ወደ ግንባር ነው ፤ የመድሀኒት ሳጥናችሁም እዚያ ነው ።”

“ከግንባር . . ከዳር መሀከሉ አይሻልም ? ” አለች ሶፊያ ፡
ምናልባት አደጋ ቢደርስ እዳር ከመሆን መሀከሉ የሚሻል ስለ መሰላት።

“ሽራ ደርባችሁ የምትፈልጉትን ያክል አዩር ለማግኘት የምት
ችሉ በግንባር ፣ ወይም በሁዋላ ፣ እዳር ላይ የሆናችሁ እንደሆነ ብቻ
ነው ። ሽራ ደርባችሁ እመሀል የሆናችሁ እንደሆነ አዩር አታገኙም ፤
ትታፈናላችሁ ። የሁዋላው ዳር ደግሞ . . . በተለይ በመጥፎ መንገድ
ላይ ያነጥራል ፤ አትችሉትም ። ስለዚህ . . ከሁሉም የሚሻለው ግን
ባሩ ነው” አለ አቶ ዮሴፍ ።

ሶፊያና ጥላሁን ፡ በካሚየኑ ሁዋላ ተጣብቆ በቆመው መሰላል
ወጥተው ፣ በግንባር በተነጠፈላቸው ፍራሽ ላይ ያን የሰሚንቶ ክዳን
ወፍራም ሽራ ደርበው ሲተኙ ፣ አቶ ዮሴፍ ባደረበት ክፍል የረሳው
ነገር ኖሮ ፣ ከካሚየኑ ወጥቶ ወደ ሆቴል ተመልሶ ገባ ።

ጨለማው ገና እንደ ከበደ ነበር ። ይልቁንም ሌሊቱ ደመናማ ስለ
ነበረ ፣ ጨለማውን ይብስ አክብዶት ነበር ። ያ ጥቂር ደመና ደርቦ
ምድርን ከጽንፍ እስከ ጽንፍ የተሟነው ጥቂር ጨለማ ፣ ያዲስ አበባን
ህዝብ በሙሉ አንቆ ፣ አስጨንቆ ፣ እንደ ያዘው ሁሉ ፣ ያን ትናንት ባስራ
አንድ ሰአት ፣ ንግስቱን እንደሚፈልግ የንብ ሰራዊት እዩተደራረበ
ይታመስ ይታራመስ ፣ የነበረውን ያዲስ ከተማ ህዝብ በሙሉ እፍን
ድፍን አደረጉ እንደ ያዘው ሁሉ ጥቅምታው ፣ ጭልታው ያስፈራ
ነበር ፤ ሙሉ ያዲስ አበባ የሚተነፍሱ ፣ የሚንቀሳቀሱ ፣ ህያዋን ነፍ
ሳት የማይኖሩባት ፣ የሙታን አለም ፣ እንደሆነች ሁሉ ፣ ዝምታው ፣
ጭልታው ፣ ልብ ያባባ ነበር ፤ የሰማይ ከዋክብት እንኩዋ ፣ ሁሉም
ተሸሸገው ፣ አንዳንዶቹ ብቻ የተሸሸጉበትን የደመና መጋረጃ በትንሹ
ገለጥ አድርገው እያሙለቁ ዘቅዝቀው ሲያዩ ፣ ያን በሲኦል ግርማ ወርዶ
ያዲስ አበባን ህዝብ ተጭኖና አፍኖ ዝም ያሰኘ ጉግማ ጨለማ የፈሩ
ይመስሉ ነበር ፤

“የውጪ ጨለማ ከቤት ጨለማ የተለዩ ነው ? እዚህ ያስፈራል ! ”
አለች ሶፊያ ፣ ያ ያዲስ አበባን የሙታን አለም ያስመሰለ ጨለማ እንደ
ፍርሀት ያለ ነገር በልብዋ ፈጥሮ ።

“ጨለማው ያው ነው ፤ ብቻ እውጪ አድረሽ ስለማታውቁ ፣ እኛ
ግዳ ነገር ሆኖብሽ ነው ፤ አይዘነሽ ! ” አለ ጥላሁን ።

“ ደግሞ ሁሉም ዝም ማለቱስ ፣ ዶሮ እንኩዋ ለምን አይሙህ ? ”

“ ዶሮ የሚሙህበት ጊዜ ምናልባት አልፎ እንደሆነ ! ”

አቶ ዮሴፍ ተመልሶ ፡ እካሚዮኑ ውስጥ ገብቶ ሞተሩን ሲያስነሳ ፡ ካሚዮኑ በሌሊት ከንቅልፉ በመቀስቀስ እንደ ተቆጣ ሁሉ ፡ በሀይል “እርርር!” አለና ፡ ከዚያው በቆመበት እንደ ሲያጥረመርም ፡ ሲያ ከተመትም ብዙ ቆይ ። ከዚያ አቶ ዮሴፍ ቀስ እያለ ፡ እያባባለ መንገድ ሰመራው ፡ እንዲሁ በዝቅተኛ ድምጽ እያጥረመረመ ፡ እያን ጎራጎረ ፡ ሲሄድ ቆይቶ ፡ የወለጋንና የኢሉባቦርን አውራ ጎዳና እንደ ያዘ ፍጥነቱ እየጨመረ ፡ እየጨመረ በሄደ መጠን ፡ ያካባቢው ዝምታ የሱን ድምጽ ብዙ እጥፍ ጊዜ ስላጎላሰት ፡ የውሎ መንገድ እስኪሰማ እያጥራራ ይነጉድ ጀመር ፡ ከዚያ ልክ እንደ ሞተር መጋዝ ፡ “እርርር!” ፡ እርርርርም ፡ እርርርርም!” እያለ ፡ ያን በፊቱ የተዘረጋ ከባድ ጠለማ እየሰነጠቀ ፡ ካዲስ አበባ ወጥቶ ፡ የገፈርላን ኩሬ ዞሮ ፡ መና ገሻ መንደር ደረሰ ። ከዚያ ቅጥለው ያሉት በርፈታና ወልመራ ናቸው ።

በኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ልማድ ፡ በቤተክርስቲያን አጠገብ ሲታ ለፍ ትንሽ ቆም ብሎ ሳያማትቡና ሳይሳለሙ ማለፍ አይገባም! ቤተ ክርስቲያን ክርስቲያኖች እየተሰበሰቡ ፡ ክርስቶስ የሰውን ዘር ከሲኦል ግዛት ነጻ ለማውጣት ራሱን መስዋእት አድርጎ መስጠቱን ፡ ለሰው ዘር ቢዛነት በመልእክተ መስቀል ሲጋው እንዲቆረሰና ደሙ እንዲፈስ መፍቀዱን ፡ በአክብሮ በአንክሮ የሚያስታውሱባት ፡ የተቀደሰች ፡ የተ ባረከች ቦታ ናት ።

ወልመራና በርፈታም ፡ እንዲሁ የተቀደሱ ቦታዎች ናቸው ። ወል መራና በርፈታም ፡ የኢጣሊያ ፋሽስቶች ኢትዮጵያን ወርረው ሕዝብ የንብባርነት ቅንብር ሊጠምዱ በመጡበት ጊዜ ፡ ላገራቸው ነጻነት ራሳ ቸውን መስዋእት አድርገው የሰጡ ሰማእቶችና ፡ በብርቱ ጠላታቸው ላይ ድልን የተቀዳጁ ጀግኖች የሚታወሱባቸው የተቀደሱ ቦታዎች ናቸው። ስለዚህ ፡ በበርፈታና በወልመራ ሲታለፍ ፡ አንድ አፍታ ቆም ብሎ ፡ እነ ዚህ እተቀደሱ ቦታዎች ላይ ፡ ለኢትዮጵያ ነጻነት መስዋእት የሆኑትን ሰማእቶችና ታምሮ የሰሩትን ጀግኖች ትንሽ አስታውሶ ፡ በአክብሮና በአንክሮ ተሳልሞ ግለፍ ይገባል!

በ፲፱፻፳፮ አ.ም. የፋሽስት ጦር የኢትዮጵያን ሠራዊት በሰሜንና በደቡብ ድል አድርጎ ፡ በሚያዝያ ወር መጨረሻ ግድም አዲስ አበባ ሲገባ ፡ ከጦር ሚዳ ከተመለሱትና አዲስ አበባ ከቆዩት መሀከል ፡ መን ፈሳቸው ድል መመታትን ያልተቀበለ ፡ ልባቸው መሸነፍን የተጸዩ፤ ኢትዮጵያውያን ትግላቸውን ለመቀጠል በዳር ፡ በገደል ተሰማሩ! ለነ

ቢያ አርበኞች፡ ለኒያ ልበኩሩ ጀግኖች፡ ድል መሆን የማንጻጸፋቸው ነፍስ ከሰጋቸው እዩተለዩች ስትሄድ ብቻ ነበር፤ በኒያ ልበኩሩ፡ በኒያ መንፈስ ጽኑ ጀግኖች ዘንድ፡ ነፍስና ስጋቸው አብረው እያሉ የጠላትን ድል አድራጊነት ተቅብሎ ለጠላት መታጠቅ፡ ለጠላት ባሪያ መሆን፡ ፍጹም የማይታሰብ ነበር፤

በወልመራ፡ በመናገሻ አካባቢና በሜጫ ተሰማርተው የጠላትን እንቅስቃሴ የሚጠባበቁ አርበኞች፡ ወሊጋንና ኢሉባቦርን የሚይዘው የፋሽስት ሰራዊት በዩቶኑ ካዲስ አበባ እዩተነሳ፡ ሆለታና አዲስ አለም እያረፈ፡ ወደ ምእራብ ሲገባገብ እዩተመለከቱ፡ የሚያጠቁበት ዘዴ ይፈልጉ፡ ያጠኑ ነበር።

ሆለታና አዲስ አለም፡ ባዲስ አበባና በምእራብ መሀከል ለሚጉጥ ዘው የፋሽስት ሠራዊት፡ ሲመርኮት ጊዜ መሳፈሪያና መረማመጃ ጣቢያዎች ከመሆናቸውም ሌላ፡ ባካባቢያቸው ብዙ እህልና ኩብት ሰላላ፡ ለዘለቃው የምግብ ማሰናጃዎችና ግክፋፈያዎች ጭምር እንዲሆኑ የጠላት ድርጅት ተጀምሮ ነበር። ታዲያ ይህን በሚታና በመታለያ ከፍል ያሉት አርበኞች ስለሰሙ፡ በነዚህ በሁለቱ ጣቢያዎች ያለውን የጠላት ጦር ለመምታትና፡ የተጀመረውን ድርጅት በውጥኑ ለማበላሸት ስለ ፈለጉ፡ እዚያ አካባቢ የነበሩትን፡ አንድ ብዙ ተከታይ የነበራቸው ፊታውራሪ አርበኛ፡ እንዲመሩዋቸው ሄደው ጠይቁዋቸው።

“መቸም ሆለታንና አዲስ አለምን ባንድ ጊዜ መምታት እንችል፤ አቅማችን አይፈቅድም። ለመምታት ከቆረጥን፡ በልዩ ልዩ ጊዜ፡ አንድ ባንድ፡ መምታት አለብን። መጀመሪያ ሆለታን መምታት ነው። የሆለታን ጦር ሳይጠነቀቅ፡ አደጋ ጥለን ለማሸነፍ እንችል ይሆናል። የማን ችለው ካዲስ አበባ ለርዳታ የሚመጣውን ጦር ነው” አሉ ፊታውራሪ፡ አሳቡ ቢማርካቸውም፡ አደገኛ መሆኑን በሚገልጽ ፊት።

“ጌታየ የሆለታን ጦር ለመምታት ከተሰማሙ፡ ካዲስ አበባ ለርዳታ የሚመጣውን ጦር እኔ አግደዋለሁ፤” አለ የመታለያ ከፍል አርበኞች ወጣት መሪ። ወጣቱ መሪ እጅግ ግፋ ቢል ሰላሳ አሙት ቢሆነው ነው፤

“እንዴት አድርገህ?” አሉ ፊታውራሪ፡ የወጣቱን ቃል ማመን ያቃታቸው መሆኑ ከፊታቸው እየታዩ።

“የሆለታን ወንዝ ድልድይ ካፈረሰነው፡ ታንክና ብረት ለበሰ... ወታደር መኪና ሊሻገር አይችልም። ከዚያ በሁዋላ... የፈረንጅ እግረኛ ጦር ምንም ቢሆን አያሸንፈንም!” አለ የሚታና የመታለያ አርበኞች ወጣት መሪ።

“ስንት ሰው አለህ?” አሉ ፊታውራሪ፤ የወጣቱን በራሱ መተግ መን ልባቸው እያደነቀ፤

“ዛሬ መቶ ባለጥሩ መሳሪያ አለኝ፤ ነገ ሁለትም፤ ሶስትም መቶ አላጣ”

“ታዲያ እውነት ነገ ጥዋት ድልድዩን አፍርሰህ፤ ሌሊቱን መከላ ከያ፤ እርድ አበጅተህ አድረህ... ጥዋት እዚያ ሶስት መቶ ወታደር ማሰለፍ ትችላለህ?”

“እይጠራጠሩ ጌታዮ! እንዲያው በጠቅላላው፤ ካዲስ አበባ ለሚመጣው ርዳታ ምንም አይስጉ፤ እሱን ለኔ ይተዉት!”

“ደግ እንግዲህ፤ ነገ ልክ እሰባት ሰአት ላይ፤ በምሳ ጊዜ፤ እኔ ሆለ ታን እመታለሁ፤ ብቻ ወሬው ቀድሞ ስራችን እንዳይበላሽብን አደራ!”

የመታለያ አርበኞች መሪ፤ “ካዲስ አበባ ለርዳታ የሚመጣውን ጦር ለማገድ እስከ ሶስት መቶ ሰው አለኝ” ያለ፤ ፊታውራሪ ጀርባ ቸው ነጻ መሆኑን ሲያውቁ ያለስጋት፤ አሳባቸው ሳይከፋፈል፤ የሆለ ታን የጠላት ጦር እንዲመቱ ብሎ ነው እንጂ፤ በውነቱ ካምሳ ሰው የበለጠ አልነበረውም፤ ከዚያውም ቢሆን፤ የሚበዛው ጥሩ ትጥቅ የሌለውና፤ በጦር ያልተፈተነ ነበር። ብቻ መቸም የወጣት ጀግኖች አይነተኛ ባህሪ፤ “እናሸንፋለን እንጂ እንሸነፋለን” አለግለትና፤ አደጋን ግዮት አለመቻል ስለሆነ የወጣቱ መሪ ድልድዩ ፎሮ ብረት ለበስ መኪና እጦርነቱ ውስጥ የማይገባ ከሆነ፤ የፈረንጅ እግረኛ ጦር ምንም ያክል ቢበዛ፤ “ያሸንፈን ይሆናል” ብሎ የሰናፍጭ ቅንጣት ታክል እንኩዋ ስጋት አልነበረውም!

ፊታውራሪና የሚታው መሪ በተነጋገሩበት ቅን ማግሥት፤ ወጣቱ መሪ አምሳ ያክል ሰው ይዞ ሄደ፤ ወደ ሆለታ የሚሄደውን መንገደኛ ሁሉ አግዶ፤ የሆለታን ወንዝ የብረት ድልድይ ለማፍረስ ቢታገል፤ ብጥቅ የማይል ሆነ። ያ ድልድይ ያለ ድማሚት እንደማይፈርስ ቁርጠታወቀ ። ምን ይሻላል! ወጣቱ መሪ ተዉነቀ! ድልድዩ ካልፈረሰ ከሁለት ክፉ ነገሮች አንዱን መምረጥ ግድ ቢሆን ነው። ፊታውራሪ ሆለታን ለመምታት ከበታቸው ሳይነሱ ቶሎ ሄዶ ማቆም፤ ወይም ጦርነቱን እስኪጀምሩ መቆዩትና፤ በሁዋላ ከላቸው ጋር ተደባልቆ፤ ካዲስ አበባ ረዳት ቢመጣም፤ ሙከብ ቢሆንም፤ የሚመጣውን ሁሉ አብሮ መቀበል! እግዚአብሔር ቢል ካዲስ አበባ ረዳት ሳይደርስ ስራቸውን ዉር ሰው ወደ ጫካቸው ይመለሱ ይሆናል። ከፊተኛው ያለ ጥርጥር የሁዋላ ኛው ማግረጫ ይሻላል! ወጣቱ መሪ ባሳቡ ይህን ወስኖ ሳለ፤ እንደ

ሌላ አሳብ ድንገት ብልጭ አለበት፤ በርፈታ! ወልመራ ውስጥ፤ በር
ፈታ ምንም አይነት ጦር፤ በምንም ያክል ብዛት ቢመጣ፤ ለማንድ የም
ታስችል፤ ጥሩ ማንቂያ በር ናት። “እዚያ መሄድ ነው፤” አለ ወጣቱ
ባሳቡ፤ ልቡን ያዋቀው የደስታ ጸዳል በፊቱ ወገግ ብሎ እየታዩ። ወዲ
ያው የድልድይ ማፍረሱን ወሬ እንዳይናገር ታግዶ የቆየው መንገደኛ
እንዲለቀቅ ካደረገ በሁዋላ፤ እቅዱን ለሰዎቹ ነግሮ፤ ጊዜ ሳያልፍ በር
ፈታ ለመድረስ ሩጫ ሆነ። ካምሳው፤ አስራ ሰባቱ ሩዋጮች ብቻ፤
ከመሪያቸው ጋር ሊጮቱ ችሉ።

ፊታውራሪ በበኩላቸው፤ ሆሊታ ያለው የጠላት ጦር ስለሚመታ
በት ዘዴ ከወጣቱ መሪ ጋር ተስማምተው ከተለያዩ በሁዋላ፤ በውስጣ
ቸው የክፍል አለቆች የሆኑትን ጠርተው እንዲሰናዱ ነግረዋቸው ነበር።
በነጋው ጥዋት፤ የሰፈሩበት ጫካ በታምር፤ በንጮት ፈንታ ሰው አብ
ቅሎ አሳድጎ፤ እንዳደረ ሁሉ እዚያ የሚታዩው ሰው ብቻ ሆነ፤ ያ፤
ሰው ሁሉ እያንዳንዱ ወደ ግጥሚያው ለመሄድ የሚነሳበት ጊዜ ረዝ
ሞበት፤ ሄዶ ለመግጠም ችኩሎ ሲንቆራጠጥ፤ በልጉዋም እንደ ተገታ
ጮሌ ፈረሰ በያለበት ሲቅበጠበጥ፤ የተመልካችን ወኔ ይቀሰቅስ ነበር፤
ያ ሰው ሁሉ እያንዳንዱም፤ በዬጉዋዱም፤ እዩሳቅና እዩፈነደቀ፤ ትጥ
ቁን ሲያሰማምር፤ ደስታና ጭዋታ ወዳለበት፤ ያመትባል ቦታ የሚሄድ
እንጂ ሞት ወዳለበት ለመሄድ የሚሰናዳ አይመስልም ነበር፤ ፊታው
ራሪ ራሳቸው፤ ሆሊታን መትተው፤ እዚያ ያለውን የጣሊያን ወታደር
ፈጅተው፤ መሳሪያውን ማርከው፤ ወደጫካቸው የመመለሳቸው ወሬ
በሰፊው ሲነሳ፤ በጣሊያኖች መሀከል የሚፈጥረው ፍራትና በኢትዮጵ
ያውያን መሀከል የሚፈጥረው ኩራት እየታያቸው፤ የመነሻው ጊዜ
እስኪደርስ ችኩለው፤ ሰአታቸውን በዩደቂቃው እያዩ፤ ከወዲያ ወዲህ
ይንቆራጠጡ ነበር፤ በንዲህ ያለ አህሁዋን ፊታውራሪና አርበኛ ሰራ
ዊታቸው ወደ ግጥሚያው ለመነሳት በቁዋፍ እንዳሉ፤ የድልድዩን መፍ
ረስና፤ የመታለያው ወጣት መሪ ጦር ተሰናድቶ ቦታ መያዙን አይቶ
ለመምጣት የተላከው ፈረሰኛ ተመልሶ ደረሰ። ፈረሱ አረፋ ደፍቆ፤
በላብ ተጠምቆ፤ ከሳይ ከሳይ ይቃትት ነበር፤

“ታዲያስ እንዴት ነው?” አሉ ፊታውራሪ፤ ቆም ብለው፤ መላክ
ተኛው ከፈረሰ ወርዶ ወደሳቸው እዩጮ ሲመጣ።

“ጌታዬ፤ ምንም የለ” አለ መላክተኛው።

“እንዴት ምንም የለ፤ ድልድዩ አልፈረሰም?” አሉ ፊታውራሪ
ደንግጠው።

“አልፈረሰም።”

“ያልጅ...ያ፡የመታለያው ጦር መሪ እዚያ የለም?”

“የለም።”

“እዚያ በጭራሽ ሰው የለም?”

“ከመንገደኛ በቀር ሌላ የሚታይ ሰው የለም።”

እዚያ የነበረው እያንዳንዱ አርበኛ ፡ መላክተኛው ያመጣውን ወሬ ሲሰማ ፡ በጁ የወበጠውን ድል መንጭቀው እንደ ወሰዱበት ተቆጥቶ፡
“ሄደን እንግጠምና የሆነው ይሁን!” እያለ ሲንጫጫ ብዙ ከቆዩ በሁ
ዋላ ፡ ፊታውራሪ እንደ ምንም እንዲረጋጋና ጸጥ እንዲል አደረጉት።

“ግሩም ነው ፤ ‘ልጅ ያበካው ለራት አይበቃም’ የሚሉት ደረ
ሰኩ!” አሉ ፊታውራሪ ፡ ባጠገባቸው ለነበሩ ሽማግሌ አርበኛ።

“አዎ! ከልጅ ጋር ይጫወቱዋል እንጂ አይጫወቱም! ከልጅ ጋር
የመከራ ልጅ ይሆናል ፤ ጌታየ!” አሉ ሽማግሌው አርበኛ።

“የሱን ቃል በሙሉ አምነን ፤ መላክተኛ ልከን ሳናረጋግጥ ፤ አደጋ
ብንጥልኮ ጉድ ልንሆን ነበር ፤ ምናልባት እንጂ ፤ እግዚር ይቀበላች
እንጂ ፤ ያን ልጅ ጠረጠርሁትኮ!” አሉ ፊታውራሪ ፤ የሚታና የመታለያ
መሪ ፤ ያን ያክል በማያወላውል አሆሁዋን ድልድዩን የሚያፈርስና ሶስት
መቶ ሰው ይዞ ፤ ካዲስ አበባ የሚመጣውን ረዳት ጦር የሚያግድ መሆኑን
ካረጋገጠላቸው በሁዋላ ፤ እቦታው ላይ እንኩዋ ባለመገኘቱ ጠርጥረውት።

የሚታና የመታለያ መሪ በበኩሉ ፤ ካስራ ሰባት ተከታዮቹ ጋር
ላባቸውን እዩጠረጉ ፤ ከሆለታ ድልድይ ሮጠው በርፈታ ሲደርሱ
ሰባት ሰአት ግድም ነበር። ሰባት ሰአት ሆለታ ያለው የጣሊያን ሰራ
ዊት እዩተዝናና ምሳ ሲበላ ፤ ፊታውራሪ ትናንት እንደ ተሰማሙት አደጋ
የሚጥሉበት ሰአት ነው። ያ ሰአት አደጋውን ሆለታ በራዲዮ ላዲስ አበባ
የሚያስታውቅበት ስለሆነ ፤ ካዲስ አበባ ለርዳታ የሚላከው ጦር እዚያ
እስኪደርስ ፤ ገና ትንሽ ጊዜ ያስፈልገዋል። ካዲስ አበባ ለርዳታ የሚ
ላከው ጦር ቀድሞዋቸው በርፈታን ያለፈ እንደሆነ ፤ ሌላ የሚታገድበት
ቦታ ስለሌለ ፤ የፊታውራሪ አርበኛ ጦር ተከብቦ የሚያልቅ መሆኑ እን
ደሚያስፈራራ ከፉ ቅዠት ፤ ፊት ፊታቸውን አብሩዋቸው ሲሮጥ ይታያ
ቸው ነበር። ስለዚህ ፤ ወጣቱ መሪና ተከታዮቹ ትንፋሽ እስኪያጥራቸው ፤
ወደ ውጭ በተነፈሱ ቁጥር ፤ የቀራቸው ትንሽ ትንፋሽ የሚያልቅ እዩ
መሰላቸው አስር አስር ጊዜ ከጉሮሮዋቸው እዩመለሱ በምራቃቸው
እዩዋጡ ሲሮጡ ፤ እግዚር ይመስገን ፤ የጠላት ጦር ቀድሞዋቸው በርፈ
ታን ሳያልፍ ደረሱ ፤ ከንግዲህ ወዲያ ፤ ሆለታን የሚመታው ያርበኞች

ጦር በምንም ሁኔታ አይከበብም ! ከንግዲህ ወዲያ ፣ እነሱ ሳያልቁ በር ፈታን የሚያልፍ የጠላት ጦር የለም ! እነሱን ጨርሶ በርፈታን ለማ ለፍ የሚችል የጠላት ጦር ሊመጣ አይችልም እንጂ ቢመጣ እንኩዋ ! እንዲያ ያለው ጦር ፣ እነሱን ለመጨረስ የሚያስፈልገው ጊዜና ድካም እጅግ ብዙ ስለሚሆን ፣ ከዚያ በሁዋላ ሆለታ እስኪደርስ ፣ ያርበኞች ጦር ስራውን ጨርሶ ወደ ጫካው ይመለሳል !

ወጣቱ መሪ ይህን ባሳቡ እያሰላሰለ እሱም ፣ ጉዋደኞቹም ትንፋሻቸውን አጠራቅመው እንደ ልብ መተንፈስ ከቻሉና ፣ ትንሽ ካረፉ በሁዋላ ፣ ከሆለታ ድልድይ አብረዋቸው ሩጫ ከጀመሩት አምላ አርበኞች የሚበዙት ስላልደረሱ ስጋት አደረበትና ፡

“ነበዝ ፤ ወንድሞቻችን የሚደርሱልን አልመሰለኝም ፤ ጉድ እንዳንሆን ቶሎ ቦታ ብንይዝ ይሻላል” አለ ።

“አስራ ስምንት ብቻ ነንኮ የኔ ጌታ ፤ አስራ ስምንት ሆነን ማይጨው የኢትዮጵያን ሰራዊት በሙሉ ድል ያደረገውን ጦር እንግጠም” አለ አንዱ ።

“አስራ ስምንት ባገሩ ጫካ ውስጥ ብዙ ነውቱ ፤ ጠላት የማያውቀውን መሸሻ ፣ መሸሸጊያ ፣ መውጫ ፣ መውረጃ ስለምናውቅ ፣ ይህ ሽሽ ጎሽ እዩተጫወትን ያደግንበት ጫካችን አጋልጦ ለጠላት ስለማይሰጠን ፣ ይህ ሁሉ የኛ ረዳት ስለሆነ ፣ ከዚህ ሁሉ ጋር አስራ ስምንት ብዙ ነው” አለ ወጣቱ መሪ ከሰሚት ጋር ።

“ልክ ነው ፤” አለ ጠያቂው ፣ ጥያቄው ልክ አለመሆኑን ቶሎ ተረድቶ ። “ልክ ነው ፤” አሉ ሌሎችም እዩተቀባበሉ ። ወዲያው ቦታ ቦታቸውን ያዙ ።

ካዲስ አበባ ወደ ሆለታ ፣ ከዚያም ወደ ምእራብ የሚሄደው አውራጃና ፣ ከመናገሻ መንደር ወጥቶ የምእራብን አቅጣጫ እንደያዘ ትንሽ ከቀጠለ በሁዋላ ፣ ወዳንድ ጫካ የለበሰ ኮረብታ ሲደርስ ፣ ወደ ሰሜን ይታጠፋል ። ከዚያ በኮረብታውና ከኮረብታው በታች እንዲሁ ጫካ በለበሰ ገደላማ መሬት መሀከል ፣ የሰሜንን አቅጣጫ እንደ ያዘ ወዳንድ ትንሽ ሸጥ መሳይ እስኪደርስ በጠባቡ ያልፍና ፣ ሸጥዋን ተሻግሮ ፣ እንደገና ወደ ምእራብ ይመለሳል ። ይህ ጎዳናው ከምእራብ ወደ ሰሜን ከሚታጠፍበት ጀምሮ ሸጥዋን እስኪሻገር የሚያልፍበት ቦታ ፣ ይህ ግራ ቀኝ ጫካ በለበሰ ኮረብታና ገደላ ገደል የታጠረ ጠባብ መተላለፊያ ፣ ይህ ነው አስራ ስምንቱ አርበኞች ከብዙና ከብርቱ የጠላት ሰራዊት ጋር በሚያደርጉት ትግል እንደሚረዳቸው ፣ አብሮዋቸው ተሰልፎ ከሀ

ይለኛ ጠላታቸው ጋር እንደሚዋጋላቸው፤ በመሳሪያው ጥራትና በሰራ
ዊቱ ብዛት በሚመካ ጠላታቸው ላይ ድል እንደሚያቀዳጁባቸው፤ እምነ
ታቸውን የጣሉበት ቦታ፤ ይህ ነው የበርፌታ በር፤

ወጣቱ መሪ፤ ካሰራ ሰባቱ አርበኞች ስድስቱን፤ ከሸጥዋ ላይ፤ ከጎ
ዳናው ከፍ ብሎ፤ ግለት ከበሩ መውጫ ጀምሮ እስከ ኮራብታው አናት
እስከ በሩ መግቢያ፤ በግማሽ ኩብ መስመር ዘርዘር ብለው፤ ጫካ እዩ
ለበሱ፤ እንዲቀመጡ አደረጋቸው። አራቱን እዚያው በበሩ አካባቢ በነ
በሩ ዛፎች ወጥተው፤ እንዳይታዩ ቅጠል እዩለበሱ እንዲቀመጡ አደረ
ጋቸው። ስድስቱን በሁለት እኩል ክፍሎ፤ ከበሩ መውጫ፤ በሆለታ
ግንባር፤ ከጎዳናው ቀኝና ግራ ሸሽጎ አስቀመጣቸው። አንዱን፤ የጠላት
ጦር ሲመጣ ከሩቅ የሚታይበት፤ ከፍተኛ ቦታ ፈልጎ፤ እዚያ ተሸሽጎ
እንዲጠብቅና ሮጦ ተመልሶ እንዲያስጠነቅቃቸው፤ ቃፊር አድርጎ ወደ
ፊት ላከው። ከዚያ ሁሉም በዩተመደበበት ቦታ፤ ሳይታዩ፤ ጠላትን
ማጥቃት የሚችሉ መሆናቸውን ዞሮ አይቶ፤ ካረጋገጠ በሁዋላ፤ ጦርነቱ
ሲጀመር እሱ የሚሰጠውን ትእዛዝና፤ እያንዳንዱ አርበኛ ሊያደርገው
የሚገባውን እስጠንቶ ሲጠባበቅ፤ ተኩስ ተሰማ። የመጀመርያው ብዙ
ሰዎች አከታትለው በተራ የተኮሱት፤ የጠበንጃ ተኩስ ይመስል ነበር።
ከዚያ የመትረዩስና የከባድ መሳርያ ተኩስ ተከተለ።

“ወይ ወንድሜን፤ ጌታነህን ገደሉት!” አለ የጌታነህ የቅርብ ጉዋ
ደኛ ከተሸሸገበት በሮ ወጥቶ።

“በያላችሁበት ርጉ፤ ደመኞቻችንን የምንበቀል እዚህ ነው!” አለ
መሪው።

ጌታነህ ቃፊሩ ነው።

ቃፊሩ እንደ ታዘዘው፤ ሳይታይ የጠላትን ጦር ከሩቅ ለማየት የሚ
ችልበት ምቹ ቦታ ሲፈልግ፤ ከፍተኛ ቦታ ሲያገኝ ግልጥ እዩሆነበት፤
ጫካ ለበሰ ቦታ ሲያገኝ ዝቅተኛ እዩሆነበት፤ ከጉዋደኞቹ እዩራቀ
እዩራቀ ሄዶ፤ በመጨረሻ አንድ ገታ በብዛት በበቀለበት ሚዳ መሀል፤
ባጫጭር ቁጥቁዋጦ የተከበበ ጉብታ አገኘ። እዚያ ከመቀመጡ ድንገት
ካንድ ምእራፍ በማይበልጥ ርቀት፤ እንደ ግመል ጉዋዝ ጅራት ካንገት፤
አንገት ከጅራት ተቀጣጥሎ፤ ካዲስ አበባ አቅጣጫ አውራውን ጎዳና
ይዞ እዩተጎተተ የሚመጣ ነገር አዩ። ያ፤ ከግንባር ሲያዩት የግመል
ጉዋዝ የሚመስል ነገር፤ የጣሊያን ወታደር የተጫነ የካሚየን ጉዋዝ
ነው። ከሩቅ የግመል ሻኛ መስሎ የሚታዩው፤ በያንዳንዱ ግልጥ ካሚ
የን ውስጥ ባንድ ላይ እጅብ ብሎ የቆመው ወታደር ነበር። ወታደሩ

ከቤተሰብ ለሰጠው ካሚየን፡ “ፋቻታ ኔራ፡ ቤላ አቢሲኒያ” የሚባለውን፤ ጣሊያኖች ኢትዮጵያን ሲወሩ ያወጡትን ዘፈን እዩዘፈን ያላንዳች ስጋት ይገባል ነበር።

ቃረሩ፤ ሮጦ ሄዶ ጉዋደኞቹን ለማስጠንቀቅ ጊዜ የማይበቃው፤ የጠላት ጦር የሚቀድመው መሆኑን ስላወቀ፤ ሌላ የማስጠንቀቂያ ዘዴ ፈልጎ አገኘ። በተኩስ ማስጠንቀቅ፤ ... ጦርነቱን እዚያው መጀመር...! ከተሸሸገበት ቁጥቁዋጦ ሃያ ሜትር ያክል ራቅ ብሎ፤ የገታ ሳር የሸፈ ነው የቀበሮ ጉድጉዋድ ስላዩ፤ በጉንብሱ ሮጦ እዚያ ጉድጉዋድ ሲገባ፤ ካንገት በላይ ያለ አካሉና ዘጠኝ ጎራሽ ረሽም ለበኩ ውጭ ቀሩ። እነ ሱንም ቢሆን የገታው ሳር ሸፍኖባቸው አይታዩም ነበር።

የመጀመርያው ካሚየን ግንባሩን አሳልፎ ጎኑን ሰጠው፤ ጌታ ነህ፡ “በስመ አብ” ብሎ ተኩስ ጀምሮ፤ በሶስት ጥይት ሲስት ጣሊያኖች ከካሚየኑ አውርዶ እስኪጥል፤ ከነሱ ወገን አንድ ጥይት እንኩዋ አልተተኮሰም፤ አደጋው ድንገት ስለ ተጣለባቸው፤ በመሀከላቸው ድብ ልቅልቅ ሆኖ፤ ልብ እስኪገዙ ትንሽ ጊዜ ወሰደባቸው። ከዚያ የመቶ ረዕስ ውሽንፍርና የፈንጂ ነጎድጉዋድ ከያቅጣጫው ጌታነህ መጀመርያ በተሸሸገበት ቁጥቁዋጦ ላይ ወርዶ፤ ቁጥቁዋጦውን ከነበቀለበት ጉበታ ደብዛውን ሲያጠፋው፤ ጌታነህ የሚልከው እያንዳንዱ ጥይት አንዳንድ ጣሊያን ከካሚየኑ እዩዘነጠለ ያወርድ ነበር፤ ለበኩ የጎረሰው ዘጠኝ ጥይት እስኪያልቅ፤ በሚያስገርም ፍጥነት ዘጠኝ ጣሊያኖች እያ ወረደ ጥሎ፤ እንደገና አንዳንድ እያጎረሰ፤ በሶስት ጥይት ሶስት ጣሊያኖች አውርዶ፤ የሬሳውን ቁጥር አስራ ሁለት አደረሰው። ከዚያ በሁዋላ፤ የተቀበረበት ጉድጉዋድ ባጠገቡ እንደ ነበረው ቁጥቁዋጦ ደብዛው ሲጠፋ፤ ያንጊዜ የሱም ለበን ደምጽ ጠፋ፤ የጌታነህ ለበን ዝም ካለ በሁዋላ፤ ጣሊያኖች ጠበንጃና መቶረዕ፤ ከባድ መሳርያም ሲተኩሱ፤ ፈንጂ ሲወረወሩ፤ ዘለግ ያለ ጊዜ ቆይተው፤ የሚመልስላቸው ስላልነበረ፤ ብዙ ሆነው ሚዳውን እየዘሩ የጠላቶቻቸውን ሬሳ ሲፈልጉ፤ አንድ ጠመንጃ ብቻ እንጨቱ ሲነድ አገኙ። በጠመንጃው አካባቢ ተበታትኖ የሚታዩው የሰውነት ፍርፋሪ፤ የሰንት ሰው መሆኑን ሊያስረዳ አይችልም፤

መገም አንድ ሰው ባንድ ጠመንጃ፤ በዚያ አጭር ጊዜ ውስጥ፤ አስራ ሁለት ሰው ሊገድል አይችልም፤ አንድ ሰው ተኩሶ፤ ቀለህ እስ ፈንጥሮ፤ ጥይት አቀባብሎ፤ እንደገና እስኪተኩስ ትንሽ ጊዜ ያስፈልጋል፤ ያ ተኩስ ግን ብዙ ሰዎች በተራ እያከታተሉ የተኩሱት እንጂ፤ ያንድ ሰው እጅ፤ ባንድ ጠመንጃ የተኩሰው አይመስልም፤ ብቻ እዚያ

የተገኘው አንድ ጠመንጃ ብቻ በመሆኑ፤ ጣሊያኖች ግራ ገብቶዋቸው፤ በተራ ለበን ጠመንጃ፤ እንዲያ ባሉ ናጥነት፤ ተኩሶ አስራ ሁለት ሰው የገደሉ አንድ ሰው መሆኑን ማመን አቃቃቸው። ስለዚህ፤ እስከ ተራ ራው ጥግ ሂደው ፈልገው የሰው ምልክት ስላጡ፤ ተመልሰው ያን ታምር፤ ያን ትንግርት የሰራ አንድ ጀግና በመሆኑ ተገርመው፤ የሰውን ቁን ፍርፋሪ ሰብስበው ከቀበሩ በሁዋላ፤ የክብር ሰላምታ ሰጥተው፤ የደ ፈሰውን አይጋና ሬሳ የሚያነሳ እንዲላክላቸው አስፈላጊ መሆኑን በራ ዲዩ ላዲስ አበባ ካሰቃወቁ በሁዋላ፤ ሬሳ ጠባቂ አንድ ሹም ካሰር ወታ ደር ጋር ትተው ገዛቸውን ቀጠሉ።

የጉዋዙ ግንባር - ቀደም ካሚየን ነጂ በርፈታ በር ኮረብታ ሰዶ ርስ፤ ጎዳናው ከምእራብ ወደ ሰሜን የሚታጠፍ መሆኑን ባሰር ሚትር ያክል ርቀት ስላዩ፤ በተሽከርካሪ ደንብ ጥሩንባ ነፋ። ማምጣቱን ለሚ ጠባበቁት ጥሩ ማስጠንቀቂያ ነው፤ የወጣቱ መሪ ሰዎች በዩተመደቡ በት ቦታ እንዳሉ፤ ጣታቸውን በዩጠበንጃቸው ምላጭ ላይ አስቀም ጠው፤ ልባቸው በዩደረታቸው ውስጥ የሚመታው የሲቃ ዳንኪራ ጣታ ቸውን ሲያንቀጠቅጠው እንዳይተኩሱ እዩሰጉ፤ መሪያቸው ሳይተኩስ እንዳይተኩሱ ታዝበው ስለነበረ የሱን ርቶት ይጠባበቁ ነበር። ወዲያው ግንባር - ቀደም ካሚየን ብት አሉ። ከዚያ ሁለተኛው፤ ከዚያ ሶስተ ኛው፤ ከዚያ አራተኛው፤ የጀግኖች መሪ ምን ሆነ፤ ለምን አይተኩስ! የመጀመሪያው ካሚየን ሸጥጥን ሲሻገር፤ በሩን ሊወጣ፤ ምንም ያክል አልቀረው፤ ደግሞ ያምስተኛው ካሚየን አፍንጫ ታዩ፤ ከምስተም በሁ ዋላ እንደነሱ የሚያስጎመዥ የወታደር ጭነት እስኪከብላቸው የተጫኑ ነና ብዙ አሉ፤

አምስተኛው ካሚየን በሩን ገብቶ፤ ግንባር - ቀደም በሩን ሊወጣ እምስት ሚትር ያክል ሲቀረው፤ የጀግኖች መሪ፤ “በስመ አብ” ብሎ ተኩሱን ባረከ። ርቶቱን አላዩ፤ ወዲያው፤ በግንባር የተሰለፉት ከፊት ዳናውን በግማሽ ክብ መስመር ከበው የተሰለፉት ከጎን፤ እሳፍ ላይ ያሉት ከላይ ከሰማይ፤ እንደል ውስጥ ያሉት ከሰር፤ ሁሉም ባንድ ላይ ተኩሰው ብዙ ጣሊያኖች ሲጥሉ፤ ጣሊያኖች ተኩሱ የመጣበት ልዩ ልዩ አቅጣጫ አደናገርዋቸው፤ ጠላታቸው ከሰማይ ይምጣ ከምድር ግራ ገብቶዋቸው፤ ባላቸው መሳሪያ ሁሉ በበርፈታ ጫካ መደዳውን መላት አወረዱበት። ጣሊያኖች ጠላቶቻቸው እዚያ በቅርብ፤ እንዳንዶ ችም ካሰር ሚትር ባነሰ ርቀት መሸሸጋቸውን ላያውቁ፤ አላማቸው ከሰ ባና ከሰማንያ ሚትር ውጪ ነበር። ጠላቶቻቸው በቅርብ መሆናቸውን እስኪያውቁ ትንሽ ጊዜ፤ ምናልባት ያምስት ደቂቃ ጊዜ ወሰደባቸው።

በዚያ ጊዜ ያለቀው ጣሊያን እጅግ ብዙ ነው። አንዳንድ አርበኞች የተሸገቡት ቦታ እንደ ታወቀ፣ ብዙ የጅ ቦምብ ወደዚያ ተወርውሮ በዙሪያቸው ስለ ወደቀ፣ ሁለቱ በቀላሉ ቆሰሉ። ከዚያ የጣሊያኖች ምልክት ሰጪ ባለቀይ እርሳስ፣ አመልካች ጥይት ተኩሶ፣ እርሳሱ ቀይ ጅራቱን እየጎተተ ሂዶ በግንባር ያሉት አርበኞች፣ መሪያቸው ጭምር በተሸሸጉበት አጠገብ ሲያርፍ፣ እዚያ ያለው የጣሊያን መሳሪያ ሁሉም አካባቢ ደብዛውን ለማጥፋት አፈመዙት። ወደዚያ ማዞሩን አይዩ፤ “የካሚየኑን የበንዚን ጋን 1” አለ የጀግኖች መሪ፣ ወደ ካሚየኑ የበንዚን ጋን አነጣጥሮ ሲተኩስ በሀይል ሮሞ “መዲያው የመጀመሪያው ካሚየን የነዳጅ ጋን ስለ ተመታ፣ እንደ ቦምብ ፈነዳ፤ ከዚያ ሁለተኛው፣ ከዚያ ሶስተኛው፤ እሳቱ ጢሱን እስኪያሸንፈው፣ ያን ጠባብ መተላለፍ ደግሞ ጢስ ድኖን አድርጎ ስላፈነው፣ ጣሊያኖች እንኩዋንስ ጠላቶቻቸውን ሊያዩ፣ እስበሰቸው መተያየት ስላቃታቸው፣ ብዙዎች ወሄ ኮራብታውና ወደ ጫካው ሮጠው ለመውጣት ሲሞክሩ፣ አርበኞች እየተቀበሉ ፈጅባቸው።

በዚያ ጊዜ፣ ጣሊያኖች ጫካው ሁሉ ብዙ ሽያ የጠላት ጦር መሽጎ የሚዋጋበት መስሎባቸው፣ ዩጠባብ መተላለፊያ ውስጥ እንደ ታጎሩ ጢስ አፍኖባቸው፣ መተያየት አቅቶባቸው፣ ይተራመሱ በነበሩበት ጊዜ፣ ያን ጊዜ ነው የቃፊሩ የጌታነዝ የቅርብ ወዳጅ፣ በላቸው፣ የጠበንጃው ቃቃ ስለ ነክሰበት ወዲያ አምዘግዝጎ ጥሎ፣ ጎራዴውን መዞ፣ ጣሊያኖችም፣ አስቃውሞ ሳያዩት እጠላቶቹ መሀከል የገባ፤ በላቸውን ሲያይ፣ ጉርሙም ጎራዴውን መዞ ጥከተለው። ሁለቱ ጀግኖች እጠላት መሀከል ጉበተው የብዙ ጠላት ራስ ከቆረጡ በሁዋላ፣ በጠላት መሀከል ድብልቅልቅ ፈጥረው እስበሱ በሳንጃ እንዲዋጋ ካደረጉ በሁዋላ፣ አልተመለሱም፤ እዚያው ቀሩ፤ እሳቱ ወዳራተኛው ካሚየን ተላለፈ። አራተኛው ካሚየን ጥይትና ቦምብ የተጫነ ስለነበረ፣ ፈንጂው ከተያያዘ በሁዋላ፣ ፈንድቶ እስኪያልቅ ድረስ፣ መሬት እንዳለች ተገልብጣ ማህለቅት በሌለው አዘቅት የምትወርድ ይመስል ነበር፤ ሀልፈተ ዓለም የሆነ ይመስል ነበር፤

“ቀን ሲከፋ ያሳደጉት ውሻ ይነክሳል” እንደሚሉት፣ ያን እሳት በጣሊያኖች ቀን ከፍቶባቸው፣ የገዛ መሳሪያቸው ከጠላቶቻቸው ጋር፣ ከኢትዮጵያ አርበኞች ጋር አድሞ ፈጃቸው፤ እበሩ ውስጥ፣ እወጥመዱ ውስጥ ባልገቡት ካሚየኖች ውስጥ የነበሩት እንኩዋ፣ ተኩሱን ሲሰሙ፣ ከሁዋላ እየሮጡ ሂደው እወጥመዱ ውስጥ እየገቡ ሁሉም አለቁ።

ካስራ አራቱ ወደ ወለጋ ሊሄድ ካዲስ አበባ የተነሳ የካሚየን ጥጥ። አንዱ ስንት፣ አንዱ በምብና ጥያቄ፣ አስራ ሁለቱ ወታደር የተ ጫኑ ነበሩ። በልማዱ፡ “አንድ የወታደር መጫኛ ካሚየን ሰላሳ ወታ ደር ከነመሳሪያው ይቋናል” ስለሚባል፣ ያን እሳት ባስራ ሁለቱ ካሚ የኖች ተቋንው የነበሩት ወታደሮች ሶስት መቶ ስድሳ ያክል ነበሩ ግለሰብ ነው። ይህን ያክል እንኩዋ ባይሆኑ ከሶስት መቶ እንደሚያንሱ አይጠረጠርም። ከነዚህ የተረፈ አለመኖሩን፣ እነዚህ ሁሉ ግለሰቦች ፎን፣ የተጫነውን ስንትና ብዙ መሳርያ፣ ያላንድ ተከላካይ የወልመራና የመናገሻ ባላገር መከፋፈሉን ያስረዳል። በዚህ አንድ ካርቦኖች ወገን ስድስት ኖተው ሁለቱ በቀላሉ ሲቆሰሉ፣ አስራ ምንም ጉዳት አልደ ረሰባቸው።

ይህ በርፈታ በር የተሰራ ጋምር፣ ይህ አስራ ስምንት አርባኞች አንድ ጥሩ ሆኖ የተደራጀ የጣሊያን ሰራዊት ኩባቢ ካሚየን ጋር ባቋር ጊዜ ውስጥ፣ ወሬ ነጋሪ እንኩዋ ባይተርፍ መጨረሳቸው፣ በቅርብና በሩት ተስፋፍቶ ሲነሣ፣ በጣሊያኖች ልብ ያንደደውን ቁጣ ያክል በኢ ቶዮዳያ አርባኞች ልብ የጀግንነት ሲታ አንድዶ፣ ጣሊያኖች የበርፈ ታን ቂም ለመበቀል፣ አርባኞች የበርፈታ ድል በጀግንነት እንጂ በአ ድል የተገኘ አለመሆኑን ለማስመስከር፣ እዚያው በርፈታና ወልመራ ውስጥ ልክ በሳምንቱ፣ እንደገና ንጠሙ።

የሜታና የመታሊያ መሪ፣ ፈታውራሪ ሆለታን በተቃውሰው ቀን ሳይመሩ በመቅረታቸው ተቀይሞ፣ ከሳቸው ጋር እንደገና ስለ ጦርነት ነገር መመካከር አልፈደገም። በዚያ ጊዜ፣ ሜጫ ውስጥ አንድ ሰላ ያር በኖች መሪ ስለነበረ፣ ምክሩን ከሱ ጋር አደረገ። የሚጫው መሪ፣ ከወ ንድሞቹና ካሸከሮች ሌላ፣ የሚጫን አርባኞችና ከማይጨው የተመለሱ ቁጥራቸው በርከት ያለ፣ የክብር ዘበኞች ይመራ ነበር። ያዳበርጋና የወ ልመራ አርባኞችም ከሚታው መሪ አርባኞች ጋር ተጨምረው ነበር። ስለዚህ በሁለቱ መሪዎች መሀከል የነበረው ያርባኞች ጦር ከሶስት መቶ በላይ ቢሆን እንጂ አያንሱም። ጣሊያኖች፣ ከሪምንት በፊት በጠ ፋባቸው ጦር ምትክ፣ “ከዚያ የበለጠ ጦር ወደ ወለጋና ወደ ኢሉባ በር እንልካለን” ብለው የውሽት ምስጢር ወሬ እንዲወራና፣ ይህ የው ሽት ምስጢር በዘዴ ወጥቶ ሳርባኞች እንዲደርሱ አድርገው ነበር። አር በኖች የጠላት ጦር ያልፋል በተባለበት ቀን፣ ከንጋቱ ቀደም ብለው፣ ሳይታዩ፣ ወደ ወልመራ ሄደው፣ እዚያ አንጥፈው ይጠባበቁ ጀመር። ሰባት ሰላት ቢሆን ትንሽ ሲቀረው፣ ባዲስ አበባ ግንባርም፣ በሆለታ ግንባርም፣ የተላኩት ታፈሮች እየሮጡ ተመልሰው ከየተላኩበት ወገን የጠላት ጦር መምጣቱን አስታወቁ።

“እንደ ዛሬ ሳምንቱ ! የዛሬ ሳምንትም በዚህ ሰአት ነበር የመጡ”
አለ የሚታው መሪ ሰአቱን አይቶ ።

“በቻ የዛሬ ሳምንት ፡ ጠላት እዚህ እንደሚጠብቃቸው ስላላወቁ
እንደ ዛሬ አልተጠነቀቁ ይሆናል ፤ ዛሬ ብርቱ ጥንቃቄ ሳያደርጉ አይ
ቀሩም” አለ የሚጫ አርበኞች መሪ ።

“ዛሬ ጠላት እዚህ እንደሚጠብቃቸው ያውቃሉ ?”

“ባያውቁ ይከቡን ፤ ፕሮግራም ፤ ካዲስ አበባና ከሆሊታ ጦር ወዲህ
መላካቸው መከበባቸውኑ ነው !”

“ከበው ምን ያደርጉናል ! እዚህ ጫካ ቢገቡ ተመልሰው እንደማ
ይወጡ የታወቀ ነው ፤ ባዲስ አበባና በሆሊታ ግንባር ከበው ቢቀመጡ
ወደላይ ወደ ተራራው ፤ ወደታች ወደ ሸጡ ፤ ጫካ ለጫካ መገናኛው
በኛ እጅ ነው ፤ ስለዚህ ቢከቡን ፤ ባይከቡን ልዩነት ያለው አይመስለ
ኝም !” አለ የሚታው መሪ ።

“አሁን . . . ! እዚህ ጫካ ውስጥ እንዳለን መከበባችንን መጥፎ ነው ፤
የኔ ወንድም ። ከዚህ እንዳንወጣ ከበው እዩጠብቁ ፤ በከባድ መሳሪያ
በአይሮፕላንና በመርዝ ጫካውን ቢደበድቡ እዚሁ እናልቃለን ። ምና
ልባት ያለፍትሮዎቻቸው ዛሬ በዚህ አካባቢ አይሮፕላኖች መብዛታቸው
ወም ስዚህ ይሆናል ። ምናልባት . . . ሁለት እቅዶች ይኖሩዎቻቸዋል ።
እንዱ አሁን በቆጠርሁዎቻቸው መሳሪያዎች እዚሁ እንዳለን መደብደብ
ሁለተኛው . . . ጀግንነታቸውን ግላዬት ፈልገው እንደ ሆነ ፤ ከዚህ ስበው
አውጥተው ፤ እሚዳው ሳይ በብረት ለበስ መውጋት ፤ ታዲያ ሁለቱም
ለኛ አይመቹም !”

“እኛ ስበን ፤ አታለን እጫካው ውስጥ ብናገባቸውስ !” አለ የሚ
ታው መሪ ፤ ትንሽ ሲያስብ ቆይቶ ።

“እሱን ማድረግ ከቻልን ግሩም ነው ፤ እነሱን እጫካው ውስጥ
ማግባት ከቻልን ፤ ያይሮፕላን ፤ የከባድ መሳሪያ ፤ ወይም የመርዝ ስጋት
አይኖርብንም ። ያንጊዜ እነሱና እኛ ብቻ እንሆናለን !” አለ የሚጫው
ጀግና ፤ ያለታንከና ያለአይሮፕላን ፤ ጣሊያን . . . ለኢትዮጵያ ፤ ብቻ ለብቻ
ሲገጥሙ የሚሆኑት ሁኔታ ስለታዩው ፤ ሲታ ከተቀመጠበት ሊያነሳው
ሲቃጣ እዩታዩ ።

አርበኞች ጠላቶቻቸውን ወደጫካው ውስጥ የሚስቡበትን ዘዴ
ተመካከረው ፤ ወስነው ፤ ቦታ ቦታቸውን ለመያዝ ሲጣደፉ ፤ ከሆሊታ
ወገን የጣሊያኖች ጦር ግንባር የመድፍ ተኩስ የሚመስል ነገር ተሰማ
ወዲያው ፤ አንድ በጣም የሚያምር ፤ ጥላላ ፤ ሀምራዊ አለሎ ፤ ረዥም

ሀምራዊ ጅራቱን እየጎተተ፤ ጠፈሩን ሰንጥቆ ላይን እስከርቅ ሽቅብ
 ከወጣ በሁዋላ፤ ባዩር ላይ የግልብጥብጦሽ ትርጉሞች እንደሚያሳይ፤
 በቅጽበት አፍንጫውን ከላይ ወደታች፤ ጅራቱን ከታች ወደላይ፤ ገለ
 ባበጠና፤ እንዲሁ ያን ረጀም ጅራቱን እየጎተተ ወርዶ በርፈታ ላይ
 አረፈ። አርበኞች ያሉበትን፤ ጠላት ያለበትን አመልካች መሆኑ ነው።
 ወዲያው ካዲስ አበባ ከመጣው፤ የጣሊያን ጦር ግንባር፤ “ደም፤ ሽም-
 ሽም-ሽም፤ ደም፤” አለ የበርፈታን በር ያለመ የመድፍ እርሳስ፤
 ሁለት ጊዜ ተተኩሶ፤ መጀመሪያ እርሳሱ በመድፍ ሀይል ከቀለሁ
 ሲወጣ፤ ሁለተኛ አላማውን ሲመታ ነው፤ “ደም፤ ሽም-ሽም-ሽም-ሽም፤
 ደም፤” አለ ሌላው፤ ከሆለታ ግንባር። ከዚያ ላምስት ወይም ለስድስት
 ደቂቃዎች ያክል የመድፍና የልዩ ልዩ ከባድ መሳሪያዎች ነጎድጉዋድ
 በርፈታ በር ላይ ወረደ፤ በርፈታና ባካባቢው ያለው ሁሉ፤ ርጥብ
 ቅጠል ሳይቀር፤ በፈንጂው ብዛት ተጋግሎ ነደደ፤ ደግነቱ ክረምት ስለ
 ሆነ ታጠሎው ከዚያ ሊሰፋፋ አልቻለም። ከዚያ ያዲስ አበባና የሆለታ
 ጦር ግንባር አዛዦች እግረኛውን ሁሉ ከሁለት ወገን ወደ በርፈታ በር
 እንዲገባ ትእዛዝ ሰጡ። ነገር ግን እዚያ ምንም አልተገኘም፤ ከዚያ
 በቀጣ ከመንገዱ በላይ፤ ጫካው እስከ ተራራው እንዲበረበር አዘዙ።
 የዛሬን አያርገውና የጫካው መዘጋና አጥምጣም እስበሱ ተቆላልፎ፤
 ባንድ ላይ ተማግሮ፤ የተሰራ የሚመስል፤ ካንድ አቅጣጫ ወደ ሌላ
 እንደ ልብ መዘዋወር የማይቻልበት፤ አልፎ አልፎ በሚገኙት ያውፊ
 ዎችና የረኞች መሽሎከለኪያ ትናንሽ መንገዶች እንኳ አጎንብሶ፤
 ያውም በተራ ካልሆነ፤ ቀና ብሎ ጎን ለጎን መሄድ የማይሞከርበት በጣም
 አስቸጋሪ ጫካ ነው። ያ ጫካ ላልለመደውና ላላወቀው፤ እንደ ሜታና
 መታለያ አርበኞች፤ ድብብቆሽ እዩተጫወቱ ላላደጉበት፤ እንኩዋንስ
 የተሸሸገን፤ ያለበትን ጦርቶ የነገረን ፈልጎ ጣጣኝነት የማይቻልበት፤
 አስቸጋሪ ጫካ ነው፤ በዚያ አስቸጋሪ ጫካ፤ በዚያ እጅ እግር አሳብሮ
 ለጠላት በሚሰጥ ወጥመድ ውስጥ፤ ከስምንት መቶ እስከ ሺህ የሚሆን
 የጣሊያን እግረኛ ጦር አርበኞችን እንዲፈልግ ታዝዞ ገባ፤ ይህ ነበር
 አርበኞች የተመኙት፤ ይህ ሆነላቸው፤ እዚያ የነበረው የጣሊያን እግ
 ረኛ ጦር ካዛዦቹና ከባለከባድ መሳሪያዎች በቀር አንድ ሳይቀር፤ እስከ
 መጨረሻው ወታደር ገብቶ ካበቃ በሁዋላ፤ እንዳይመለስ በር ለመዝ
 ጋት የተመደቡት አርበኞች መመለሻውን ዘግተው ተኩስ ከፈቱ። ጊዜ
 ባለፈ መጠን፤ ተኩሱ የጣሊያን ጦር አዛዦች ትእዛዝ ከሚሰጡበት
 ቦታ እየራቀ፤ ወደጫካው ውስጥና ወደተራራው ስር እየጠለቀ ሲሄድ፤
 እዚያ ውስጥ የጦርነቱ ሁኔታ እንዴት እንደሆነ መረጃ የሚያመጣ

ቸው ጠፍቶ ምን ማድረግ እንደሚገባቸው መወሰን አቃቃቸው ። ከሰ
ምንት መቶ እስከ አንድ ሺህ የጣሊያን ጦር የገባበትን ጫካ ባይሮፕ
ነገና በከባድ መሳርያ መምቃት፣ ወይም በጫካው ላይ መርዝ መጣል
የማይቻል መሆኑን ሲያዩ፣ ያንጊዜ ብቻ፣ ሁለቱ የጣሊያን ጦር አዛዦች
መጀመሪያ በቁጣ ተገፍተው የሰጡት ትእዛዝ ትክክል መሆን አለመ
ሆኑን መመርመርና ብርቱ ጥፋት ማጥፋታቸውን፣ ምህረት የማያገባ
ቸው ባለዳዎች መሆናቸውን ተረድተው፣ በራሳቸው ፈርደው፣ እዳቸ
ውን ለመክፈል ወሰኑ ። ሁለቱ አዛዦች ያዛዥ ጎራዴያቸውን እዩመ
ዘዙ በዩጃቸው፣ የጅ ቦምባቸውን በዩኪላቸው ይዘው፣ እጫካው ውስጥ
ገብተው፣ ትንሽ አጎንብለው እዩተሽሉክለኩ እንደ ሄዱ፣ ካርቦኖች ጋር
በቅርብ ስለ ተገናኙ፣ ጠላት ሊመቱበት የሀረጉትን ጎራዴ ጫካው ከዩ
ጃቸው ሲቀማቸው፣ የጅ ቦምባቸውን ከዩኪላቸው እያወጡ እንዱ
ሁለት፣ ሁለተኛው ሶስት አርባኖች ከገደሉ በሁዋላ፣ እነሱም በብዙ ጥይት
ተደብደበው እዘያው ወደቁ ። ጥሩ አዛዦች ባይሆኑ ጥሩ ፈገግኖች መሆ
ናቸውን አስመለከሩ፤ እንደ አዛዦች ግን ያንጊዜ የወልመራን የጣሊ
ያን ጦር የመራት ሁለት መኮንኖች፣ ተራ ወታደር የማይሳሳተው ስህ
ተት መሳሳታቸው፣ የጦርነትን ስልት ህሁ ለማያውቅ መሀይም እንኩዋ
ግልጽ ነው ።

የጣሊያን አዛዦች፣ አርባኖች በርፈታ በር አንጥፈው እንዳለፈው
ሳምንት አደጋ ለመጣል የሚጠብቁ ለመሆናቸው ባገኙት ውሸት
መረጃ መሰረት፣ በዚያ ባለፈው ሳምንት ያለቁትን ጣሊያኖች ያም ለመ
መለስና፣ ወደፊት ያን የመሰለ ድፍረት ለሚጥክሩ፣ ኢትዮጵያውያን
ሁሉ ምሳሌ የሚሆን ቅጣት ለማሳወቅ፣ ከመጠን ያለፈ ችሎታው ነበር ።
በሰዚህ በርፈታን ከደበደቡ በሁዋላ፣ ጠላታቸው ያመለጣቸው መሆ
ኑን ሲያዩ፣ ቁጣቸው የመበቀል ችሎታቸውን ያክል ጽኑ ሆኖ፣ የወልመ
ራን ጫካ ለስቀድመው በከባድ መሳሪያና ባይሮፕላን ሳይደበድቡ፣
እግረቸው ጦር ሁሉ ገብቶ እንዲበረብር አዘዙ ። ለዚያ ጣሊያኖች
ሰበው፣ በመሳሪያም ሆነ በክብር፣ እጅግ ውድ ጥጋ ከፈሉ፤

ያነሳት፣ የወልመራን ጫካ እንዲበረብሩ የታዘዙት የጣሊያን እግ
ረኛ ወታደሮች፣ መውጫ መውረጃውን፣ መሸሻ መሸሸጊያውን፣ በማ
ያውቁት ጫካ ገብተው፣ እያንዳንዳቸው ሲተኮስባቸው ከመብማትና
የነሱ ተራ ደርሶ እስኪወድቁ፣ ምን እንደሚጠብቃቸው እያውቁም
ነበር ። ከፈታቸው፣ ወይም ከሁዋላቸው፣ ጉዋደኞቻቸው ሲወድቁ ከማ
የት በቀር፣ ከየት እንደ ተተኮሰባቸው፣ ወይም ግን እንደ ተከሰባቸው
ማየት አይችሉም ነበር ። የጀግንነት ወኔ፣ የመሪዎቻቸውን ትእዛዝ ለሰ

ጥሶ፡ ቅጠል ለብሰው ከሚዋገብት ዛፍ እዩወረወረ እያወረደ በላያቸው ከሚጥላቸውና፡ ከተፈጥሮ ምሽጋቸው ውስጥ ነጥቆ እያወጣ ፊት-ለፊት ከሚያጋጥማቸው አብድ ጀግኖች በቀር፡ የጠላታቸውን የጦር ግንባር ሊያዩ በማይችሉበት ጫካ ገብተው፡ ከሰባት ሰአት ግድም ጀምሮ እስከ መሽ ድረስ፡ ወደ ቂራ እንደሚነዳ የፍሪዳ መንጋ፡ ተከበው እየተደበደቡ ሲነዱና ሲታረፉ ዋሉ ።

ካስራ ሁለት ሰአት በሁዋላ፡ የጊዜው መምሸትና የጫካው ጥላባን ያደነት እጫካው ውስጥ ጨለማውን አክብደውት፡ ላይን መከልከል ሲጀምር፡ አርበኞች በተመደበው ቦታ እንዲገናኙ ጥሩንባ ተነፍቶ፡ እዚያ ከተሰበሰቡ በሁዋላ፡ በዩክፍላቸው ሲቆጠሩ፡ ሀያው ጥሪውን አልመለሱም ። ሀያው አርበኞች ወልመራ ጫካ ውስጥ ለሁልጊዜ የቀሩ ናቸው፡ በዚህ አንጻር፡ ከስምንት መቶ እስከ ሺህ ከተገመተው የጠላት ጦር፡ ተርፎ አዲስ አበባ የተመለሰው፡ ሁለት ካሚየን ጭነት ብቻ ስለሆነ፡ በቁጥር ስድሳ ያክል ወታደሮች ናቸው ማለት ነው፡ ከነሱም ብዙች ቁስለኞች ነበሩ፡

ስለዚህ፡ ይህ የወልመራ ጫካና ያች የበርፈታ በር፡ እኒያ ላገራቸው ነጻነት ራሳቸውን መስዋእት አድርገው የሰጡ ሰማእቶችና፡ እኒያ በብርቱ ጠላት ላይ ድልን የተቀዳጁ ጀግኖች የሚታወሱባቸው፡ የተቀደሱ ቦታዎች፡ የቅዱሳን መቅደሶች በመሆናቸው ሊላለሙዋቸው የሚገባቸው ናቸው፡

ጣሊያኖች እኒህን የበርፈታንና የወልመራን ጦርነቶች ባንድነት፡ “ፒኮሎ ማይጪው” ትንሹ ማይጪው፡ ወይም “ዳግሚያ ማይጪው” ብለው ሰዩሙት ።

ከቅዱስ ቦታ ሰይጣን አይጠፋም !

ያቶ ዮሴፍ ካሚየን መናገሻ መንደር ሰደርሰ ፡ ምንም እንኩዋ ሌሊቱ እየሸሸ ፡ ንጋቱ እየተስተሰ በመሄዳቸው ፡ ጨለማው ቀለል ቢል ፡ ከመሬት ገና ጨርሶ አልተነሳም ። የመናገሻ መንደር ነዋሪያ ገና ከንቅራቱ አልነቃም ነበር ። ስለዚህ ካሚየን በመንደሩ መሀከል ቀስ ብሎ ሕልድ ወደ በርፈታ አመራ ። በርፈታ በር መዝሊያ ፡ መን ገዱ ከፖለቲካ ወደ ስሜን በሚታጠፍበት ስመድረስ እስር ሜቅር ያክል ሲቀረው ፡ አቶ ዮሴፍ መብራቱን ከረዥም ወደ አጭር ፡ ካጭር ወደ ረዥም ፡ ደግሞ እንደገና ወደ አጭር ሰዋውጦ ፡ ሁለት ጊዜ ጥሩንባ ከነፋ በሁጥላ ፡ በሩን ሲገባ የካሚየንን ፍጥነትም ፡ ደምጽም ቀንሶ ፡ የሰሜንን አቅጣጫ ይዞ ፡ ቀስ እያለ ይነዳ ጀመር ። ከዚያ መንገዱ እን ደገና ወደ ፖለቲካ በሚታጠፍበት ደርሶ መብራቱን ካጭር ወደ ረዥም ሲለውጥ ፡ እሸጥዋ መሻገሪያ ሳይ መንገዱ በትልልቅ ደንጋዮች ተቁዋ ርጦ ፡ ታጥሮ አዬ ። ከቅዱስ ቦታ ሰይጣን አይጠፋም ! “ አጋንንቱና መላእክቱ በተሰከሉን አብረው መኖራቸውን አታውቅም ? ” እንዳለው የኢትዮጵያ ቡና ቤት ገጠሬ ፡ ከበርፈታ ፡ ከዚች ቅድስት ቦታ ፡ ከዚች የነጻነት ሰማእታት መቅደስ ፡ አጋንንት አይጠፋም ! የበርፈታ በር በም እራብ ከወልመራ መንደሮች ፡ በምስራቅ ከመናገሻ መንደር ፡ ራቅ ያለች ስለሆነችና ፡ እዚያ አደጋ የደረሰበት ቢጮህ የሚሰማው ስለሌለ ፡ ነጠላ ሰው ፡ ወይም ያልተጠነቀቀ ባለመኪና ሲያገኙ ፡ ወንበዴዎች አደጋ እየጣሉ የሚቀመጣት ፡ አንዳንድ ጊዜም ተንኮለኞች ልጆች በጎ ዳናው መሀከል ደንጋይ እያስቀመጡ ፈጥነው በሚነዱ ባለመኪናዎች የሰው ፡ ወይም የመኪና ጉዳት የሚያደርሱባት ቦታ ሆናለች ። በርፈታ የኢትዮጵያን ነጻነት ለመግፈፍና ፡ ታሪክዋን ለማጉደፍ የመጡ የፋሽ ስት ወንጀለኞች የተቀጡባት በርፈታ ፡ የነጻነት ሰማእታት ያረፉባት በርፈታ ፡ አጥሮ ፡ አስከብሮ ፡ የሚጠብቃት አጥታ ፡ የወንበዴዎችና የተንኮለኞች ወንጀል መፈጸሚያ ሆናለች !

አቶ ዮሴፍ ፡ ሞተሩን ሳያጠፋ መኪናውን አቆመና ፡ ቀስ ብሎ ፡ ተጣጣፊ መቅረቡን በመቀመጫው ስር ከሸሸገበት አውጥቶ ፡ “ ከፋ

እረኞች መንገዳችንን አጥረውታል፤ ገረንኪያል እባክህ ውረድና ደንጋ ዩን አንሳ” አለ፤ ድምጹን ከፍ አድርጎ ። ገረንኪያል አቶ ዮሴፍ፣ ገብረ ሚካኤልን አሳጥሮ የሚጠራበት ነው ። ገረንኪያል ቶሎ ወጥቶ ጎዳናው ከታጠረባቸው ደንጋዮች አንዱን ሲያነሳ ጎንበስ እንዳለ ፤

“እረኞች አደሉም ፤ ጭዋ ሰዎች ናቸው ያጠፉት ፤ እንዳትቃና ፤ እንተከሰብህለን፤” አለ አንድ ድምጽ ፤ ከጎዳናው ራስጌ ካለው ጫካ ውስጥ ።

“ባለህበት ቆይ ፤ እንዳትንቀሳቀስ ፤ እንዳትላወስ ፤” አሉ ሌሎችም ፤ በልዩ ልዩ ድምጽ ፤ የመጀመሪያው ድምጽ ከመጣበት ጫካ እዩተቀባበሉ ። ብዙ መሆናቸውን ማስታወቃቸው ነው ፤

“ምን ትፈልጋላችሁ ፣ የተሸሸጋችሁበትን ጫካ ተመልክቼዋለሁ፤ የያዝሁት መትረዬስ መሄድ ከጀመረ መልክኩን ሳይፈጽም እንደማይመለስ ታውቃላችሁ ፤ ከሰዚህ ብትተዉንና መንገዳችንን በሰላም ብንሄድ ይቻላል ፤” አለ አቶ ዮሴፍ ፤ የመትረዬሱን ካርታ ሲያቀባበል ልክ የተኩስ ያክል አንካክቶ ።

“እንዳይሳሳቱ ጌታ ፤ እኛም በምብ ይዘናል ። ጣችዎ የመትረዬሱን ምላጭ ከመንካቱ በፊት ፤ ከነካሚያንም ወደ ሰማይ ይገናሉ ።”

“ግዴለም ፤ ካልተሰማማን እሱን ሁዋላ እናያለን ፤ አሁን ምናልባት የምንሰማማበት መንገድ ይገኝ እንደሆነ ፤ የምትፈልጉትን ንገሩኝ ።”

“ከርስዎ አንድ ሳንቲም አንፈልግም ፤ የጫኑዎቻቸውን ሰዎች እጅ ብቻ ከሰውን መንገድዎን በሰላም ሊቀጥሉ ይችላሉ ።”

“ምን ሰዎች ፣”

“ጥላሁን ፈይሳ የሚባል ወንድና ሶፊያ ሙላት የምትባል ሴት ። ጥላሁን የሰው ልጅ አስኩብልሎ የሚሸሽ ወንጀለኛ ነው ፤”

“ጥላሁን ፈይሳና ሶፊያ ሙላት የሚባሉ ሰዎች አልጫንሁም ።”

“እርስዎ አቶ ዮሴፍ ብርሃኔ አደሉም ፣”

“ነኝ ።”

“የካሚያንም ቁጥርስ 850 አደለም ፣”

“ልክ ነው ።”

“ታዲያ . . ጥላሁንና ሶፊያ ከሚባሉ ሰዎች ትናንት ተሰማዎታችሁ ፤ ኢትዮጵያ ሆቲል አብራችሁ አድራችሁ ፤ ዛሬ አልጫኑዎቻቸውም ፤

“ጥላሁንና ሶፍያ የሚባሉ ሰዎች እንኩዋንስ ልጄን ሰማቸውን አልሰማሁም ፤ ካለመኖችሁኝ ሰው ላኩና አላዩ ።” ከዚያ ፣ እጫካው ውስጥ ያሉት ሰዎች እስበሳቸው ሲመካከሩ ትንሽ ቆይተው ፣ አንድ ከላይ እስከ ትንድቦች ፣ ከታች እስከ አይኖች ስር ፣ በሁለት መሀረቦች ተሸካካ አይኖች ብቻ የሚታዩ ፣ ሽጉጡን እንደሚተኩስ በፊቱ አስቀድሞ የደገነ ሰው ብቅ አለ ።

“የላከኝው ሰው አንድ ነገር ቢሆን ቅድም ያልነው መሆኑ ነው፤” አለ አንዱ ከጫካው ውስጥ ።

“ግዴላም አትሰጉ” አለ አቶ ዮሴፍ ።

መላክተኛው ሽጉጡን አስቀድሞ ፣ ገረንኪያል ከፍቶ በወጣበት በኩል እንገቡን እካሚየኑ ውስጥ አስገብቶ አይቶ ፣ ካቶ ዮሴፍ በቀር ሌላ ሰው አለመኖሩን ሲያረጋግጥ ፣ “እዚህስ ግንም የለ ፤ ወደ ላይ ... መውጫ አለ ?” አለ ።

“በጀርባ መሰላል አለ ፤ ውጣና እይ ” አለ አቶ ዮሴፍ ።

ያንጊዜ ፣ ጥላሁን ሽራውን እንደ ለበሰ ፣ ቀስ ብሎ ፊቱን ከወደ ግንባር ወደ ሁዋላ አዙፎ ሲተኛ ፣ ሶፊያም እንደሉ ህራ ተኛችና ፣ “ለምን ዞርህ ?” አለች በሹክሹክታ ።

“እንዲህ ይሻላል ፤ እንዳትንቀሳቀሷል” አለ እሱም በሹክሹክታ ።

ወዲያው ጥላሁንንና ሶፊያን የሚፈልገው ሰው ፣ ሽጉጡን አስቀድሞ ደግሞ በመሰላሉ ወጣና ፣ እካሚየኑ ላይ ቆሞ ዙሪያውን ትንሽ ከተመለከተ በሁዋላ ፣ ጭንቅ የተካከለ ፣ ጥርብጥብጥ ነገር የሌለበት ሆኖ ስለ ታዩው ፣ የሚፈልጋቸው ሰዎች እዚያ እንደሌሉ አመኑ ። በመመለስና ሽራውን እየገለገለ በመፈለግ መሀከል ሲያመነታ ቆይቶ ፣ “አይ ከንቱ ድካም ነው ፤ እዚህ ምንም የለ ፤” አለ ድምጹን አሰምቶ ፣ ለመውረድ ዘወር ካለ በሁዋላ ፣ ምንም እንኩዋ እዚያ ካሚየን ላይ ሽራ ለብሶ የተሟነው ነገር ፣ እንዲያ ሲያዩት የተካከለና ምንም ትርፍ ነገር የሌለበት ቢመስል ፣ ከዚያን ያክል ድካም በሁዋላ ሽራውን ገልጦ አይቶ ሳያረጋግጥ መሄዱ ሁዋላ የሚያስጸጽት መሆኑ ስለ ተሰማው ፣ ሽራውን እየገለገለ ለማየት ወስኖ እንደገና ተመለሰ ።

ሁለት ረዣዣዎች ሽራዎች በካሚየኑ ፎመት ተሰፍተው እመሀከሉ ላይ ይተላለፋሉ ፤ ግለት ፣ አንዱ በሌላው ላይ ይደረባል ። ፈላጊው ሽጉጡን በቀኝ ይዞ ፣ በግራ እጁ አንዱን ከፍል ሽራ ከሁዋላ ጀምሮ ወደ ግንባር እየጠቀለለ እየገፋ ፣ ባዋፎ እጅ በጥሩ ስራት የተደረደረውን

የሰሚንቱ ከረጢት አንድ ባንድ እያዩ እግንባር ደረሰ ። ከሰሚንቱ ከረ
ጢት በቀር ሰው የለም ፤ “እሁ”... ፤ እንዲያው ከንቱ ድካም ነው ፤”
አለ ። እንደገና አንንብሶ ያን ረገፍም ሽራ ባንድ እጁ እየገፋ ። አንድ
ንጹህ ከረጢት ሰው አዩመሰሰው ሲመረምር ወገኑ ለሁለት የተከ
ፈለ መስሎ ስለ ተሰማው ፤ በጣም ደክመው ። እንዴን ክፍል ሽራ
ከሁሉም አሰከ ግንባር ሲጠቀልል ሰውነቱ ገሎ ፤ ሽጉጡ ሁለት ጊዜ
ከጁ ወደቀ ፤ አስመሳረቁም በሰሚንቱ ከረጢት ላይ ስለ ወደቀ ነው ። ከዚያ
የተጠቀሰውን ሽራ መልሶ ከግንባር ወደ ሁሉም እንደ ነበረ ዘርግቶ
ሰሚንቱውን አላባሰ ሲያበቃ ፤ ሁለተኛውን ሽራ ንገረው ከሁሉም
ወደ ግንባር የመጠቀሱ አላባሰ አስቀድሞ ሰላደክመው ፤ ትንሽ አረ
ፈና ሰራውን ቀጠለ ። መቸም ከሁሉም ድድቅ ለመገኘት ምልክልሆኑ፤
የሚፈልጋቸው ሰዎች አዲስ አበባ ተርተው ፤ መደም በሌላ መኪና ተሳ
ፍረው እንዲሆን እንጂ ፤ አዚያ እንደሌሉ ሊሆን ይችላል ። ብቻ ሁሉም
ከመጸሐፍ የጀመረውን ዳር አውጥቶ መሄድ አለበት ። ስለዚህ ፤ አሁ
ንም እንደ ፊት ሽራውን በግራ እጁ አዩጠቀሰለ ወደፊት እየገፋ ፤ የሰ
ሚንቱውን የከረጢት ድርድር አንድ ባንድ እያዩ ሂዶ ፤ እግንባር ሊደ
ርስ ትንሽ ሲቀረው ፤ እሸራው ውስጥ የሚንቀሳቀስ ነገር ያዩ መሰ
ለው ወደገንጠ ቀና ሲል ፤ አሁንም ሽጉጡ ከጁ ወደቀ ፤ ነገር ግን ሊያ
ነሳው ተሎ ንንበስ ብሎ እጁን ሲሰድ ፤ ሌላ እጅ ቀድሞ አንስቶ
ሽቅብ በሱ ላይ ደግናት አዩ ። የጥላሁን እጅ ነው ፤ “ትተነፍሰና
የገዛ ጥይትህን እንዳለ እግትህለሁ ፤” አለ ጥላሁን በሹከሹከታ ። “በል
መሸፈኛህን ጣልና ተቀመጥ” አለ ቀጠለና ፤ አሁንም በሹከሹከታ ።

“እሺ” አለ ሰውዬው ፤ እሱም እንደ ጥላሁን በሹከሹከታ ፤ መሸ
ፈኛውን ፈትቶ ጥሎ እየተንቀጠቀጠ አጥላሁን ፊት ሲቀመጥ ።

“አንድ ቃል ሳትጨምር ፤ ወይም ሳትቀንስ ፤ የምንገርህን ጉዋ
ደኞችህና መኪና ነጂው እንዲሰሙ አድርገህ ትደግማለህ ፤”

“እሺ”

“ምንም የለ ፤ ደንጋዩ ከመንገድ ይነሳ” ሲል ጥላሁን በሹከሹ
ከታ ፤

“ምንም የለ ፤ ደንጋዩ ከመንገድ ይነሳ” አለ እስረኛው ፤ በከ
ፍተኛ ድምጽ ።

“አሁን ደንጋዩን አንስተህ ልትመለስ ትችላለህ ፤ ወንድም”
አለ እጫካው ውስጥ ካሉት አንዱ ፤ እንዳንነበስ ትእዛዝ የሚጠባበቅ

ውን ፡ ገረንኪየልን ። ገረንኪየል “አሁ . . ፤” ብሎ በረዢው ተንፍሶ ፡ የሚነሱትን ድንጋዮች እያነሳ ፡ ለማንሳት የማይቻሉትን እያንከባለለ ፡ መንገዱን ነጻ አድርጎ ወደ ካሚየኑ ተመለሰ ።

“ጎበዝ ፡ ውጤት እሚዳው ላይ ቆዩኝ ፤ ሽንት ሼንቸ እደርስባችሁ ዋለሁ” አለ ጥላሁን ፡ ለስረኛው ቀስ ብሎ ።

“ጎበዝ ውጤት እሚዳው ላይ ቆዩኝ ፤ ሽንት ሽንቼ እደርስባችሁ ዋለሁ” አለ እስረኛው ፡ ለጉዋደኞቹ ።

“ብቻ መቀመጥ ትሻ እንደሆነ ፡ ከጅብ ጉድጉዋድ አጠገብ እንዳትቀመጥ አደራህ ፤ ካደን የሚመለስ ፡ የንጋት ጅብ እዚያ ያገኘህ እንደሆነ . . . ‘እግዚር ሰጠኝ’ ብሎ ወደ ጉድጉዋዱ ይዞህ ይገባል ፤ ልብ አድርግ” አለ ፡ ከጉዋደኞቹ አንዱ እዩሳቀ ። ሌሎችም ባንድነት ሳቆና ወደ ሜዳው ለመሄድ ተነሱ ።

“አሁን ወርዳለሁ ይሄዱ ጌታ” ሲል ጥላሁን በሹክሹክታ ፤

“አሁን ወርዳለሁ ይሄዱ ጌታ” አለ እስረኛው ፡ እንደ ታዘዘው ድምጹን ከፍ አድርጎ ። ወዲያው አቶ ዮሴፍ መኪናውን አስነሳ ።

“በሰላም ሂዱ ፤” አሉ እነጥላሁንን ፈላጊዎች ፡ ወደ ሜዳው ሲሄዱ እዩተቀባበሉ ።

“በሰላም ቆዩ ፤” አሉ አቶ ዮሴፍና ገረንኪየል መልሰው ።

ከዚያ ፡ አቶ ዮሴፍ በርፈታ ቆሞ የጠፋበትን ጊዜ ለማስተካከል ፍጥነት ጨምሮ እዩነዳ ፡ ጥላሁንና እስረኛው ፊት ለፊት ተቀምጠው እንደ ተፋጠጡ ፡ አዲስ አለምን አልፈው ቁልቁለቱን ትንሽ ከወረዱ በሁዋላ ፡ አንድ ሽለቆ መሳይ አጠገብ ሲደርሱ ፡ “ጋሼ እባክዎ አንድ ጊዜ ያቁሙልኝ ፤ ሽንት መሸናት እፈልጋለሁ” አለ ጥላሁን ። አቶ ዮሴፍ አልሰማ ብሎ ከብዙ ጮኸት በሁዋላ ሰማና አቆመ ።

ጥላሁን ቀድሞ ተነስቶ እስረኛውን እዩነዳ ፡ ከካሚየኑ ወርደው እሸለቆው ውስጥ ሲገቡ ፡ አቶ ዮሴፍና ረዳቱ አላዩም ነበር ። በሁዋላ ብቻ ሶፊያ ወርዳ ከበርፈታ እስረኛ ይዘው መምጣታቸውንና ፡ ስዩም እስረኛውን ይዞ ወደ ሽለቆው መሄዱን ስትነግራቸው ሁለቱም ተገረሙ ።

“ለመሆኑ እንዴት ዝም ብሎ ታሰረ? እንዴትስ ዝም ብሎ እዚህ ድረስ መጣ?” አለ አቶ ዮሴፍ ።

“ሽራ ሲጠቀልል ሽጉጡ ወደቀበትና ፡ ስዩም ቀድሞ እንስቶ ፡ “የተናገርህ እንደሁ እዚሁ እገልህለሁ” ሰላለው ፈርቶ ዝም አለ ። ከዚያ በሁዋላ ፡ ሽጉጡን በሆዱ ላይ እስመርኩዝ ተናገር ያለውን ሁሉ

እንዲናገር አደረገው ። ደንጋዩ ከመንገድ እንዲነሳ ፣ ሰዎቹ ወደ ሚዳው እንዲሄዱ ፣ እርሱም መኪናውን እንዲነዳ እየጮኸ የተናገረው ሁሉ ሰዩም ቀስ ብሎ የነገረው ነው ። ከዚያ ሰዩም ሽጉጡን በሆዱ ላይ እንዳስመረኮዘበት ሳይነቃነቅ እዚህ ደረሰን ።”

አቶ ዮሴፍና ገረንኪያል ፣ ሶሬያ ታሪኩን ሲጥብክላቸው ፣ መናገር እስኪያቅታቸውና ሆዳቸውን እስኪያማቸው ከላቸው ባህዋላ እስከ ከነገረቻቸው የለውዩውን ሁኔታ በዩራላቸው ስለው እያዩና እያሰቡ ስቀው አናባራ አሉ ።

“በል እንካ ተቀመጥና ጸፍ!” አለ ጥላሁን ምርኮኛውን ፣ እሽ ለቆው ውስጥ እንደገቡ አንድ ሉክ ወረቀትና ብርእ በግራ እጁ ከኪሱ አውጥቶ ። ምርኮኛው ወረቀቱንና ብር኱ን ተቀብሎ እንደ ቆመ ገምብሎ ማራኪውን ይመለከት ጀመር ።

“ተቀመጥና ጸፍ አልሁህኮ!” አለ ጥላሁን ግንባሩን ኮስቶ ፣ በቁጣ በቀሉ አይኖቹ ምርኮኛውን እያዩ ።

“ምን ልጸፍ?” አለ ምርኮኛው ፣ አንድ ጠፍጣፋ ደንጋይ ላይ ተባምጦ ማራኪውን ሽቅብ እየተመለከተ ።

“አሁን ልገድልህ ነው ፣ ስለዚህ ከመጥቶህ በፊት የጥቅተው መልእክት አለህ እንደሆነ ጸፍና ለምትጽፍለት ሰው እንዲደርስልህ አደርጋለሁ ።”

“ለምን ትገድለኛለህ?”

“ሰው የማጥፋት ሱስ ያደረብህ ፣ ክፉ ስለሆንህ ፣ ብዙ ንጹህ ሰው ከማጥፋትህ በፊት መጥፋት አለብህ!”

“እንዴት?”

“ያልበደለውን ሰው ማጥፋት የሚፈልግ ምን ይባላል? ሰው የማጥፋት ሱስ ያደረበት አደለም?”

እስረኛው አንገቱን ደፍቶ መረቅ መሬት እያዩ ገም አለ ።

“አዎ ፣ ካላጠፋሁህ ብዙ ንጹህ ሰው ታጠፋለህ ፣ ስለዚህ መጥፋት አለብህ ። እኔን እንኩዋ የምሄድበትን ስለማታውቅ ምንም አታደርገኝ ፣ ብቻ...” ብሎ ጥላሁን ሊናገር ያሰበውን ሳይናገር ፣

“ማን አያውቅም አለህ?” አለ እስረኛው አቱዋርጦ ።

“ምን?”

“የምትሄድበትን ።”

“ካወቅህኸ ደህና ፡ የምሄድበትን ግወቅህ እንደገድልህ የሚያስ ገድደኝ ፡ ተጨማሪ ምስኅያት ይሆናል ፤ በል የምትጽፈውን ጸፍ ፤” አለ ጥላሁን ፡ እይኖቼ በቁጣ እንደ ቀሉ ።

ምርኮኛው እይኖቹን ከማራኪው አንስቶ ሳያረግብ ፊት ለፊት እንደ ተከለ ፊት ቁጥር ፡ ፈታ ፡ ጥቅር ፡ ፈካ እያለ በዬቅጽበቱ ሲለ ዋወጥ ፡ በውስጡ በዬቅጽበቱ ልዩ ልዩ ስሜት የሚለዋወጥበት መሆኑን ይገልጽ ነበር ፤ እንዲህ የውስጥ ስሜቱን ተኩትሎ ፊት እዩተለዋ ወጠ ፡ እይኖቹን ሳያረግብ ፡ ፊት ለፊት ተከሎ ቆይቶ መጸፍ ጀመረ ። ሲጽፍ ፡ ሲጽፍ ቆይቶ ፡ ቀና ይልና ፡ ፊት ለፊት አትኩሮ ሲመለከት ቆይቶ ፡ አንዳንድ ጊዜ በፈገግታ ፡ አንዳንድ ጊዜ በቅርታ ፡ ወደ መጻፉ ይመለሳል ። እንዲህ ቀና ፡ ደፋ እያለ ደብዳቤውን ጽፎ ፡ ደምጹን ሳያሰማ አንብቦ ሲያቢቃ ፡ ፈርሞ “ያው ፤” አለ ለማራኪው ።

“አንብበው ፤” አለ ጥላሁን ።

“እጅግ የምወድህና የምትናፍቅኝ አባዬ ፤

ይህ ደብዳቤ የሚያመጣልህ መልእክት እንደሚያስቃይህና ፡ ብርቱ ጣእር እንደሚሆንብህ ስለማውቅ ሳልጽፍልህ አሰቤ ነበር ። ነገር ግን እኔ የሆነውን ፡ እውነቱን ፡ ሳልገልጽልህ ቀርቼ ሌሎች የሆነውን ክፉ ነገር አባብሰው ፡ በዚያ ላይ ያልሆነውን ጨማምረው የ፡ገሩህ እንደሆነ፤ ጨካኝ ስቃይ ይብስ ሳይጨክንብህ አይቀርም ብዬ እኔ ልጽፍልህ ወሰንሁ።

“አባዬ ፤ አንድ በዘመናዊው የስነ ፍጥረት ፍልስፍና የማያምን ካናዳዊ መነኩሴ አስተማሪያችን ፡ በክፍል ካስተማረን ትንሽ ጠቅሼ ያደረግሁትን ለምን እንዳደረግሁት ስገልጽልህ ፡ ይቅርታ እንደምታደርግልኝና እንደምትጽናና ተስፋ አለኝ ።

“የአለም ታሪክ ፡ ፍጥረት ሁሉ በያይነቱ ፡ መጀመርያ ከተነሳ በት መጨረሻ እስከሚደርስበት የትውልድ ድልድይ እዩሰራ የሚተላለፍበት ፡ የትውልድ ድልድይ ነው ። እያንዳንዱ የሕዝብ ፡ የንስሳት ፡ ያራዊት ፡ ያእዋፍ ፡ የአጽዋት ፡ ወዘተ ... ትውልድ ፡ በያይነቱ ድልድይ እዩሆነ ፡ የወለደውን ለሚወልደው ሲያስተላልፍ ፡ ያም በተራው የወለደውን ለሚወልደው እያስተላለፈ ፡ እንዲህ ወላጅ በልጁ እዩታደሰ ፡ ህያው እዩሆነ ፡ ጉዞው ይቀጥላል ። ስለዚህ ፡ በጉዞ መጨረሻ በአለው ላይ በያይነቱ የሚኖረው ፍጥረት ፡ ሳንዳንዱ አስተላላፊ ትውልድ ፡ በድልድዩ የማስተላለፍ ችሎታ ማጣት ተቋርጦ ከሚ

ቀረው በቀር ፡ ይበዛ ይነሰ ፡ ይሻሻል ይቆርቁዝ እንጂ ፡ ያው በጉ
ዘው መጀመሪያ የነበረው ፡ ጉዞውን የጀመረው ነው ። የቤተሰብ ታሪክም
ከዚህ ጠቅላላ የፍጥረት ታሪክ የተለዩ አይደለም ። ልጅ ድል
ድይ ሆኖ አባቱን ለልጁ ግስተላለፍ አለበት ። ይህን ማድረግ የማይ
ችል ልጅ የፍጥረትን ሕግ የሚያቃውስ ፡ ህገ ወጥ ከመሆኑ በላይ
በትውልድ እዩታደሰ እስከሱ የደረሰውን ያባቶች ህይወታዊ መስመር
በማቆጣጠር ርጉም ፡ ያባቶቹ ገዳይ ነው ። እንዲህ ያለ ልጅ ከጥቁ
ልደቱ ያሳዝናል ፤

“አባዬ ፤ አንተ ፡ አንተንና አባቶችህን ለኛ ለልጆችህ ግሩም አድ
ርገህ ያስተላለፍህ መሆንህ አይጠረጠርም ። እኔንና እቴጌን የሽመቤ
ትን ፡ እፊትህ ቁጭ አድርገህ ፡ ስለ እናት አባትህና ስለ አያቶችህ ፡
ስለ ሌሎችም ፡ በጎልማሳነትህ ጊዜ የነበሩ ሽማግሌችና ባልቴቶች
ስታወራን ፡ እነሱን ባንተ እናያቸው ነበር ። በራቸውና ያለራራቸው
ዘዴ ፡ እምነታቸውና ስሜታቸው ፡ ባንተ አልፎ ይታዩን ፡ ይሰሙን
ነበር ። በጊዜው የሆነ ነገር በሚያወሩበት ፡ ወይም ያለፈ ታሪክ በሚ
ተርኩበት ጊዜ ፡ ደስ የሚያሰኘውን በፈገግታ ፡ የሚያሳዝነውን በቅ
ርታ ፡ ጀብዱን በጥቅታ ፡ ሲያወሩና ሲተርኩ ፡ በትዝታ ህያዋን ሆነው
ይታዩህና ፡ ስሜታቸው ይሰማህና ፡ አንተም እንደነሱ የታሪኩን ሁኔታ
ተከትለህ ፈገግ እያለህ ፡ ቅር እያለህ ፡ ሲቃ እያጥቀህ ፡ ታወራን
ስለነበረ ፡ ያንተ ብቻ ሳይሆን ባንተ ውስጥ ካንተ በፊት የነበሩት አባ
ቶች ህይወት ፡ ደስታቸው ፡ አዘናቸው ፡ እዩታዬንና እዩተሰማን
እኛም ካንተና ከነሱ ጋር እንደ ሁኔታው ደስ ይለን ፡ ይከፋን ፡ ጥቅ
ይለን ፡ ይከረስሰን ነበር ። ስለዚህ አንተ አባቶችህን ህያዋን አድርገህ
ካንተ ጋር አዋህደህ ፡ ባንተ አድሰህ ለኛ ለልጆችህ ሰጥተሽናል ፤ ለኛ
ለልጆችህ አስተላልፈህልናል ። የሽመቤትም እንዳንተ ናት ። የሽመ
ቤት እንዳንተ የታሪክ አደራዋን ለልጆቿ ግስተላለፍ የምትችል ናት።
የሽመቤት በርግጥ ያንተ ልጅ ናት ። እኔ ግን ወዮልኝ ፤ እኔ አዲስ
አበባ ከመጣሁ በማላውቀው ምክናያት ፍጹም ሌላ ሆንሁ ። እኔ እን
ኩዋንስ ካንተ ካባቴ ያገኘሁትን ለልጆቼ ለማስተላለፍ ፡ ህይወቴን
ሊኖሩት የሚገባ ለማድረግ የግልሽል ፡ ብላሽ ሆንሁ ። ልብህ ለልቤ
የሰጠው ፍቅር ፡ ደግነት ፡ ችርነት ፡ ይቅር ባይነት ፡ በኔ ልብ ውስጥ
በማላውቀው ኃይልና ፡ በማላውቀው የምስጢር እጅ ወደ መጥላት ፡
ወደ ክፋት ፡ ወደ ተንኮል ፡ ወደ በቀል ተለወጠ ። ስለዚህ ልቤ የሚ
ወዱኝን ይጠላል ፤ መልካም በሚያደርጉልኝ ይቀናል ፤ ያልበደሉኝን
መበቀል ይሻል ። ስለዚህ ወዳጅ የለኝም ፤ ተስፋ የለኝም ። ደስታ

የለኝም ፡ ስለዚህ ፡ የምኖርበት አካባቢ ፡ በዙሪያዬ ያለው ሁሉ ፡ መውጫ ቀዳዳ የሌለው ፡ ጩላማ ፡ ወህኔ ስለሆነብኝ ከዚያ ለመውጣት በፊቱ ያገኘሁትን ሁሉ ማጥፋት የምፈልግ ወንጀለኛ ሆንሁ ፡ አባዬ ስንዴ ዘራህ ፡ እንክርዳድ ሆንሁ ፡ ወይን ተክልህ ፡ አጫካላ ሆንሁ ፡ ሰው ወለድህ ፡ ሰይጣን ሆንሁ ፡ ለምን እንዲህ ሆንሁ ፡ እንጂ ፡ ምን ይሻለኛል ፡ አስመኖር ፡ አባዬ ብናር ዕድጫዬን ጡሉ ወንጀል ስበራ ፡ በሰራሁት ወንጀል ስፈራ ፡ የቀን አረፍት ፡ የሌሊት እንቅልፍ ፡ አጥቼ ስባክን ፡ ስባንን ከመኖር በቀር ፡ የመንፈስ ጸጥታና የልብ ደስታ የማይኖረኝ ከመሆኔም ሌላ ፡ ያንተን ፡ የደጉን አባቴን ስም በከፋ ሳስጠራ የምኖር ፡ እኩዴ ስለሆንሁ ፡ መኖር የማይገባኝ ፡ ሞት የሚገባኝ መሆኔን ራሴ ፈርጄ ሀይወቴን በገዛ እጄ አሳልፈያለሁ ፡ እውነቱ ይህ ነው ፡ ሌላ ቢነገሩህ እንዳታምንና ሰው እንዳትጠረጥር አደራ ፡ አባዬ በመወለዴ እንጂ በሞቴ አትህን ፡ ደህና ሁን ፡ ልጅህ ወንድይራድ አስታጥቄ ።”

“እንድልህለሁ አልሁ እንጂ ፡ ‘ራስህን ግደል’ አላልሁምኮ ፡ ‘ለምን ራሴን ግደልሁ’ ብለህ ጸፍህ” አለ ጥላሁን ፡ ምርኮኛው የጻፈውን ግታለያ አንብቦ ሲጨርስ ፡

“ራሴን ግዳዩ እኔ ስለሆንሁ ።”

“እንዴት ፡”

“ሶትሸሽ ‘አላሸሽም’ ብዬ ስከተልህ ብትገድለኝ ፡ ራሴን ግዳዩ እኔ እንጂ አንተ አደለህም ።”

“እግዚር ይስጥልኝ ፤ ጥፋ ፍርድ ነው ፤ በእግዚአብሔር ፊት መጠየቄ ባይቀር ፡ በሰው ፊት ከመጠየቅ አዳንኸኝ” አለ ጥላሁን ባሽሙር ።

“እስቲ አንድ ነገር ልጠይቅህ ፤ እንደ ኑሣዜ ቆጥረኸው መናገር ትፈቅድ እንደሆን ፡ ካልፈለገህ መቸም እንቢታ የሙዋች መብት መሆኔን ታውቃለህ” አለ ጥላሁን ።

“ምን ፡”

“ለምን ያን ሁሉ ሰው ይዘህ ተከተልኸን ፡ በጅህ በንወድቅ ምን ታደርገን ኖርዋል ፡”

“እንጂ ፤ ምናልባት...” አለና መሬት መሬት እያዩ ዝም አለ ምርኮኛው ።

“ምናልባት... መግደል ፡”

“ሶፊን አልገድላትም ነበር ። የምትወደውን አጥታ ስታዝን ግዢት የፈለገችው ሆኖላት ደስ እንዳይላት ነበር የፈለገሁ ፤”

“ከሶፊ ጋር የነበረኝ ግንኙነት ገና ከተራ ጉዋደኝነት ወደ ፍቅር መለወጥ ሲጀምር ፣ ፍቅራችን ሳይጸና ስለሰዋ ይሰማኝ የነበረውን ስሜትና የተለዋወጥኛቸውን የፍቅር መክፈቻ ቃላት ሳይቀሩ ፣ የነገርሁ ላንተ ብቻ መሆኔን ታውቃለህ ፤ ታዲያ ያንጊዜ ፡ ‘ጥሩ ልጅ ናት ፤ ተሉ አግባት’ እያልህ በማደፋፈር ፈንታ ይህን ያክል ከወደድህት ለምን አልነገርኸኝ ?”

“ በመጀመሪያ የሁለታችሁ ፍቅር እንደ ብዙው የወጣቶች ፍቅር በተወለደ ማግስት ፣ በቤዛ በሳልሰቱ የሚሞት እንጂ አድጎ እዚህ የሚደርስ ስላልመሰሰኝ ‘መቼም አይሆን’ ብዬ ነው ... ካንገት በላይ ‘ተሉ አግባት’ እልህ የነበር ” በሁዋላ ብጸጸንኩም አፈርሁ ”

“ ታዲያ የሁለታችሁን ፍቅር አልነገርኸኝ ፣ ሌላም የማውቅበት መንገድ እንዳልነበረ ታውቃለህ ፤ ምን በደስኝ ብለህ ነው ልትገድለኝ የፈለግህ ?”

“እስከ ለመበቀል ነው እንጂ ፣ አንተስ ምንም አልበደልኸኝም”

“ለመሆኑ እስከሆነ ... ‘አገባህለሁ’ ብላ ቃል ስጥታህ ኖሮኛል”

“ የለም ”

“ ‘እወድህለሁ’ ብላለሁ ?”

“ የለም ”

“ ታዲያ የምትበቅላት ስለምኑ ነው ?”

ወንድይራድ አይኖቼን ሳያረግብ ፊት ለፊት ተክሎ ዝም ብሎ ሲመለከት ቆይቶ ፡ “የምኖር ብሆን መጥላትህ አንሶ ደግሞ እንዳትንቀሻ ፤ አልነግርህም ነበር ፤ ነገር ግን መሞቴ ስለሆነ ፣ ብነግርህ ግዴለኝም ” አለ አይኖቼን ከተከለበት መልሶ ጥላሁንን ሽቅብ እያዩ ።

“ ሶፊን ለመበቀል እዚህ ድረስ የደረስሁ ፣ አንተን የምወድህን ጉዋደኛየን ለመግደል እስከ መፈለግ የደረስሁ ፣ ስለ ወደድሁዋት አዩ ለም ”

“ ታዲያስ ?” አለ ጥላሁን ፣ በመገረም ምርኮኛውን ዘቅዝቆ እያዩ ።

“ ሀረር ሁለተኛ ደረጃ አብረን ስንማር ፣ አባቴ የፈለግሁትን ያክል ገንዘብ እዩሰጠኝ ለሴቶች ልጆች ስጦታ አማርጬ መግዛት የምችል እኔ ብቻ ስለነበርሁ ፣ ሁሉም በኔ ላይ ይረባረቡብኝ እንደነበረ ነገራህ አለሁ ” ብዙ ልጃገረዶች በኔ ምክናያት እስበላቸው እዩተጣሉ ሲደባ ደቡና ፣ ባንዳንዶችም ያክል ጉዳት ሲደርስባቸው የነበረኝ ደስታ ይህን ያክል ነው ብሎ ለመገመት ... ያስቸግር ነበር ። ሶፊ ብቻ ከቁም ነገር

አትጽፈኝም ፤ ትከሻ ትሰጠኛለች ። በዚህ ተናድጄ የሚከተሉኝን ሁሉ
 በጣም የምወዳቸውን ጭምር ትኛ እስከሆን ፤ የምትሸሸኝን እከተል ጀመር
 ወድጃት አያለም ፤ የለም ፤ ያ ሁሉ ልጃገረድ ሲያመልከኝ ፤ እስከ ብቻ
 ስለናቀችኝ ነዶኝ ፤ እንደ ምንም አድርጌ ፤ አይከፍሉ ከፍዬ ፤ ድል ካደ
 ረግሁዋት ፤ ከማረክሁዋት ፤ ካንበረክክሁዋት በሁዋላ ፤ እዚያው እንደ
 ተንበረከከች ትቻት ፤ ንቂያት ፤ ደቅድቂያት ሰሄድ ፤ እስከ እንደገና
 እያማጠነች ፤ እዩተለማመጠች ፤ አያለቀሰች ሁዋላ ሁዋላም ስትርጉ
 ለማየት የንበረኝ ምኞት ጽኑ ስለነበረ ነው ፤” አለ ወንድይሬድ ፤ ጥር
 ሱን ነክሶ ሲናገር ፤ ያንጊዜም በሶፊ ባይ ሊንቀል የማይችል ፤ ጥልቅ
 ቁጭ እንዳለው በፊት እየታራ ። “ነገር ግን... ” አለ መሬት መሬት
 እያዩ ትንኮሽ ሲያስብ ቆይቶ ቀና አለፍ ። “ነገር ግን ፤ እኔ እስከምትለማ
 ሸነፍ የማይርገው ጥረት... ማባበሉ መለማመጡ ፤ ውድ ገጹ በረከት
 ማቅረቡ... በበዛ መጠን ፤ የሲዋ ቸልተኝነትና ማዕለሸነት እንዲያውም
 እኔን ወደ ማንጠጥ ፤ ወደ መናቅ ፤ ወደ ማዋረድ እየተሰጠኝ ይዩ ፤
 በመጨረሻ መጥላት ብቻ ባይሆን ፊቴን ለማየት እንኩዋ እንደ ቆሻሻ
 ነገር ትዘዩፈኝ ጀመር ። ያንጊዜ ጽብድ ሆንሁ ፤ በሁዋላ እስከምት
 ጥታ ባይሆንልኝ ፤ በጎድንም ዘሆን ለማጥቃት የሲዋ የሆነውን ሁሉ ፤
 እስከ የምትወደውን ሁሉ ለማጥፋት ቆርጧ ተነሳሁ ፤ ሀ ፤ ከቶ ነገር
 ማድረግ አለመጀመር ነው እንጂ ፤ ከተጀመረ ፤ ከቶ መልካምን ስለማይ
 ወለድ ፤ ከቶ ከቶን እየወለደ ይራባል ፤ አልክ ከቶ ነው ፤ ከሶፊ ጋር
 አልክ ተጋብኜ ፤ በልክ ወንጀል መስራት ጀመርሁና አንዱ የሰራሁት
 ወንጀል ወደ ሌላ እየገፋ ሲያራምድኝ እዚህ አደረሰኝ ። አንተን ለመግ
 ደል ወደ መሬሰግ አደረሰኝ ፤ ጥላየ ፤ ብታምንም ፤ ባታምንም እንደ
 ነገር እነግርሀለሁ ። አንተን በጣም ነው የምወድህ ፤ ነገር ግን ሶፊን
 ለመበቀል ያለኝ ፍላጎት ካንተ ፍቅር እንኩዋ በላይ ስለሆነ ፤ ሶፊን
 በሙሉ መበቀያ አንተን በመግደል ብቻ መሆኑን ስለመንሁ ሀሊናየ
 በውስጤ ሲጮህ ፤ እሱን አፍኜ ልገልህ መጥኜ ነበር ። እሁን...
 አንተ ልትገድለኝ ነው ፤ ሶፊ... ድል... ድል ልታደርገኝ ነው ፤”
 አለ እየተከዘ ።

“ለመሆኑ... ከከንቱነት ፤ ከግብዝነት ተነስተህ ፤ እንዲህ ያለ
 ከቶ ወንጀል በመስራትህ መጸጸትህ ቀርቶ ፤ እሁንም ከሞት እፋፍ ቆመህ
 የሚያስቆጥህ የሶፊ ድል ማድረግ ነው ፤” አለ ጥላሁን የጥንት ወላጁን
 በመገረም አይን እያዩ ።

“ስምትም ከመሞቱ ይልቅ የሶፊ ድል ማድረግ እየቆዉኝ ነው
 የምት ፤”

ጥላሁን ዝሆ ብሎ ሲያስብ ቆይኖ፡ “ተነሰ!” ለእ፡ ሽጉጡን በወንድ ይራድ ላይ እንደ ደገነ ትንሽ ፈንጠር ብሎ፡ “ወንድይራድ እንደ ታዘዘው ተነስቶ ሲቆም፡

“የኮትህንና የሱሪህን ኪሶች ሁሉ እዩገለበጥህ አላዩኝ” ለእ፡ ጥላሁን፡

“ለምን? በኪሴ ምን አለ?”

“አትጠይቀኝ! ዝሆ ብለህ ያዘዝሁህን አድርግ!”

ወንድይራድ የኮቱንና የሱሪውን ኪሶች እዩገለበጠ ለጥላሁን ሲያሳይ፡ በሁሉም ከገንዘብና ከወረቀት በቀር ሌላ ነገር አልነበረም፡ “ከዚያ ጥላሁን ሽጉጡ የገረሰውን ጥይት ሁሉ አራግፎ በገዛ ኪሴ ከትቶ “ሽጉጥህም፡ ደብዳቤህም እኒያውለህ! በሽተኝ አልገድልም! አንተ በሽተኝ ነህ! እግዚር ይማርህ! ወይ እሱ ይግደልህ!” ለእ፡ ባዶውን ሽጉጥና ወንድይራድ ላባቱ የደፈውን ደብዳቤ ትንሽ ራቅ አድርጎ አስቀምጦ፡ “ወንድይራድ ገራ ገብቶት፡ አንድ ጊዜ ጥላሁንን፡ አንድ ጊዜ ሽጉጡንና ደብዳቤውን እያሰዋወጠ እያዩ ዝሆ ብሎ ቆመ፡

“ያዘና ሂድ!” ለእ፡ ጥላሁን በቀጣ፡ “ወንድይራድ ባዶ ሽጉጡንና ደብዳቤውን ይዞ ካይኑ ሲጠፋ፡ ጥላሁን ወደ ካሚናት ተመለሰ፡

በኻርድ ውበቱ

ከነቀምት ነገረ መንገዱ ጥርጊያ፣ ያፈር መንገድ ስለሆነ፣ ክረምት ክረምት ባዲስ አበባና በነገረ መሀከል ከአይሮፕላን በቀር የመንገድ መገናኛ ይቁጥረዋል። ስለዚህ፣ ያ ክረምት ከገባ፣ ካዲስ አበባ ነገረ መጀመሪያ መንገድ ጠራጊዎች ሆነው ከገቡት ካሚዎች መሀከል፣ እንደ ያቶ ዮሴፍ መኪና በመሆኑ፣ እንደ ብርቅ ታይቶ፣ ከትምህርት ቤቱ ቅጽር ግቢ ገብቶ ሲቆም ተማሪውም፣ አላፈ አግዳሚው ሀዝብም ከበበው።

“ጋሼ እዚህ ትንሽ ትቆይ እንደሆነ፣ ወዳደባባዩ ወጥቼ የውበቱን ቤት የሚያመለክተኝ ባገኝ ጠይቄ እስክመለስ፣ ጽዮን እቃችንን ይዛ እዚህ ከናንተ ጋር ብትቆዩኝ... ትቼገራላችሁ።” አለ ጥላሁን አቶ ዮሴፍ አስቸጋሪ ይለኛል ብሎ እየሰጋ።

“እኛስ መቸም... የትምህርት ቤቱ ዘበኞች መጥተው፣ ጭነቱን አሳይተን እስክናስረክብ መቆይታችን ስለማይቀር፣ ምንም እንኳን ሻገር። ይልቅ አንተ ከመድከምህ በፊት የምትፈልገውን ሰው የሚያወቁ ተማሪዎች፣ ወይም ሌሎች እዚህ እንዳሉ፣ ብንጠይቅ ይቻላል እንደሆነ እንጂ!” አለ አቶ ዮሴፍ።

“የማንን ቤት ነው የምትፈልግ? እኔ ላሳይህ ጋሼ!” አለ፣ እንግዲህና ያመጣቸውን ካሚዮን ከብበው እንደ ብርቅ ከሚመለከቱት ትናንሽ ህጻናት መሀከል አንዱ።

“እኔ ላሳይህ ጋሼ” አለ ሌላው፣ እሱም እንደ ጉዋደኛው ከመረዳት ወጥቶ ታላላቆችን እንኩዋ ለመርዳት መድረሱን ለማሳዩት ባለው የህጻናት ጉጉት ተገፍቶ።

“እነሱ አያውቁትም፤ እኔ ለላይህ ጋሼ!” አለ ሶስተኛው።

“የት ታውቀዋለህ፣ አንተ ቀጣፊ ውላጅ?” አለ የመጀመሪያው።

“ከረ ቀጣፊ ውላጅ አንተ፣ ደሞ ቀጣፊ ውላጅ ይላል፤ አንተስ የት ታውቀዋለህ?” አለ ሶስተኛው። ከዚያ፣ ገለባ እፊቱ ያገኘ ገለባውን፣ ገለባ ያጣ አፈሩን እያፈሰ፣ ገና ስሙን ያልሰሙትን ሰው ቤት

እኔ አሳይ፣ እኔ አሳይ፣ ሲደባደቡ ሲሉ፡ “ቆዩ ግዴለኝ አትጣሉ፣ መጀመሪያ የምፈልገውን ሰው ልንገራችሁና ሁላችሁም ታሳዩኝላችሁ። ውበቱ በዛብህ የሚባል ሰው ታውቃላችሁ?” አለ ጥላሁን፣ በገላጋይ ወግ እመሀከላቸው ገብቶ ሁሉንም እያባበለና እየሳቀ።

“አ፤ ያቶ ውበቱ ቤት፣ የበሽታንድ ቤት፣ ያውልህ፣ ይሄውልህ ጋሼ!” አሉ ሀዳናቱ፣ ሁሉም ጥሉን ረስተው ከትምህርት ቤቱ አጥር አጠገብ ባጭር ጥሬ ካብ ታጥሮ፣ ግቢው በፍሬና ባበባ አትክልት ወዳ ጌጣ ጥሩ ቤት እጃቸውን እንደ ጭራሮ እንጨብረው እየተንጫጩ ወዲያው፣ አንድ ሰው አዲስ ባንድሮቨር እየነዳ እዚያ ግቢ ውስጥ ሲገባ ልጆች አይተው፡ “እኒያው ጠጡልህ ጋሼ፣ እሳቸው ናቸውት ጋሼ፣ አቶ ውበቱ ናቸው” አሉ አሁንም እየተንጫጩ።

“እግዚር ይስጥልኝ ልጆች፣ ሁላችሁም ጥሩ ልጆች ናችሁ፣ ሁላችሁ ናችሁ ያሳያችሁኝ!” አለና ጥላሁን፣ ዋጋቸውን የሁሉንም ጉንጭ አንድ ባንድ ደባብሶ፣ ደስ አሰኝቶ፣ ወደ ውበቱ ቤት ሄደ። ካጭር ጊዜ በሁዋላ፣ ጥላሁን ከውበቱና ከሁለት አሽከሮቹ ጋር ተመልሶ መጥቶ ባለቤቱንና እናቶ የሴፍን ከውበቱ ጋር አስተዋወቀ።

“እሳቸው የዚህ ካሚዮን ጌታ፣ አቶ የሴፍ ብርሃኔ ናቸው፣ እሱ ወንድሜ ረዳታቸው አቶ ገብረ ሚካኤል ነው፣ እስከ የኔ ባለቤት ጽዮን ዋገስ ናት” አለና ወደ ውበቱ ዘወር ብሎ፡ “እሱ ደግሞ አቶ ውበቱ በዛብህ፣ የኢሉባቦር በሽታንድ መሥሪያ ቤት ሹም ነው” አለ፣ ልጆች ሲሉ የሰማውን ደግሞ።

“ምክትል ሹም” አለ ውበቱ፣ ጥላሁንን አርሞ።

“ያውነው፣ አንድ ደረጃ ፈሪ!” አለ አቶ የሴፍ፣ እንደ ጠላት ብሎ። ከዚያ፣ ውበቱ ሶፊያን ሲያነጋግር፣ ጥላሁን ሂሳቡን ለመዝጋት ካቶ የሴፍ ጋር ከካሚዮኑ ትንሽ ራቅ ብለው እንደ ቆሙ፡

“ጋሼ፣ ኦሮ ባያስገድድና ተግባር ባይኖር፣ እንዲህ ከስዎ ጋር ሲገዛቸው መኖር እንዴት ጥሩ ነበር፣ ባለቤቱንና እኔን በጣም ደስ ብሎን ነው የመጣን። እግዚአብሔር ይስጥልን፣ ይሄው ቀሪው ሂሳብ” አለ፣ አሰራ አምስት ብር ከኪሉ አውጥቶ።

“እኔ ደግሞ እንዳንተና እንደ ባለቤትህ ያሉ የጉዞ ጉዋዶች ገንዘብ እየከፈልሁ የማገኝ ብሆን ደስታውን ባልቻልሁት፣ ይሄው የሰጠኸኝ ቀብድ!” አለ አቶ የሴፍ፣ እሱም አሰራ አምስት ብር ከኪሉ አውጥቶ።

“ምን ግለትዎ ነው ጋሼ?” አለ ጥላሁን፤ ግራ እንደ መግባት ብሎት።

“በጭነት ላይ የምናሳፍራቸውን ሰዎች ገንዘብ ግስክፈላችን የማይከድ ቢሆንም፤ እንደናንተ ላሉ ሰዎች . . . ገና ታሪፍ አልወጣም!” አለ አቶ የሴፍ፤ ትንሽ እንደ መላቅ ብሎ።

“እባክዎ ጋሼ፤ ባይሆን እንኩዋ ቀብዱን ልመልስ አይበል!” “ብርሃኔ ይሙት ከናንተ አንድ ሳንቲም አልወስድም! በጭራሽ የማይደረግ ነውና ይልቅ በከንቱ እዚህ ስንጨቃጨቅ ሰው አናስጠብቅ!” ብሎ አቶ የሴፍ እንደ ቀብድ ተቀብሎት የነበረውን አበራ አምስት ብር በጥላሁን ኪስ ከቆለት ወደ ካሚያት ተመለሰ።

ውበቱ፡ ጥላሁንንና ሶፊያን ይዞ እቤቱ ሲደርስ፤ ምሽቱ አቻም የለሽ፤ ያንድ ዓመት እድሜ ወንድ ልጅዋን ይዛ አታክልቱ ውስጥ እየተዘዋወረች ትጠብቅ ነበረ። እንደ ደረሱ፤ ከነልጅዋ ከንግዶቹ ጋር ተዋውቃ ሻይ ተሰናድቶ ስለነበረ ይዛቸው ወደ እንግዳ ቤት ገባች።

ጥላሁን የጉዋደኛው ግቢ ሰፋትና እዚያ ያዩው ያበባም፤ የፍሬም አትክልት ማማር ሲያስገርመው፤ እቤት መጀመሪያ የንግዳ ቤቱን፤ ሁዋላ የመብል ቤቱን እቃ ሲያይ፤ ውበቱን እንደ ጉዋደኛ ማየት ምናልባት ሽቅብ መንጠራራት ሆኖ እንዳይቆጠርበት፤ ከመስጋቱ ሌላ፤ “ወገንነቱንም ህዝብ ወደሚጨቁኑ ሹማምንትና መኩዋንንት ሳያዞር አይቀርም” ብሎ ጠርጥሮ፤ እንደ ልቡ ከመጫወትና፤ ትንሽ ከመዝናናት ተቆጥቦ አመሸ።

በንግዳ ቤቱ ከዳር እስከ ዳር ግጥም ብሎ የተነጠፈው ወፍራምና ጌጠኛ የፋርስ ምንጣፍ እንኩዋንስ በግር መርገጥ በጅ መንካቱ ያላሳልፎ ያን ሰፊ አዳራሽ በሁለት ከፍለው፤ በሚያማምሩ ሸንኮሮች በተሰኩ ባለ ቆዳ ድጉስ ጠረጴዛዎች ዙሪያ ተደርድረው የሚታዩ፤ ከባድና ውድ ወንበሮች፤ ነሬ ይቅርና አጻሌ አበባም በብዙ ኢትዮጵያውያን ቤት አይታዩም። ባይነታቸውና በቀሰማቸው ካካባቢው ጋር የሚሰማው፤ ጥልፍ መጋረጃዎች፤ የከፍሉን ረገጥኞች መስኮቶች ግሩም እድርገው አስጊጠዋቸዋል። ከጥቁር ሽክላ ያለው አምሳል ተሰርተው፤ ባራቱ ግእዝን ቆመው፤ የሚታዩት ያበባ እቃዎች፤ አበባ ጌሳዚክባዳቸው በራሳቸው እዩተሸገሙ ራቂታቸውን የቆሙ ጥቁጥቱር ልጆች ይመሳሰላሉ። ስዚህ ሁሉ ጌጥ ባንድ ላይ ግጥሚያ ግርማ ለመስጠት የጃንሆይና የቲጌይቱ፤ ያልጋ ወራሹና የፀረሩ መስፍን ትላልቅ የጃስላሎች፤ ባራቱ ግድግዳዎች ከፍ ብለው እዩ ቲንግጌሩ ተቀምጠዋል።

ከንግዳ ቤት ወደ መብል ቤት ሲታለፍ፡ የክብር አውድማ የሚያክል ሰፊ፡ ከብ ጠረጴዛ፡ ግሩም ሆኖ በተጠለፈ የጠረጴዛ ልብስ አጌጠ በሚያማምሩ ከፋይ ወንበሮች ዙሪያውን ተከብቦ፡ ልዩ የሆኑ የመብልና የመጠጥ እቃዎች እስኪከብደው ተሸክሞ ይታያል። የተኛ ራብ የሚቀሰቅሱ፡ ልዩ ልዩ ብስል ፍሬዎች በዩዛፉ ተንዝርገውና በዩቅርጫቱ ሞልተው፡ ተትረፍርፈው፡ የተሳሉባቸው ሰሌዳዎች በግርግዳው ዙርያ ተንጠልጥለው ሲታዩ፡ መብል ቤቱን የፍሬ አትክልት ቦታ አስመስለውታል! ይህን ሁሉ፡ መብል ቤቱ ያጌጠበትን እቃና ያቀማ መጡን ስነስራት ለማሳዩት፡ የኤሌክትሪክ መብራት እንደማይበቃ ሁሉ፡ በባለቅርጽ የዝሆን ጥርስ ቀንዲሎች የተሰኩ ሻማዎች አለፍ አለፍ እያሉ፡ በብዙ ቦታ በርተው ይታያሉ። “በኤሌክትሪክ ላይ ሻማ! እስቲ እንዲህ ያለው ከቅንጦት በቀር ሌላ ምን ስም አለው?” አለ ጥላሁን ባሳቡ።

ከዚያ፡ የውበቱን የጌትነት ኑሮ፡ በትምህርት ቤት ሳለ ስለ ሀብትና ስለ ሀብታሞች ይናገረው ከነበረው ጋር እያስተያዩ፡ በአርምፕ ይገረም ጀመር። ሀብትን ሆነ ሀብታሞችን አጥብቆ ይንቅና ይጠላ የነበረው ውበቱ፡ “ሀብትና ጣኦት የፈጠሩዋቸውን ሰዎች መልሰው ለመግዛትና በክፉ መንገድ ለመምራት ሀይል ያላቸው፡ የክፉ ስራ አማልክት ናቸው” እያለ ይሰብክ የነበረው ውበቱ፡ ተለውጦ፡ ሀብትን የሚያፈቅርና ሀብታሞችን የሚያከብር ከሆነ፡ በሱ ላይ ያልተለወጠና የማይለወጥ ለመሆኑ፡ የሱን ወዳጅነት አክብሮ የሚጠብቅ ለመሆኑ ምን መተማመኛ አለው? ምንም!

ጥላሁን የውበቱን ከመጠን ያለፈ የድሎትና የቅንጦት ኑሮ ከተመለከተ በሁዋላ፡ ስለሱ ያለውን ስሜት፡ ማለት እንደ ድሮው መሆን አለመሆኑን እስኪያረጋግጥ ድረስ፡ አገር ለመጎብኘት እንጂ በትምርቱ ወድቆ፡ ስራ አጥቶ፡ የሱን ርዳታ ፍለጋ መምጣቱን ላለመግለጽ ባሳቡ ወሰነ። ስለዚህ ያን እለት ማታ፡ ውበቱ ሲለፈልፍ ጥላሁን ያኮረፈ ላለመምሰል ያክል፡ ያውም ላይሆንለት፡ አልፎ አልፎ አንዳንድ ቃል በጭዋታው መሀል ከመጣልና ለተጠየቀው ከመመለስ በቀር፡ በጠቅላላው ከመናገር ተቆጥቦ አመሸ። ከሱ ይልቅ ሶፊያ ውበቱንም ሆነ ባለቤቱን ከዚያ በፊት እንደምታውቃቸው ሁሉ፡ እንገድነት ላይሰማት ደህና ስትጫወት አመሸች።

“እኔኮ ኃሬ ሲባል እንኩዋንስ እንዲህ ያለ የቤት እቃ፡ ደረቅ የንጹሕ ወንበር የሚገኝበት አይመስለኝም ነበር። እንዲህ ያለ እቃ

እዚህ ይሰራል? ወይስ .. ከየት ተገኘ?" አሉት፡ የንግድ ቤቱንም የመብል ቤቱንም እቃ እያደነቀች።

“የፈረንጅ አገር እቃ ነው” አለ ውበቱ፡ ትንሽ እንደ መንጠራራት ብሎ።

“አንተ አስመጣሽው?”

“የለም” ፤ እንደ ያገልግሎቱን ጊዜ ፈጽሞ ወደገሩ የሚመለስ፤ የጀርመን ቆንስል ስጉብኝት መጥቶ፤ በከተማችን ደህና ሆኔል ባለመኖሩ አገር ለድዕ እንዳይሄድ እዚህ አስተናግድነው፤ የሚዘዋወርበት መኪና በመስጠትም፤ ባንዳንዱ ሌላ ነገርም ስንረዳው ስንብተን ነበርና፤ እሱ የሸጠልኝ ነው። አንድ ቀን ስለዚህ እቃ ስንረጋገጥ ወዳገሬ መመለሱ ስለሆነ፤ ሙሉ የባህር እቃዬን በርካሽ ዋጋ እሸጥለሁለሁ” ሲለኝ ጊዜ፤ እኔም፡ “መሃዱ ከሆነ እውነትም በርካሽ ሳይሸጥልኝ አይቀርም፤ ያለዚያም እሱ የመስተንግዶዩ ባለዳ ባለመሆን፤ ጌጌ ለገንዘብ የማልሳሳ ለመምሰል ያክል ያወራኑው ወሬ ብቻ ሆኖ ይቀር ይሆናል” ብዬ፤ እቃውን አስጭኖ እዚህ ድረስ ሲልክልኝ ዋጋውን እስኪግለጭኝ ድረስ ልከፍል ተስማማሁ። በሁዋላ ለካስ ውሉን የማይስት፤ ቁም ነገራም ኖሮ፤ ከዚህ እንደ ተመለስ በአይሮፕላን አስጭኖ ሲልክልኝ ጊዜ ርካሽ ያለው .. አታንሺው፤ ራስ ያዞራል። በአይሮፕላን የተጫነበት ዋጋ ብቻ አንድ ጥሩ የሆነ፤ ሙሉ የቤት እቃ ሊያስገዛ ይችል ነበር። ብቻ መቸስ ምን ላድርግ፤ አንድ ጊዜ ቃል የገባሁበት ነገር ሆነና አፍሬ ከፈለሁ።

“መቸም .. እቃው ምንም ያክል ዋጋ ቢከፈልበት የሚያስጸጽት አደለም፤ በጣም ግሩም ነው!” አሉት ሶፊያ፤ ለቅንጦት ብዙ ዋጋ መክፈል ከሚጠሉት ወገን ብትሆንም አስተናጋጆችዋን ላለማስከፋት ያክል።

“ያን ያክል ያስከፍለኛል ብዬ ያሳሰብኩት በመሆኑ ለጊዜው ደነገጥሁ እንጂ ... መጸጸትስ ... አልተጸጸትሁም፤ እንዲያውም ሁዋላስ ደስ አለኝ። መቸስ ... ሰው በዚህ አለም የሚኖረው አንድ ጊዜ ብቻ እንጂ፤ ሁለተኛ ተመልሶ አይኖር፤ ስለዚህ ሀብት ያለው ሀብቱ ሊሰጠው የሚችለውን የደስታ ኑሮ መኖርና ማለፍ ይገባል ባይ ነኝ። መቸም ... ሀብት አስፈላጊነቱ መልካም ነገር ለማድረግ መሆኑን የሚከድየለ! ታዲያ .. ከደስታ የበለጠ መልካም ነገር አለ?” አለው ውበቱ፤ ጥላሁን ዝምታ ስላበዛ እሱን ለማናገር ጭምር ባሽመር የጎድን እያዬ። ጥላሁን ሰምቶ እዳልሰማ ዝም አለ።

“ጥላሁንና እኔ ትምህርት ቤት ሳለን” አለ ቀጠለና፤ “ጥላሁንና እኔ ትምህርት ቤት ሳለን፤ ሀብት ምን መሆኑን ገና በቅጡ ሳናውቅ፤ ስለ ሀብት እናስብና እንናገር የነበረውን ዛሬ መለስ ብዬ ሳስብ ይገርመኛል።”

“ሀብት በባህሪው ንጹህ ሆኖ የተወለደውን ሰው የሚያበላሽ፤ አንድ ጊዜ ካበላሸ ቢያጥቡት የማይለቅ፤ ከፉ እድፍ ነው” እንል ነበር። ታዲያ አሁን ሳየው፤ እውነተኛው ነገር የዚህ ግልብጥ ነው፤ “እውነተኛው ነገር፤ ሰውን ከንቀት፤ ከውርደት፤ ከችጋርና እነሱን ከሚመስለው ሁሉ እድፍ አጥርቶ፤ ሰውን ሲፈጠር በተመደበለት የክብር ቦታ አቀም፤ በውነተኛ የሰውነት መልኩ የሚያሳዩው ሀብት ብቻ ነው!” ጥላሁን አሁንም ሰምቶ እንዳልሰማ ዝም አለ።

“ጥላሁን ምን ትላለህ?” አለ ውበቱ፤ ጉዋደኛውን በጎድን ጎት ጉቶ ለማናገር የሞከረው መከራ ሳይሳካለት ስለቀረ።

“እ? ምን ልበል?”

“ስለ ሀብት ያለህ አስተያየት . . . ትምህርት ቤት ሳለህ እንደ ነበረው ነው? ወይስ . . ተለውጦታል?”

“እኔኑ ገና አሁን ነው ከትምህርት ቤት የወጣሁ፤ ስለዚህ . . እንኩዋንስ፤ እምነቴን እደምታየኝ ልብሲንም አልሰወጥሁ!” ሲል ጥላሁን ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ ሁሉም ሳቆ።

“ግዴላም፤ እዚህ አገር ከቆዬህ ሁሉንም ትለውጣለህ፤ ልብሲህንም አሳብህንም ትለውጣለህ፤ እዚህ አገር መጥቶ ሁሉመናውን የማይሰውጥ የለም!” አለ ውበቱ።

“ማን ያውቃል፤ እሰውጥ ይሆናል!” አለ ጥላሁን፤ እክርክር ውስጥ ሳለመግባት።

“ያስጥርጥር! አሁን ወስጂ መሬትህን ሳሳይህ ፍጹም እንደምትለወጥ ርግጠኛ ነኝ!”

“የሙን መሬት ነው?” አለ ጥላሁን፤ ያን መሬት ፍለጋ እንዳልመጣ ሁሉ።

“ምንው ‘መሬት ገዢዎችህ’ ብዬ ብዙ ጊዜ ጽፏለሁ፤ ረሳኸው?”

“እ! እሱን ነው? እሱንስ አልረሳሁትም፤ ብቻ . . ‘መጥተህ እየው’ ብለኸኝ ሳልመጣ ስለቀረሁ፤ ለሌላ ሰው ስጥተኸው ይሆናል ብዬ ነበር እንጂ!”

“ካልፈለግኸው አንተ ራስህ ትሰጠዋለህ እንጂ፤ እኔ ላንተ ብዬ የገዛሁትን ለሌላ ሰው እንደማልሰጠው ታውቃለህ፤ ጥላሁን!”

“አውቃለሁ” አለ ጥላሁን ። ጉዋደኛው ሀብታም ከሆነ፤ “ሳይንተኝ አይቀርም” ብሎ በመጠርጠር ብቻ፤ የቅድሞሽ፤ ተቀይሞ በማምሽቱ እፍረት ተሰማውና ትንሽ አንገቱን እንደ መድፋት አደረገ።

እርግጥ፡ በፖለቲካ አስተያየት በኩል ውበቱ የድሮው ውበቱ፤ ከጥላሁን ጋር ተማሪ ሳለ የነበረ ውበቱ አደለም። ሌላ ውበቱ ሆኖዋል። በትምህርት ቤት መቅደሙን እያወቀ ወድቀህል ተብሎ፤ ስራ ሲፈልግ ከብዙ ደጅ ጥናትና መንገሳታት በሁዋላ፤ ከመቸገሩ የተነሳ የተፈጠረ በትን ሌሊት ከረገመና የመኖር ተስፋውን ወደ መቁረጥ ከቀረበ በሁዋላ፤ ስራ አግኝቶ ጎሬ ሄደ። እዚያ፤ እንዳጋጣሚ ደርሶ የማያውቅ በረከት ከላይ ወርዶ፤ አንዳንድ ጋሻ የመንግስት መሬት ባምስት ብር እንዲሸጥ ስለ ታዘዘ፤ እጅግ ብዙ ጋሻ የቡና መሬት ገዝቶ፤ ከዚያ በከተማው ዙሪያ እየተቆጣጠረ ማሰራት የሚችለውን ያክል አስቀርቶ የተረፈውን በውድ ጥጋ ሽጦ፤ ድንገት ባለብዙ ሀብት ሆኖዋል፤ ከዚያም... ሀብት ካለ ምን የላም፤ እድሜ ለሀብቱ፤ የብዙ ዘመን አገልግሎትና የስራ ልምድ ካላቸው ቀድሞ የኢሉባቦር ምክትል በሽፎንድ ዘኖ ተሾሞዋል፤ የኢሉባቦር ሰው ሁሉ እጅ የሚነሳው፤ ጤና ይስጣል፤ እንጂ እንዴት ዋልህ እንዴት አደርህ የማይባል፤ ገና ከሰላሳ አመት የማይበልጥ ጉልማሳ ሳለ፤ እርስዎ እንጂ አንተ የማይባል፤ ደግሞ ገና ከዚያ በላይ ላለው ደረጃ ሁሉ የታመነ ተስፋ ያለው፤ ባገሩ አለ የተባለ ሰው ሆኖዋል፤ በግል ኑሮውም የሚወዳትና የምትወደው ምሽት አግብቶ፤ ልጅ ወልዶ፤ ለቤቱ በስራው አይነት ልክ፤ ብዙ ሴትና ወንድ ሎሎዎች ቀጥሮ፤ በሞላ ጎሬ የማንም፤ ያገረ ገዢ እንኩዋ በሌለው አይነት ቤት ደልቶትና ደስ ብሎት የሚኖር፤ በዚያውም መጠን ስለ አለመያለው እምነት ይሁን አስተያየት፤ ጥላሁን በትምህርት ቤት ሳለ ከሚያውቀው፤ ድህው ውበቱ ከነበረው እምነትና አስተያየት ሌላ ሆኖዋል፤ ነገር ግን ይህ ሁሉ፤ ይህ የውበቱን የፖለቲካ ይሁን የኢኮኖሚክና የማኅበራዊ እምነትና አስተያየት የለወጠው ነገር ሁሉ፤ ለጥላሁን የነበረውን ፍቅር የሰናፍጭ ቅንጣት ያክል አልነካውም፤ ለጥላሁን ያው የትምህርት ቤቱ ውበቱ ነው፤

“እስቲ እባክህ እንዲያው... ጭምት ቢጠይቅህ፤ ‘ምን ሆነህ’ ብለህ ነው፤ እሰው ቤት እንግዳ ሆነህ መጥተህ ያን ያክል ስታስቸግር ያመሸህ” አለች ሶፊያ፤ ከራት በሁዋላ ውበቱ የመነታ ቤታቸውን አሳይተዋቸው እንደ ተመለሰ። ሶፊያ ለስዋ ግልጽ ባልሆነ ምክንያት፤ ባልዋ እንደ ሀጸን አኩርፎ ውበቱን ሲያስቸግር ሰላመሸና፤ አቻምየለሽም ታዝባው ከንፈርዋን ስታበላልጥበት ያዩች ስለ መሰላት አፍራ፤

ፊት አልቆ ወደሚተኘበት እስኪሄድና ምክናያቱን እስክትጠይቀው ተከላ፣ ገገንገንገን ደቂቃ አመት መስሎ ታይቶዋት ነበር፤

“ምናባቱን ላድርግህ እቃተኝ እንጂ ያልተቀየረሁ ለመምሰል ሞክረ ነበርክ፤ ብቻ አልቻልሁም፤ ይቅርታ አድርጊልኝ ሰፊ ።”

“ለመሆኑ ምን የሚያስቀይም ነገር አይህ፤ ወይም ስማህ ይህንኑ ምንስ ጉዋደኛውን፤ የወሰደውን ልጄን ቢሆን... አቶ ወብቱ ዛሬ እን ቶን ሲቀበል ደስ ካለው የበለጠ ደስ ብሎት የሚቀበል ሰው አለኝ”

“እውነትህ ነው፤ ለተቀበልክ ለመስተንግዶ በኩል ይህ ነደሰው የኛለው ነገር የሰው ዕኔያ በዚህ ምክናያት ነው ደስ ያለኝ ለመም ሰል ተጣጥፎ የነበርክ፤ ብቻ ማድመሪያ እኔት ስንባ ዓፄሁት፤ ጭራሽ ያልጠበቀሁት ነገር ልኔ ተጣጥጠራሽ መፍታት እቃተኝ ።”

“እኮ ምንድነው ያዩኸው ፤”

“እዬሽ ፤ ውበቱን ሳውቀውና ስወደው ዛሬ እንዳገኘነው ሆኖ አልነ በረም፤ አንቺ አታውቂውም እንጂ ሌላ ነበር ። እኔ የማውቀውና የምወ ደው ውበቱ፤ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ደስ ብሎዋቸው የሚኖሩበት ሠራ ትኛ ማህበር ተፈጥሮ፤ እሱም እዚያ ውስጥ እንደ ኢትዮጵያውያን ሁሉ፤ ከኢትዮጵያውያን ሁሉ ጋር፤ ደስ ብሎት መኖር እንጂ፤ በድህ ሕዝብ መሀከል ብቻውን ሀብታም ሆኖ መኖር፤ ሌላው ርቃኑን ይክድንበት ሲያጣ መሬት በሀገር ምንጣፍ እያስገጠ መኖር የሚፈልግ አልነበረም ። በድህ ህዝብ መሀከል ጌቶች ሆነው መኖር የሚፈልጉትን ሁሉ ‘በራቁት ድንጋዮች መሀከል በወርቅና በአልማዝ አጊጠው እንደ ተቀመጡ ጣኦ ቶች የሚቆጠሩ ናቸው’ እያለ የሚዘልፍ ነበር፤ እኔ የማውቀውና የምወ ደው ውበቱ ጉልበቱን፤ እውቀቱንና ሰርቶ የሚያገኘውን ሀብቱን፤ ኢት ዮጵያውያን ሁሉ ደስ ብሎዋቸው ለሚኖሩበት ስራተ ማህበር መስዋእት አድርጎ ለመስጠት የማለ እንጂ፤ ዛሬ እንደ ነገረን ‘ሀብት የደስታ ነሮ ለመኖርና ለማለፍ ነው’ ብሎ የሚያምን አልነበረም፤ ባጭሩ እኔ የማው ቀውና በራሴ ውስጥ የነበረ፤ እዚህም ለመጣ ‘አገኛለሁ’ ብዬ ተስፋ ያደ ረግሁት ውበቱ፤ ከማናቸውም ነገር የኢትዮጵያን ህዝብ የኑሮ መሻሻል የሚያስቀድም፤ ሀብት መሳሪያነቱ ለጠቅላላው ህዝብ የኑሮ መሻሻል ካል ሆነ ለብቻ ሲይዙት፤ ውሎ አድሮ አገልጋይ መሆኑ እዩቀረ ተገልጋይ፤ ከቶ የሚያሰራ፤ ከቶ ጌታ መሆኑን የማያምንና የሚጠላ ነበር፤ ነገር ግን በዚያ ፈንታ ሌላ ውበቱ፤ ጭራሽ የማላውቀው ውበቱ አገኘሁ፤ ታዲያ ... ፈልገው በመጣሁት ፈንታ ሌላ ውበቱ ሳገኝ፤ እኔ የማ

ውቀው ውበቱ ይጠላው የነበረውን ሁሉ የሚወድ ፣ እኔ የግው
ቀው ውበቱ ይቃወመው የነበረውን ሉሉ የሚደግፍ ፣ ሰው የሚ
ኖረው ለጌጥና ለቂንጥ መሆኑን የሚያምን ውበቱ ሳገኝ አልደንግጥ
ገራ አይግባኝ? እውነቱን ልንገርሽ ደነገጥሁ ፤ ፈራሁ! እንዲያውም ይህን
ያክል ከተለወጠ ፣ በትምህርቱ ወድቄ ፣ ስራ አጥቼና ተቸግሬ ፣ የሱን
ርዳታ ፍለጋ መምጣቱን የነገርሁት እንደሆነ ፣ “ወግድ አላውቅህም”
ብሎ እንዳያዋርደኝ ፣ አገር ለመነብኘት የመጣን መስለን ከሁለትና
ከሶስት ቀን በሁዋላ የምንመለስበትን ዘዴ ሳስላስል ነበር! ሁዋላ ግን
ስለኔ ያለው በሜት ምንም ያክል እንዳልተለወጠ ከሁኔታው ሁሉ ስለተ
ረዳሁ . . . ምንም እንኩዋ መለወጡ በጠቅላላው ቢያሳዝነኝ ፣ ያላዘኘሁ
ለመምስል ጠንክሬ ነበር ብቻ አቃተኝ . . . አላውቅበት አልሁ!”

“ለመሆኑ ይህን ያልኸውን ሁሉ መሆኑን ፣ እንዲህ እንዳልኸው
መሆኑን ፣ ምን ጊዜ አገኘህና ተረዳኸው? ገና ዛሬክ ነው የመጣን ጥላቤ!
ለዚያውም ገና ከመግባትህ የቤቱን እቃ ስታይ ፣ እንደ ተቀጣ ህጻን
ከንፈርህን አሽጥድሙ ደህ ተቀመጥህ! ለመናገር እንኩዋ ቢፈልግ . . .
በገዛ ቤቱ መንገድ እያጠርህ ከለክልኸው!”

“ምን እንዳይናገር መንገድ አጥርበታለሁ? መቼም . . . ምን መሆ
ኑን ለመግለጽ የሚበቃ ያክል ተናግረዋልክ ፣ ‘ሰውን ሲፈጠር በተ
መደበለት የክብር ቦታ አቁሞ የሚያሳይ ሀብት መሆኑን ፣ ሰው በአ
ለም የሚኖረው አንድ ጊዜ ብቻ ስለሆነ ፣ ደስታ የተባለ ነገር ሁሉ
እንዳያመልጥ ፣ በገባበት ገብቶ እያሳደዱ መደስት አስፈላጊ መሆኑን ፣
የሰው መኖር አይተነኛ አላማው ደስታ ስለሆነ ፣ ሀብት ሊሰጠው የሚ
ችለውን የደስታ ኑሮ መኖርና ማለፍ የሚገባ ነው’ ብሎ የሚያምን
መሆኑን ፣ ይህን ሁሉ ነግሮናል ፣ ታዲያ ይህን ሰምቶ ምን መሆኑን
ለመረዳት አንድ ማታ ያንሳል ነው የምትይ? ለዚህ ረዥም ጊዜ ያስፈ
ልጋል?”

“የለም ጥላየ ፣ እንዲያው መከራከር ፈልገህ እንደሆነ ነው እንጂ ፣
ሀብትን እያጋነነ የተናገረውን ሁሉ ፣ አንተ አኩርፈህ ዝም ስላልህ ፣
አንተን ለማናገር በቀልድ መልክ የተናገረው መሆኑ ግልጽ ነበር ፣
ይህን አንተም ታውቃለህ ። እንደ እውነቱ ከሆነ አንተ የተቀዩምህ
በቤቱ እቃ ነው ። ስለ ቤቱ እቃም ቢሆን ፣ ማንም ገንዘብ ለጌጥና ፣
ለቂንጥ ማባከን የማይወድ ሰው ፣ ለምሳሌ እኔ ፣ ወይም . . . አንተ
በሱ ቦታ ብንሆን ፣ እቃ መግዛት ከፈለግን ፣ እቃ መግዛቱን ጨርሰን
ካልተውነው በቀር ፣ እሱ ካሰበው የተሻለ የቁጠባ ዘዴ ፈልገን የምና
ገኝ አይመስለንም ። ልብ አድርግ ፣ መጨረሻው ርሱ እንዳሰበው አለ
መሆኑ ፣ እቃው እዚህ ሲደርስ ከገመተው በላይ ዋጋ እንዲከፍል
መጠየቁ ፣ እሱ . . . ሌላ ነገር ነው ።”

“ ታዲያ የቁጠባው ዘዴ የት ላይ ነው ? ”

“ ከሁሉ አስቀድሞ ፣ ውራጅ እቃ ለመግዛት መፈለጉ ለቁጠባ መሆኑ የታወቀ ነው ። በዚያ ላይ እንዲያ ያለው ውራጅ እቃ ፣ ‘ አገ ልግሎቱን ጨርሶ ወዳገሩ የሚመለስ የውጭ አገር ሰው ሲሆን ፣ መልሶ ጭኖ ስለማይወስደው አገር ውስጥ ከሚኖር ሰው በጣም በረከሰ ዋጋ ላይሸጠው አይቀርም ’ ብሎ ቢገምት ፣ ‘ ግምቱ ከውነት የራቀ ነው ’ ልትል አትችልም ። ይልቁንም አቶ ውበቱ እንደ ነገረን የቃ ውን ባለቤት ፣ ቆንስሉን ፣ እዚህ ሲያስተናግደውና ሲረዳው የሰነበተ ስለሆነ ፣ ‘ ቢያንስ ቢያንስ ልዩ አስተያየት ሳያደርግልኝ አይቀርም ’ ብሎ ቢገምት አሁንም ግምቱ ከመንገድ የወጣ ነው ሊባል አይችልም ። ስለዚህ ፣ በኔ አስተያየት በቆንስሉ ይሉኝታ ቢሰነት እቅዱ ይቃወስበት እንጂ ፣ አቶ ውበቱ ጥሩ የቁጠባ እቅድ አቅዶ ኖሮዋል እሳ ለሁ ። ”

“ ጥሩ ነው ፣ ይሁን ፣ ሊሆን ይችላል ፣ መቸም . . . ነገር ከየት ወገን ቆመሽ እንደ ተመለከትሽው ነው ። ብቻ . . . ያም ሆነ ይህ ፣ ቅድም እንዳልሁሽ ገና ስገባ ያዬሁት ስለ ውበቱ በራሴ ውስጥ ይገፍው ከኖርሁት ፣ ስለሱ ከማስበው ጋር ባለመስማማቱ ተጋጭቶ ፣ በውስጡ መጥፎ ስሜት ፈጠረና ፣ ያን ስሜት ማስወገድ ፣ መሸፈን እንከዋ አቅቶኝ ነው እንጂ ፣ ወድጄ ስላልሆነ . . . በራሴ ፈርጃለሁ ፣ ይልቁንም መቀየሜን ምሹቱ እንዳታውቅብኝ ፣ በግታውቀኝ በምሽቱ ፈት ቀልዬ እንዳልታይ ፣ ስሜቴን ለመሸፈን ብጥክር ሳልችል ስለቀረሁና ማኩረፌን ያወቀችብኝ ስለመሰለኝ በጣም ነው የቆጩኝ ። ”

“ ታውቃለች እንጂ እንዴት አታውቅም ፣ እንዲያውም ታዝባህ ይሁን ፣ ወይስ . . . ኦኔ እንጂ ፣ አንተን እያዩች ከንፈርዋን ስታበላልጥ አይቻልህ ። በዚያ ላይ . . . እሱ ግዘኑ መልካም አደለም ። ”

“ እሱ እንከዋ እያዘንም ፣ ”

“ እንዴት እያዘንም ፣ በጎ አድራጊ በጎ አድራጊቱን ዋጋ ሲያሳውብት እያዘንም ፣ አንተ ላትጠይቀው ራሱ አስሶ አምስት ጋሻ መሬት በገንዘቡ ገዘቶ ፣ ሳታስታውቀው ፣ ሳታስጠነቅቀው ደንገት ሁለት ራሱን ስትመጣበት ደስ ብሎት ቀቀብሎ ፣ ደስ ሲያለኝህ ያን ያክል ሲሆንዬ እያዩሽው ፣ ፆማመስገን ፈንታ እንደገና ስታኮርፈው ግዘን ይብዛበት ፤ ”

“ እንዲህ አመለኪሽ መሆኔን ስለሚያውቅ ፣ ይህን አመለኪሽ ጭን ተቀብሎ ፣ ከናመለኪሰነቱ ስለሆነ የሚወደኝ ፣ ይቆይማል ብለሽ አትበጊ ። አያላሽ በዚህ ሲጋት አይግባኝ ፤ ” አለ ጥላሁን ፣ ሁለት እጆቼን በትከሻዎችዎ ራሳትን በራሴዋ ላይ አስደግፎ ሚስቱን እያባሰለ *

ያሳዩ መብራቱ ደብዳቤ

“ ገና አልተነሳችሁም ? ቁርስ ደርሶዋል ትላለች አቻሚ ” አለ ወብቱ ፡ በማግስቱ ጥዋት ወደ እንግዶች መኝታ ቤት ሄዶ በር እዩ መታ ።

“ ተነስተናል ግባ ” አለ ጥላሁን ፡ ከምሽቱ ጋር ከመስኮቱ አጠገብ ቆመው የጥዋቱን ድምቀትና ያካባቢውን ውበት እዩተመለከቱ ከሚያደንቁበት ። መቸም ካልዘነበ ፡ የጎሬ ጥዋት እጅግ ደስ የሚያሰኝ ፡ ልዩ ነው ። ወብቱ በሩን ከፍቶ ሲገባ ፡ እዚያ በመስኮት ቆመው እንደሚያደንቁት ደማቅ ጥዋት ፡ ፊቱ ሁሉ በደስታ ወገግ ብሎ አዩ ችና ፡ ሶፊያ በጣም ደስ አላት ። “ እውነትም አልተቀደመም ፤ እንዴት ጥሩ ሰው ነው ፤ እንዴት ትልቅ ሰው ነው ፤ ” አለች በልቡዋ ።

ከቁርስ በሁዋላ ፡ ወብቱና ጥላሁን ሁለቱን ሴቶች እቤት ትተው ፡ መጀመሪያ ባንክ ፡ ከዚያ ወደ ጠቅላይ ግዛቱ ጽህፈት ቤት ሄደው ፡ ወብቱ ጥላሁንን ጠቅላይ እንደራሴው ባይኖርም ከዲረክተሩና ከሌሎች ሹማ ምንት ጋር አገናኝቶ ፡ አስተዋውቆት እንደወጡ ፡ እዚያው እግቢው አጠገብ ፡ ወደ አንዲት ዛፍ ስር ሄደው ተቀመጡ ። ከጎሬ ተራራ ደግሞ በተለይ የጠቅላይ ግዛቱ ጽሕፈት ቤትና የንደራሴው መኖሪያ ያሉ በት ሸጣም ከፍተኛ ስለሆነ ፡ ከዚያ የኢሉባቦርን ዙሪያ ዘቅዝቆ ማየት እጅግ ደስ ይላል ። ይልቁንም ከዚያ ቦታ ወደ ሰሜን ፡ ከዚያ ወደ ምእራብ ፡ ከዚያም ወደ ደቡብ ሲመለከቱ ፡ አይን ሄዶ ፡ ሄዶ ፡ የሚያቆመው ያጣና በመጨረሻ እጩሰማ ውስጥ ገብቶ ይጠልቃል ። አሳብም አይን በሄደበት ተከትሎ ሄዶ ፡ እዚያው ይቀራል ፤

ጥላሁን አይኑን ሳያረግብ ወደ ሰሜን አቅጣጫ አተኩሮ ፡ አፋን ከፍቶ ፡ አንድ ቃል ሳይናገር ዝም ብሎ እንደ ተቀመጠ ብዙ ስለቆዩ፤ እዚያ በሚያየው የተመሰጠ መሆኑን ተረዳና ፡

“ እንዲህ ያለ አገር አይተህ ታወቃለህ ? ” አለ ወብቱ ። ጥላሁን አልሰማም ።

“ምን ሆኑ?” አለ ውበቱ፡ ድምጹን ከፈተኛው ከፍ አድርጎ።
“እንምን አልኸኝ?” አለ ጥላሁን፡ ከንቅልፉ እንደ ተቀሰቀሰ
አይኖቹን እያሻሸ።

“እንዲህ ያለ አገር አይተህ ታውቃለህ ወይ ብዬ ብጠይቅህ
አልሰማኸኝም መሰለኝ፤ ዝም አልኸኝ።”

“አልሰማህም፤ ግሩም የሆነ ቦታ ነው። ለመሆኑ ጎሬን ከተማ
እንዲሆን ማነው የመረጠው?”

“ራስ ተሰማ ሳይሆኑ አይቀሩም፤ ብቻ . . . አጣርቶ አላውቅም።
ፍንጻንድ እዚህ አገር የተሰሩ ስራዎች ሰማቸው ጎልቶ የሚሰማ ግን
የራስ ናደው ነው።”

“ላይን ደስ የሚያሰኝ ከመሆኑም ሌላ፤ ለጤናም ተስማሚ ሳይ
ሆን አይቀርም።”

“አዬሩ ለጤና በጣም ተስማሚ ነው፤ ስለዚህ ጎሬ የጠቅላይ
ግዛቱ ዋና ከተማ ከመሆኑ ይልቅ፤ የፕሩ አዬር ርዳታ ለሚያስፈልጋ
ቸው በሽተኞች ማስታጠሚያዎችና ማገገሚያዎች ተሰርተውበት
ጤናቸው የታወከባቸው ሰዎች በህክምና እዩተረዱ የሚያርፉበት ቢሆን
ፕሩ ነበር። ለዋና ከተማነት ግን . . . በቂ ውህ ካለመኖሩም ሌላ፤
መሬቱ የሚበዛው ገደላማ ስለሆነ፤ መንገዶችንና ሌሎችንም፤ ለከ
ተማ ሀዝብ አገልግሎት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች አመጥልቶ ለመስ
ራት በጣም አስቸጋሪ፤ ምናልባትም የማይቻል ይሆናል” አለና
ውበቱ፤ ሁለቱም ዝም ብለው ትንሽ እንደቆዩ፤

“እስቲ እንካ ይህን ወረቀት አንብበው” አለ አንድ ወረቀት
ከኪሱ አውጥቶ።

“ላንተ የተጻፈክ ነው!” አለ ጥላሁን፤ ወረቀቱን ከታጠፈበት
ዘርግቶ፤ ገና አድራሻውን ከማየቱ።

“ፈቅጃለሁ፤ አንብበው” አለ ውበቱ፤ ትንሽ ፍርጥም ብሎ።

“ሀምሌ ፲፯ ቀን . . .

የኪ፤

ወንድሜ፤ ወዳጄ፤ አቶ ውበቱ በዛብህ፤

ላንተና ለቤተሰብህ ጤንነት ያለኝን በጎ ምኞት እዩገለጽሁ፤
የአክብሮትና የናፍቆት ሰላምታዬን አቀርባለሁ።

አንተና ወይዘሮ አቻሜ፤ “እንመጣለን” ብላችሁ ስንጠብቃ
ችሁ መቅረታችሁን ሳታስታውቁን እንዲሁ ዝም ብላችሁ ስለ ቀራችሁ

እኔ እንኩዋ መቸሰ ጭፍራ ሰለሆንሁ፡ “አለቃው የበደለው ጭፍራ ቢያኮርፍ፡ ቅጣት ያተርፍ” የሚሉት ተረት እንዳይደርሱብኝ፡ ብበ ደለም እንዳልተበደለሁ ዝም እሳሰሁ፡ የውቤ ግን ጭፍራ ባለመሆንዋ፡ የማኩረፍ ነጻነት ስላላት፡ አኩርፋችሁዋለች።

አሁን ይህን ደብዳቤ ለመጻፍ አይነተኛ ምክናያት ወደ ሆነው ነገር ልመለስና፡ አባከህ እኔን ባላደራ ሳይረግኸኝ መራት፡ በሰራው ወራት የሚያስራፍ ሰብሉን ጠብቆ የሚያሰበሰብ፡ የጥቅም ተካፋይ የሆነ ሁኔታ ሹም አድርግበት። በኋላው በዬጊዜው በሰራና ሰብሉ አዩ ተጠበቀ በሰበሰብ፡ ሰራውና ሳሰራው የሚያስፈልገውን ወጪ ችሎ፡ ባለጉበረቱን ራስ የሚያስችል፡ ጥሩ መሬት ነው። እኔን ሰራፍ አልላቀኝ ስላለና፡ እቤት ያሉትን አሽከሮች ጠብቀልኝ ሰላቸው ከሌሎች ጋር እዩተኝረኩ፡ በወዲያኛው አመት ሰብሉ እንዲሁ ባከና ቀረ። በዚህ ባለፈው አመት ግን፡ ምንም እንኩዋ ፍሬ ደህና አድርጎ እንዲያፈራ የመከነው ከላዩ አዩተኝረጠ ባይከላለትና፡ ባይታረም፡ እንዲሁ ጫካ ከበላው የተረፈውን አከለቅም፡ ሕርሶ የሚወስድ አድርጌበት ነበር። ለኛ የደረሰው ሰብት እጅ እዚሁ ለነጋዴ ተሸጠ፡ አምስት ሺህ ሁለት መቶ አምሳ ብር ስለ ሆነ፡ ይህን ገንዘብ በአቶ ደስታ ኢሳላ እጅ ለከልሀለሁና፡ መቀበልህን ይህን ወረቀት በሚሰጥህ፡ በአቶ ሰይፈ ሚካኤል የማነ በኩል ጻፍልኝ። ነገር ግን በደንብ እያሰራ ሰብሉን በጥንቃቄ ጠብቆ የሚሰበሰብ ሁኔታ ሹም የማታደርግበት ከሆንህ፡ ቢሸጥ ይሻላል። ዛሬ እንደሱ ያለ፡ ከከተማው የሚዋሰን መሬት ቢያንስ ቢያንስ፡ እያንዳንዱ ጋሻ ከአራት ሺህ ብር ባንሰ ስለማይደረር፡ እኔን ከሚያስወቅሰኝ እንደሸጠው ከባለጉበረቱ ውክልና እስ ጠጥተህ እንደተልክልኝ አደራ አልሀለሁ። ውሳኔህን ተሎ ጻፍልኝ።

አክባሪ ወዳጅህ፡

አሳዬ መብራቱ”

ጥላሁን ድምጹን ባያሰማ ደብዳቤውን እንብቦ ሲጨርስ፡ እንዲሁ ዝም እንዳለ ቀና ብሎ ጉዋደኛውን ይመለከት ጀመር።

“ስላንተ መሬት የተጻፈ ነው፤ ገንዘቡ ይኸው። አዲስ አበባ ለመምጣት አሰቢ ስለነበረ፡ ‘ይዝልህ እመጣለሁ’ ብዬ ነበር ያቆዩሁት” እሰ ውበቱ፡ ያንሉት ጥዋት ከባንክ ያወጣውን አምስት ሺህ ሁለት መቶ አምሳ ብር በአንቪሎፕ እንዳለ ከኪሱ አውጥቶ። ጥላሁን እስ ከዚያ ቀን ድረስ እንኩዋንስ ያምስት ሺህ ብር ጌታ ሊሆን፡ አምስት ሺህ ብር ሂሳብ ሲማር በመጽሐፍ፡ ወይም በወረቀት ላይ ካልሆነ፡

በጁ ቆጥሮ ስለማያውቅ፡ ማመን አቅቶት፡ የውበቱን ገንዘብ ተሸከፎ
የተዘረጋ እጅ እያዩ ዝም አለ።

“እንካ እንጂ ፤ ያንተ ገንዘብክ ነው!” አለ ውበቱ።

“የኔ? እንዴት...?” አለና ጥላውን፡ አይኖቹ በጉዋደኛው ብር
ተሸከፎ የተዘረጋ እጅ ላይ እንደ ተተክሉ፡ አሳቡ ድንገት ያምኑት
ሺህ ሁለት መቶ አምሳ ብር ጌታ ግዛታቸውን ምክናያት ፍለጋ ሃደ።
“ለመሆኑ ይህ ነገር እውነት ይሆን፤ ወይስ ውሸት ነውብቱ የድሮ እም
ነቱን ሰውጦ ጌትነት የማያመልክ በመሆኑ እንደ ተቀዩመው አይቶ
ሲፈቃተኝው የፈጠረው ተንኮል ይሆን? እውነትስ ቢሆን ሰርዶ ያላ
ገኘውን፤ ያልያዘመበትን ገንዘብ መቀበል ይገባጥል? ያልሠራበትን፤
ያልደከመበትን ገንዘብ የሚቀበል ከሆነስ፤ በሰው ድካም፤ በሰው ላብ፤
በሰው ቅክሻ በመኖሪያው ከሚነቅፋቸው ሰነፎች፤ ተሰሪዎች፤ ልዩ
ነቱ የት ነው?” እነዚህና እነዚህን የመሳሰሉት ጥያቄዎች መልስ እን
ዲሰጣቸው በራሱ ውስጥ እዩተንሚልህ ሲያስቸግሩት፡

“ምን ሆነህ?” አለ ውበቱ።

“እነ ምንም አልሆነሁ፤ እንዲያው... ገርሞኝ ነው!” አለ ጥላውን
ትንሽ ፍርጥም ብሎ፤ በራሱ ውስጥ ይተራመስ የነበረውን ልዩ ልዩ
አሳብ ሲመለከቱ ፈጠመው የነበሩ አይኖቹን እያሻሸና እያርገበገበ።

“ምን የሚያስገርም ነገር አገኘህ?”

“መሬቱስ እስቲ ይሁን፤ በኛው ደግሞ መቶ ሄጄ የተከልሁት
ነው... አሁን አፍርቶ፤ ተሸጦ፤ ይህን ያክል ገንዘብ ያስገኘ?”

“ስትተክለውና ደህና አድርገህ ስትሰራውማ አሰጣጡ እንዲህ
አደለም፤ ሌላ ነው። ይህ፤ ‘ወፍ ዘራሽ’ ወይም ባጠቃላይ ስም፤
‘የጫካ ቡና’ ከሚሉት የተገኘ ነው። ወፎች ከቡናው እሸት ስጋውን
በልተው፤ ወለላውን መጥጠው፤ ፍሬው በዩወደቀበት እዩበቀለ፤ በጊዜ
ብዛት ከሚራባው ሌላ፤ ከዚያ ሳይለቀም እዩፈሰሰ የሚቀረው፤ በብዛት
ይበቅልና ባንድ ላይ የጫካ ቡና ይሆናል። ካላዩ ደብዳቤ እንዳዩኸው
ከዚያ የጫካ ቡና፤ አስለቃሚው ላስለቀመበት ዋጋ ሩቡን አንስቶ፤
ሶስቱ ሩብ የተሸጠበት ይህ ነው፤ እንካ እባክህ!”

ጥላውን ምንም እንኩዋ ጉዋደኛው ስለጫካ ቡና የነበረው ባላቡ
ለተነሱበት ጥያቄዎች ሁሉ በቂ መልስ ለመሆኑ ርግጠኛ ባይሆን፤
ገንዘቡን ተቀብሎ ቆጠረና፤

“አዎ፤ አምስት ሺህ ሁለት መቶ አምሳ!” አለ፤ ውበቱን ቀና
ብሎ እያዩ።

“ከሱ ሰላሳ ብር ትመልስልኛለህ ፤ እያንዳንዱ ጋሻ የተገዛበት እምስት ብር ፤ ለስም ግዛወሪያ አንድ ብር ፤ ድምር ስድስት ብር ፤ ባምስት ሲበዛ ሰላሳ ብር ይሆናል!” አለ ውበቱ ፤ ሰላሳውን ብር ለመቀበል እጁን ዘርግቶ ።

“ይህ መሬት የሰጠኸኝ እንጂ የገዛሁት አደለም ፤ ውበቱ ፤ ስለዚህ ሰላሳውን ብር ብትወስድም ባትወስድ ፤ “ውበቱ የሰጠኝ መሬት እንጂ ምንጊዜም ቢሆን የገዛሁት መሬት ነው” አልልምና ፤ ይህን አውቀህ ውስድ” አለ ጥላሁን ህ ውበቱ የመሬቱን ዋጋ እንዲመልስለት የጠቆመው እሱን ፤ ጥላሁንን ባለዳነት እንዳይለማው ብሎ እንጂ ፤ እውነት ገንዘቡን ፈልጎ አለመሆኑን ስለተረዳ ፤ ለሰሜቱ ያን ያክል በመጠንቀቂያ ልቡ ተነክቶ ።

“እሺ እንደ ፈቀድህ ፤ ይቅር” አለ ውበቱ ፤ እጁን ከዘረጋበት ሲሰበሰብ ። “መቼም እዚህ ከደረሰህ መሬትህን ሳታይ አትሄድ ፤ በተለይ አሁን ፤ ቡና የሚለቀምበት ጊዜ ስለሆነ በጣም ደስ ይላል” አለ ቀጠለና ፤ ትንሽ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ ።

“እንዲያውም . . እዚያ ልንቀመጥኮ ነው የመጣን ፤ ውበቱ!” አለ ጥላሁን ፤ ጉዋደኛውን በቅርታ አይን እየተመለከተ ።

“የኪ?”

“አዎ ፤ የኪ ።”

“እዚያ በስራ ተመድበህል?”

“ተመድቤ ነበር . . በሁዋላ ‘እኔ የተመድብሁበት ስራ ለሌላ ፤ ቀድሞ ጠይቆ ለነበረ ሰው ተሰጠ ስለተባለ’ እዚያ አንተ የገዛህልኝ መሬት ትዝ አለኝና ፤ ‘እሱን እያለማን ፤ ወዲያውም የዚያ ክፍል ህዝብ ኑሮውን እንዲያሻሽል በምክርም ፤ ሰርቶ በማሳዩትም ፤ እየረዳን ጥቂት አመታት ብንቀመጥ ፤ እኛም . . ስለ ገጠሩ ኑሮ ልንማር ስለ ምንችል እንጠቀማለን’ ብለን ሶፊና እኔ በዚህ ተስማማን ።”

“በጣም ጥሩ አሳብ ነው ፤ ለጊዜው . . . ምቹት ባለመኖሩ ትችገሩ ይሆናል ፤ ነገር ግን የማይለመድ ነገር የለምና ትለምዱታላችሁ ። ወዲያውም እዚያ ከቆያችሁ ለኑሮ በጣም አስፈላጊ የሆኑትን ገነሮች ፤ እዚያው ማሰናዳት ትችሉ ይሆናል ፤ ‘ችግር ሲበረታ ለመፍጠር ያስገድዳል’ እንደሚሉት ነው ፤” አለ ውበቱ ፤ ፍርጥም ብሎ ።

“ልክ ነው ፤ ወዲያውስ . . . ተችግሮ ያስተማረን ህዝብ ተችግሮ መርዳት አይገባም? እኛ . . ባለዳዎች ነንኮ ፤ ህዝቡ በድህ አቅሙ ፤ ከእኛ

ለት ጉርሱና ካሙት ልብሱ ቀንሶ እኛን እያስተግረ ለማለፉን ያዋለ ውን ሀብቱን ባገልግሎት መክፈል አለብን” አለ ጥላሁን፤ ውበቱን ፊት ለፊት እያዩ።

“የኢትዮጵያ ልጆች እየተማሩ ግደግ መብታቸው አይለም፤ እኛ ነው ማለት ነው?” አለ ውበቱ፤ ያሽመር ፈገግታ ፈገግ ብሎ።

“እንዴታ! መብታቸው ነው እንጂ!”

“እኛስ የኢትዮጵያ ልጆች አይደለንም?”

“ነን”

“ታዲያ በመብታችን ስለ ተጠቀምን ለምን ባለዳዎች እንሆናለን!”

“ሰውን ባለሙብት የሚያደርገውኑ የፈጸመው ተግባር ነው፤ ተግባሩን ሳይፈጽም በመብቱ የተጠቀመ ሁሉ ባለዳ ነው።”

“እሱ እውነት ነው፤ ብቻ እኛኮ... (እሱቲ ራሴንም በመንግስት ስራ ውስጥ እንደሌለሁ፤ እንደ ህዝብ ልቁጠርና) እኛ ህዝብ ነን እንጂ መንግስት አይደለንም። ህዝብ ደግሞ፤ አንተ እንዳልኸው ከሆነ በሀብቱም፤ በጉልበቱም፤ ሲፈጽም የሚገባውን ተግባሩን ከመፈጸም አሳንደለም፤ በህዝቡ ሀብትና ጉልበት ሲፈጽም የሚገባውን ያልፈጸመ መንግስት ነው ማለት ነው። ታዲያ እንዲህ ከሆነ፤ መንግስት ተግባሩን ባለሙፈጸሙ ባለዳዎች የምንሆን እኛ ነን?” አለ ውበቱ አሁንም ጉዋደኛውን ካሸመር ፈገግታ ጋር የጎድን እያዩ።

“እንግዲህ... ባንተ አስተያየት፤ እያንዳንዳችን ለህዝብ ልገፈጽመው የሚገባን ተግባር የለም ማለት ነዋ!”

“እንደ ህዝብ፤ በማህበር አባልነታችን፤ እንዳባል አዎ፤ ከዚያ አልፎ የሚደረገው ግን ለራስ ዝናን ለማትረፍ እንደሆን እንጂ በተግባር ተራ ገብቶ የሚቆጠር አይደለም።”

“ለመሆኑ መቼ ነው እንዲህ የሆንህ?” አለ ጥላሁን፤ የቅርታ ፈገግታ ፈገግ ብሎ።

“ተለያይተን የቆዩንበት ጊዜኮ አጭር አይደለም!”

“አዲስ ፍጥረት ሆነህልኮ ውበቱ! እንደገና አንድ ብሎ ተፈጥሮ አሁን አንተ በደረሰህበት ለመድረስ በጣም ያጥራል! ብቻ እሱ ግዴለም ይሁን፤ አሁን እያንዳንዳችን ለህዝብ የምንፈጽመው ተግባር የለብንም ወዳልኸው እንመለስ” ሲል ጥላሁን፤

“እስቲ ለመናገር ያሰብሁትን ልናገርና ትቀጥላለህ” አለ ውበቱ አቋዋርጦ።

“የጨረሰህ መስሎች ነውኮ፤ በል ዉርስ።”

“ በትምህርት ቤት ሳለን ” አለ ውበቱ ፡ የሚናገረው ከሰማይ እለ ኪወርድለት እንደሚጠብቅ ትንሽ ዝም ብሎ ወደ ሰማይ ሲመለከት ቆይቶ፡ “ በትምህርት ቤት ሳለን ፡ ‘ የኢትዮጵያ ተስፋ የተግረው ትውልድ ነው’ ሲባል እንሰማ ስለነበረ ይሁን ፡ ወይም . . . ምን በራሳችን እንጸገባው አላውቅም . . እንዲያው እንዲሁ ዘመናዊውን ትምህርት ተምረው ከወጡት ሌላ ‘ከልጣን ልያዝ’ የሚል አይነ-ደረቅ ይኖራል ብለን ባለማመን ፡ ትምህርታችንን ጨርሰን ስንወጣ ፡ መቼም ቢሆን ሳገራችን የባለቤትነቱ መብትና አላፈነት ከኛ ስለማያልፍ ፡ ኢትዮጵያን በቅጽ በትምድረ ገነት የሚያደርግ የኢኮኖሚክና የማህበራዊ ኑሮ እቅድ እዩ ሰራን ፡ በዚያ ሳይ ፡ በዬጉዋዳችን መከራከርና በዬ ስብሰባው እዩተን ሳን መናገር ስራ ብለን የያዝነው እንደነበረ ትዝ ይለኛል ። ነገር ግን ይህ አይነቱ አስተሳሰብ ከትምህርት ቤት አለምና ፡ ከዚያ ከልሙ አለም የማይወጣ ፡ እዚያው የሚኖር አስተሳሰብ ነው ። በዚህ በውኑ አለም ፡ ዘመናዊ ትምህርት መማር ፡ ወይም ማወቅ የስልጣን ባለቤት እያደርግም። መጽሀፉ ‘ሰሮጦ አደለም ፤ ለቀደሙም አደለም ፤ ለተመረጡ እንጂ ፤’ እንደሚለው ፡ እዚህም ይትባህሉ ‘ለተማሩ አደለም ፤ ሳወቁም አደለም ለተወለዱ እንጂ ፤’ ስለሆነ ፡ ተምረው ያወቁ ፡ በትውልድ የስልጣን ባለቤቶች ለሆኑት አገልጋዮች ብቻ ናቸው ፤ ይህ ነው እውነቱ የኔ ወንድም። ይህ ነው ልክ እንደ ዝቁዋላ ተራራ ቢገፋት ንቅንቅ የማይለው ሀቅ ፤ ታዲያ እንግዲህ ይህን መሰረት አድርገን ስንነሳ ፡ የመብቱ ሆነ የተግግባሩ ባለቤቶች እኒያው ትውልድ የስልጣን ባለቤቶች ያደረጋቸው እንጂ አንተ ፡ ወይም እኔ ስላልሆን ‘ለሀዝብ የምፈጽመው ተግባር አለብኝ ፤ የምከፍለው እዳ አለብኝ’ እያልህ ባላገቡህ ገብተህ ህሊናህን አረፍት ባትነሳው ይሻላ . . ል ነው የምል ፤” አለ ውበቱ ፡ አሁንም ያሽመር ፈገግታው ከፊቱ ሳይጠፋ ፡ ቀልድ ይሁን ፡ ቂም ነገር ቅጡ በማይታወቅ ያነጋገር ስልት ።

“ መቼም በዚህ . . . አሁን እውነት እንዲመስልልህ ከጥቅስ ጋጋታ ጋር ባንጎደጎድኸው ንግግርህ ፡ እንኩዋንስ ሌላ ሰው አንተ ራስህ እንደ ግታምንበት እርግጠኛ ነኝ ” አለ ጥላሁን ፡ እሱም ጉዋደኛውን ካሽሞር ፈገግታ ጋር የጎድን እያዩ ።

“ ለምን እባክህ ? ” አለ ውበቱ እዩሳቀ ።

“ እውነት አይለግ ፤ እንዲያው . . . በትንፋሽ የሚናድ ፡ መረት የሌለው ነው ፤ ” አለ ጥላሁን ፡ ውበቱ አቅዋሙን ፡ ‘እንደ ዝቁዋላ ተራራ ቢገፋት ንቅንቅ አይልም’ ባለው ማፍረሻ ።

“እኮ ምኑ ነው እውነት ያደለውና በትንፋሽ የሚናደው?”

“ሁሉም ፤ ለምሳሌ ፤ ትውልድም ይሁን ሀይል ፤ የሰልጣን ባለቤት አደረጋቸው ፤ የምትላቸው ክፍሎች ፤ ሀይል በጃቸው እስካለ ድረስ የሰልጣን ባለቤቶች እንደሆኑ ሊቆዩ ይችላሉ ፤ መብትና ተግባር ግን ዞሮ ዞሮ ምን ጊዜም ቢሆን የሀዝብ ነው።”

“እንዴት?”

“እሺ ፤ መጀመርያ ከተግባር እንነሳ። በተግባር በኩል ከሀዝቡ እያንዳንዱ አባል በሀብቱ ፤ በውቀቱና በጉልበቱ ፤ እንደዩችሎታው ያባልነት መዋጮውን ማድረግ ተግባሩ ነው። ከዚያ ወደ መብት ስናልፍ እያንዳንዱ አባል ባደረገው መዋጮ ከውጭ ወስኑ በመላት እንዳይደረር ፤ ከውስጥ ጸጥታው እንዲከበር ሆኖ ፤ በዚያ ላይ የትምህርት ፤ የጤና ፤ የመገናኛና ሌላ ሌላውንም ፤ ለመልካም ኑሮ የሚያስፈልገውን አገልግሎት ሁሉ አግኝቶ መኖር የጠቅላላው ሀዝብም ፤ የያንዳንዱ አባልም መብት ነው። ስለዚህ ፤ መብትና ተግባር ዞሮ ዞሮ የሀዝብ ነው ማለት ነው። ባለስልጣኖች ፤ የመብትና የተግባር ባለቤት በሆነው ሕዝብ ስም ያስተዳዳሪነትና ያስተናባሪነት ዋጋቸውን እዬ ቀበሉ ፤ አስተዳዳሪዎችና አስተናባሪዎች ብቻ ናቸው እንጂ ፤ የመብትና የተግባር ባለቤቶች አደሉም። ባለመብቱም ሆነ ባለተግባሩ ሕዝብ ነው።”

“አልሰማሽኝም መሰለኝ እንጂ ፤ ‘ይህ ከትምህርት ቤት አለም የማይወጣ ፤ እዚያው የሚኖር አስተሳሰብ ነው’ ብዬህ ነበርኩ ፤ ብቻ እስቲ ይሁን ጨርስ ፤ ‘እያንዳንዳችን ለሀዝብ የምንፈጽመው ተግባር አሉብን’ ያልሽውን ለማስረዳት ስትጀምር ነበር ያቁጥረጥሁህ” አለውበት።

“አዎ ፤ አንዳንድ ጥያቄዎች ልጠይቅህ ነበር። ‘ተግባሩን ሳይፈጽም በመብቱ የተጠቀመ ሁሉ ባለዳነው’ ስለህ ፤ ‘አዎን’ ያልሽኝ መሰለኝ ፤ ተሳስቻለሁ።”

“አልተሳሳትህም ብያለሁ።”

“ከመብቱ አልፎ በሌሎች መብት የተጠቀመስ ባይነቱ መካከል ባይችል ባገልግሎት የሚከፍለው እዳ የለበትም?”

“እም... እስቲ ግዴለም ፤ ‘አለበት’ እንበል” አለ ውበቱ ጉዋዶ ኛው ሲሄድበት ያሰበው የታዩው ስለመሰለው ትንሽ እንደ መላቅ ብሎ።

“መ . . . መልካም ! እንግዲህ : ‘የኢትዮጵያ ህዝብ ሀያ አምስት ሚሊዮን ያክል ነው’ በለሚባል : ባልተጣራ ግምት የዚያ ከሶስት አንድ እጁ በትምህርት እድሜ ያለ ትውልድ ነው ብንል . . . ከሰ ምንት ሚሊዮን በላይ ይሆናል ማለት ነው ። ታዲያ መቼም . . . የገሪቱ የገዝብ : ያስተማሪና በጠቅላላው የድርጅት አትም ይህን ያክል ተማሪ ባንድ የትምህርት ጊዜ ማስተማር ስለማይችል : ተራ ተለጥቶ : ትም ሀርቱ በቅደም ተከተል እንዲሰጥ ማድረግ ግዴታ ስለሚሆን : በቅ ድሚያ በከተማ የሚኖሩ ልጆች : እኔና አንተ ጭምር : የትምህርት እድል አገኘን ። ልብ አድርግ : የገጠሩ ህዝብ ከሌላው መዋጮው ጋር ለት ምህርት የሚያስፈልገውን መዋጮ ጭምር እየከፈለ : በሱ መዋጮና በገጠሩ ልጅ ኪሳራ : የተማርነው እኛ የከተማ ልጆች ነን ። በሌላ አን ጋገር : እኛ የከተማ ልጆች : በርከት ብለን ከተማ በመገኘታችን ብቻ : ከመብታችን አልፈን በገጠር ልጆች ሙብት ጭምር ተጠቃሚዎች ሆን ማለት ነው ። ስለዚህም ለገጠሩ ህዝብ ባይነት ባይሆን ባገልግሎት የምንከፍለው እዳ አለብን ። የለብንም ትላለህ ?” አለ ጥላሁን : አይ ኖቹን በውበቱ ላይ ፍጥጥ አድርጎ ።

“እንግዲህ . . . ባለዳ መሆን ካማረህ : እዳህን እዚያው ብቻህን ገፍገፍ እንጂ እኔን አትጨምረኝ ፤ እኔ ምንም እዳ የለብኝ !” አለ ውበቱ : እየሳቀ ሲነሳ ። ከዚያ ሁለቱም እየተሳሳቁ ወደ ቤት ተመለሱ።

ጎረና አካባቢው

ሶፍያና ጥላሁን ጎረ በሰነበቱበት ጊዜ ፡ እጅግ ደስ ብሎቸው ሰነበቱ ፡ ጎረ የመሸርነት በአላቸውን ለማክበር የሄዱበት ፡ የመደለቻ ቦታ እንጂ ፡ ከስደት ጉዞዋቸው የመጀመሪያው ፖለቲካ መሆኑ ሳይሰማቸው ሰነበቱ ፡ ጎረ በገቡ በአራተኛው እለት . ውበቱና አቻምየለሽ ለክብራቸው ታላቅ ግብዣ አድርገው ፡ ከከተማው ታላላቅ ሰዎች ጋር ስላስተዋወቁባቸው ፡ በጎረ ሀዝብ መሀከል የአንግደነት ስሜታቸው ብዙ ጊዜ አብሮባቸው አልቆዩም ፡ አንዳንድ የውበቱና የባለቤቱ የቅርብ ወዳጆች የሆኑ ሰዎች በዩተራ ራት እዩደገሱ ጋበዙባቸው ፡ ዶክቶር ስቲዋርት የሚባሉት ፡ የጎረ ህክምና ቤት አሜሪካዊ ሀኪምና ባለቤታቸው እንኩዋ ውበቱንና አቻምየለሽን ጭምር ራት ጋበዙባቸው ፡ ዶክቶር ስቲዋርትና ባለቤታቸው ከጥላሁንና ከሶፍያ ጋር ባጭር ጊዜ ወዳጆች ሆነው ፡ ሀኪሙ ተራ በሽታዎችን ለማከም ጽፈው የሰጡባቸው መመሪያ ለጥላሁንና ለሶፍያ ለሁዋላ ሰራቸው በጣም ረዳቸው ፡

እርግጥ ፡ ጎረ የገቡ እለት ማታውን ፡ ጥላሁን የውበቱን ከልክ ያለፈ የቅንጦትና ያዲስ ዘበናይ ኑሮ ሲያይ ፡ ስለሱ የነበረው አላብና በዚያ ላይ የመሠረተው ተስፋ ሁሉ ተናግቶበት ፡ እንዲያውም ገና ለገና “ጌታ ከሆነ ሳይንቀኝ አይቀርም” ብሎ የመጣበትን ጉዳይ እንኩዋ ሳይገልጽ ወደ አዲስ አበባ ለመመለስ እስከ ማሰብ ድርሶ ነበር ፡ ብቻ ይህ ጥርጣሬ መሰረት የሌለው መሆኑን እንዲያውም በመናቅ ፈንታ ተለማማጩና አባባዩ እሱ ውበቱ መሆኑን ፡ ስራውን ፈትቶና ከመንገዱ ወጥቶ እሱንና ሶፊያን ደስ ለማሰናት የሚጥር ፡ የሚጨነቅ መሆኑን አሳቡን ለወጣ ፡ እዚያ ምቀኛ እንጂ ብዙ የልብ ወዳጅ በማይገኝበት ቦታ ፡ ጥላሁንንና ሶፊያን በማግኘታቸው እሱና ሚስቱ ፡ አቻምየለሽ በጣም የተደሰቱ መሆናቸውንና ምክናያት እዩፈጠፋ አብረዋቸው የሚቆዩበትን ጊዜ ለማስረዘም የሚፈልጉ መሆናቸውን ከሁኔታው ስለ ተረዱ ፡ ጥላሁንም ሆነ ሶፊያ በቤታቸው እንጂ በወዳጆች ቤት የተቀመጡ ሳይመስላቸው ፡ ከመሰቀቅና ከይሉኝታ ስሜት ፍጹም ነጻ ሆነው ሰነበቱ ፡

ጥላሁንና ሶፊያ የጎሬን ህዝብ ብቻ ሳይሆን፤ አገሩንም፤ አዩሩንም በጣም ነው የወደዱት። እውነትም ጎሬ የሚወደድ አገር ነው። ጎሬ እንደ ስሙና እንደ ወሬው አደለም። ጎሬ አጥፋተው ከባድ ቅጣት የተፈረዱባቸው እስረኞች፤ ይልቁንም ባለ ስልጣኖችን የሚያስጉ ግዛቶች ታስረው ከሚቀመጡባቸው ቦታዎች መሀከል፤ እጅግ ስመጥር ስለሆነ፤ ስሙንና ወሬውን ብቻ እንጂ መልኩን ለማያውቅ የሚሰጠው ስሜት፤ አዩርና ጸሀይ እንደማይደርሱበት፤ ከገደል ስር፤ ወይም ከመሬት ታች ተቆጥሮ እንደ ተሰራ ወሀኒ ነው። ሂዶ ሲያዩት ግን እንዲህ አደለም፤ ሌላ ነው። ሂዶ ሲያዩት፤ ያዩሩ ጥራትና ያካባቢው ውበት ማመዛዘኛ የሌለው፤ እዴብ ድንቅ ነው፤ ጎሬ በሸት አዝመራ መሀከል እንደ ተሰራ ማማ ካካባቢው ሁሉ በላይ ከፍ ብሎ ተሰርቶ ከዚያ ላይ ዙርያውን የተዘረጋውን የኢሉባቦር ለምለም መሬት አይን ለያይ እስከሚችልበት ድረስ ዘቅዝቆ ሲመለከቱ፤ አዘን ሁሉ፤ ብሰጭት ሁሉ፤ ተስፋ መቁረጥ ሁሉ ይረሳና፤ የጦኖር፤ የመስራት፤ የደስታ ተስፋ ይታደሳል፤

ጎሬ እንደ ስሙና እንደ ወሬው አደለም፤ ጥላሁንና ሶፊያም ጎሬን እንደ ስሙት፤ ለነሱም እንደ መለላቸው ሆኖ ስላላገኙት፤ ከስሙትና ከመለላቸው ፍጹም የተለዩ ሆኖ ስላገኙት፤ በወጡ ቁጥር ደግሞ ሌላ አዲስ ጎሬ፤ እንግዳ ጎሬ፤ የሚያገኙ እዩመለላቸው፤ እቤት መቀመጥ አይወዱም፤ ሲዞሩ ቢውሉ ይወዱ ነበር። መቸም ካልዘነበ ጥዋት ተነሰ ተው ሄደው የጎሬን አናት፤ የጎሬን ቁንጭላላት ሳይሳለሙ ቁርስ ይቀምሳሉ ማለት ዘበት ነው፤ ጥዋት ጥዋት ከቁርስ በፊት፤ ሮጠው ወጥተው ከጎሬ ቁንጭላላት፤ ኢሉባቦርን ከጽንፍ እስከ ጽንፍ በጥልቅ እንከሮ ዘቅዝቀው እዩተመለከቱ ሲደነቁ ይቆዩና፤ ያን በጋ ከከረምት የሰማይ ዝናማትና የምድር ቀላያት ተባብረው እያጠጡት፤ እንደ ገነት አትክልት ዘወትር ለምለም የሚኖር እዴብ ድንቅ አገር፤ ከጎሬ ቁንጭላላት ዘቅዝቀው እዩተመለከቱ ሲገረሙ ይቆዩና፤ ያን የዙሪያ ገባው እጽዋትና ጽጌያት የሚነዙትን ገነታዊ መከላ ይዞ ሽቅብ፤ ወደ ጎሬ ቁንጭላላት የሚያርግ አዩር እዩጠጡ፤ በደሴታ ሲሰክሩ ይቆዩና ወደ ቤት ሲመለሱ፤ በቁርስ ስም ተሰናድቶ የሚቆያቸው ከባድ ምሳ አይመከታቸውም። በልተው አይጠግቡም። ቁርስ ከበሉ በሁዋላ፤ አቸምየለሽ ድግለዋን በያይነቱ አሰናድታ ትይዝና፤ ውበቱ በላንድ ሮቨር እየዞረ በጎሬ አካባቢ ሊታዩ የሚገባቸውን ቦታዎች ሲያሳያቸው ውሉ፤ ምሳቸውን እዚያው በሄዱበት ቦታ በልተው፤ ሲጫወቱ ውለው፤ አመሻሽ ላይ ደስ ብሎዋቸው ይመለሳሉ።

መቸሰ በጎሬ አካባቢ ካዩዋቸው ቦታዎች ሁሉ፤ እንደ ሶር ፋዋፋ
ዋቴ በሶሬያ አእምሮ ውስጥ ተቀርጾ የቀረ የለም ። እስከ ብዙ ጊዜ
ድረስ በህልምዎ ይታያት ነበር ። የሶር ፋዋፋዋቴ፤ ፍጥረት በገዛ እጅዋ
እየተለዋወጠች እጅግ አስደናቂ የሆነ ትርጓሜት ስትጫወት የምታደበት
ቦታ ነው ።

የሶር ውህ ከፋዋፋዋቴው በላይና በታች፤ እንደ ሌሎች የኢሉባቦር
ወንዞች ውህ ሁሉ በከረምት የማይደፈርስ፤ ምን ጊዜም ቀለሙን ሳይ
ለውጥ፤ ሀብረሰማይ እንደ መሰለ የሚኖር ነው ። ነገር ግን ያ ቀለሙ
ሀብረሰማይ የመሰለ ውህ፤ እንደሉ አፋፍ እንደ ደረሰ፤ አስማተኛ ምትግት
እንዳዞረበት ሁሉ፤ ድንገት መልኩን ከውሀነት ወደ ወተትነት ይለ
ውጥና፤ ልብ በሚያባባ ግርማ እየተናደ እየወረደ፤ እታች እንደሉ ስር
በሰፊው ተዘርግቶ ከሚጠብቀው አለት ጋር ሲማታ፤ ወደ ጉምነት
ተለውጦ፤ እንደገና ወደ መጣበት፤ ወደ አፋፋ ይመለሳል ። ከዚያም
አልፎ አዩሩን ሁሉ ይሞላዋል ። እዚያ፤ ያ፤ ወደ ጉምነት የተለወጠ
ውህ ከጸሀይ ጮራ ጋር ይገናኝና አካባቢውን በሙሉ፤ ጫካውን፤
ወንዙን፤ ሰማዩን፤ ሙራቱን ሁሉ፤ በቀስተ ደመና ቀለም ሸልቆ፤ አስ
ጊጦ ያሳያል፤ በውነት ግሩም ነው፤

ሶሬያ ያን አስደናቂ ትርጓሜት አይታ ስለማትጠገበው፤ ውበቱ
አንዳንድ ቦታዎች ለማሳዩት ይሁን፤ ወይም እንዲሁ ለሽርሽር ይዞ
ዋቸው በወጣ ቁጥር፤ ሲመለሱ ካልመሸ፤ ወይም ዝናብ ሆኖ መገ
ገዱ የማያስሄድ ካልሆነ፤ በሶር ፋዋፋዋቴ በኩል አልፈው፤ እዚያ
ትንሽ አርፈው ትርጓሜቱን ሳይመለከቱ ወደቤት አይገቡም ። ፋዋፋዋቴ
ውና እሱ ባካባቢው የሚፈጥረው ምትህታዊ ትርጓሜት፤ ከዚያ ከሚ
ያደነቁር ጨኸቱ ጋር ባንድ ላይ፤ አንድ አይነት የመንፈስ ጸጥታ፤
አንድ አይነት ውስጣዊ ሰላም ስለሚሰጣት፤ ወደዚያ ለመሄድ ገና ጉዞ
ሲጀምሩ የሚሰማት ደስታ፤ ይህን ያክል ነው አይባልም ነበር ።

ሌላው፤ ጥላሁንና ሶሬያ ጎሬ፤ ከውበቱና ካቻምየለሽ ጋር በሰ
ነበቱበት ጊዜ ካዩዋቸው ነገሮች ትዝታው ለብዙ ጊዜ አብሮዋቸው
የኖረና፤ ባንሱት ቁጥር ያስቃቸው የነበረ፤ ባሮ መልካን ያዩ ሄደው
የደረሰባቸው ነው ። ባሮ መልካ በጎሬና በሞቻ መሀከል፤ የባሮ ወንዝ
ድልድይ ሲፈርስ፤ ሰውም ሆነ ከብት በጋ በግር፤ ከረምት በቢድሩ
የሚሻገርበት ሰፊ መልካ ነው ።

ሞቻ፤ ከሌሎች የኢሉባቦር አውራጃዎች ሁሉ፤ በማርና በኮረ
ሪግ የሚበልጥ፤ በቡና የሚገነባ፤ እጅግ ጭቃም ስለሆነ፤ ምንም እን

ከዋ ዘመናዊ መንገድና የመጎጥዋግ ዘዴ ባይኖር፤ በጎሬና በጥቻ መሀከል በጋ ከከረምት የማያቋርጥ ሲራራ ንግድ አለ ።

ከረምት፡ ነጋዴ ልዩ ልዩ አይነት ልብስ፤ ድርና ማግ፤ መጠጥ በያይነቱ፤ ጌጣጌጥና ሌላም በባላገር የሚፈለግና የሚወደድ ሸቀጣ ሸቀጥ ሁሉ ጭኖ ሂዶ፤ በገንዘብ እዩተመነ፤ ለባላገሩ ህዝብ ሲያበድር ይከርምና፤ ከጥቅምት ጀምሮ በጋውን በሙሉ፤ ያን ከረምት ያበደረውን ከናራጣው በማር፤ በኮረሪማና በቡና እዩተከፈለ ወደ ጎሬ ሲጭን ይባጃል ።

ጥቻ፡ ከቅርቅህ እስከ ቀረሮ፤ እስከ ሽመል የሚያበቅሉ የደጋ፤ ወይና ደጋና የቆላ ክፍሎች ያሉት፤ በውስጡ ሲጉዋዙ አቀበትና ቁልቁ ለት፤ ጉራንጉርና ሸንተረር እዩተተካኩ፤ ጉልበትን እንደ ልብ አጥፎና ዘርግቶ ለመራመድ ደልዳላ መሬት የሚናፈቅበት፤ ጫካው ጥቅ ጥቅ ብሎ ሰማይ የማይታይበት፤ ሲዘንብ በዝናቡ፤ ዝናብ ሲያባራ በጫካው ጠፈጠፍ ምክናያት፤ መሬቱ እንደ ጨቀዬ የሚኖርበት አገር ነው፤ ስለዚህ፤ በተለይ በከረምት፤ ነጋዴው ሸቀጡን ጭኖ አገር ላገር እዩቦረ ለባላገሩ ሲያበድርና በሁዋላም በሸቀጣ ሸቀጥ ያበደረውን በማር በኮረሪማና በቡና ሲቀበል የሚደርስበት ችግር ይህን ያክል ነው የማይባል፤ በጣም ብዙ ነው ። ብቻ ትርፋስ፤ ትርፉ ደግሞ፤ ችግሩን የሚያስንቅ፤ ችግሩን ጨርሶ የሚያስረሳ ነው፤ ትርፉ ትርፍ አይባልም፤ ቅሚያ ነው፤ የጥቻ ህዝብ በጋ ከከረምት ለፍቶ፤ የሰውነቱን ላብ ካገሩ አፈር ጋር አደባልቆ ያፈራውን፤ ነጋዴ በንግድ ስም ይቀማዋል፤ ይዘርፈዋል ።

ባላገሩ የሁለት ብር ቁምጣ ሱሪ፤ ወይም ድርና ማግ፤ ወይም አቡጃዲድ፤ ወይም የነዚህ ተመጣጣኝ ሌላ ሸቀጥ ባምስት ብር ይታሰብና፤ ከረምት በብድር ወስዶ፤ በጋ አንድ ፈረሱላ ቡና፤ ወይም ሁለት ፈረሱላ ማር፤ ወይም ኮረሪማ ይሰጣል ። እንግዲህ አንድ ፈረሱላ ቡና እንደ ጊዚው ገበያ፤ ከሀያ አምስት እስከ አርባ ብር፤ ኮረሪማና ማር ፈረሱላው ሀያ አምስት ብር ግድም ስለሚሸጥ፤ የሁለቱን ብር ሸቀጥ እንደ አምስት ብር ሸቀጥ የተበደረው ባላገር፤ በጥቂት ወራት ውስጥ እስከ አርባ ብር ድረስ በቡና፤ እስከ አምሳ ብር ድረስ በማርና በኮረሪማ ይከፍላል ማለት ነው፤ ከዚህ ሌላ፤ በኪሎና በፈረሱላ መሀከል ለውጡ ምን እንደሆነ ባላገር ስለማያውቀው፤ ነጋዴ ከባላገር ኩዊን ታል፤ ወይም መቶ ኪሎ ቡና፤ ማር፤ ወይም ኮረሪማ ይቀበልና፤ እንዴት ኩዊንታል ባምስት ፈረሱላ አስቦ ያምስት ፈረሱላ ዋጋ ይከፍ

ለዋል ። አምስት ፈረሱላ ሰማንያ አምስት ኪሎ ስለሆነ ፣ እንግዲህ ነጋዴው ፣ ከባላገሩ ፣ መቶ ኪሎ የንግድ እቃ ወስዶ ፣ ዋጋ የከፈለው ለሰማንያ አምስቱ ኪሎ ብቻ ነው ማለት ነው ፤ ታዲያ ይህ ምን ይባላል ? ቅሚያ አይባልም ? ዘረፋ አይባልም ? ዘረፋ ነው ፤ ስለዚህ እንዲህ ያለ በህግ የታወቀ ዘረፋ ሞቻ ስላለ ፣ ወያዚያ የሚገባው ነጋዴ ከረምት ባሮን በቢድሩ ሲሻገር የሚታየው ትርጓሜት የሚያስገርም ነው ።

“ ባሮ እንደ ሶር የሚያምር ፋዋፋዋቱ ይኖረው ይሆን ? ” ፤ አለ ጥላሁን ፤ እንደ ተለመደው ውበቱና ባለቤቱ ስንታቸውን ሰንተው በላንድ ሮቨር እንግዶቻቸውን ይዘው ፣ ወያ ባሮ መልካ ሲሄዱ ።

“ ስለ ባሮ ፋዋፋዋቱ እንኩዋ . . . የሰማሁት የለም ። ባሮ እንደምታውቀው ፣ ከታላላቅ ወንዞቻችን አንዱ ነው ፤ አካባቢው ያምራል ፤ ከዚህ ሌላ ባለቢድሩዎችን እናያለን ። አቻሚና እኔም ወሬያቸውን ብቻ እዩሰማን እስከ ዛሬ አላዩናቸውም ነበር ፤ ዛሬ በናንተ ምክናያት ልናያቸው ነው ” አለ ውበቱ ።

“ ባለቢድሩዎች ምንድናቸው ? ”

“ የኢሉባቦር መርከበኞች ። ”

“ ትቀልዳለህ መሰለኝ ። ”

“ ቀልድ አደለም ፤ እውነቱን ነው ። እዚያ የባሮን ዳር ተከትለው የሚኖሩ ባላገሮች ፣ በጎሬና በሞቻ መሀከል የሚመላለሰውን ነጋዴ ተሬ መንገዶች ፣ አጋሰሱንና የንግድ እቃውን ሁሉ ከቅርቀህና . . . ደንገል ነው ፤ ምን ከሚሉት ሳር መሳይ ነገር ፣ እንዲሁም ከዋንዛ እንጩት እዩፈለፈሉ በሚሰሩት ጀልባ የሚያሻግሩ እነሱ ናቸው ። ታዲያ እንዲህ ያሉትን ማየት አይገባም ? መርከበኞች መባልስ . . . ያንላቸው እንደሆነ እንጂ ይበዛባቸዋል ? ” አለ ውበቱ የቀልድ ላቅ እንደ መሳቅ ብሎ ።

“ እውነትም ሊታዩ የሚገባቸው ናቸው ፤ ብቻ . . . በሳር መሳይ ነገር ሰውን ፣ ከብቱንና ይህን ያልሽውን ነገር ሁሉ ለማሻገር እንዴት ይችላሉ ? ”

“ እሱንኮ ነው ለማየት የምንሄድ ! ”

“ ግዴላህም ፤ ዛሬ ከንቅልፍህ ያስነሳህ ለቀልድ ቃኝቶህል ! ” አለ ጥላሁን ፤ ጉዋደኛውን የጎድን እያዩ ።

“ ማነው እሱ ? ”

“ምን አውቃለሁ፡፡ ውቃቢህ ይሆናል!” አለ ጥላሁን፡፡ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ፡፡ “ለመሆኑ ባሮን ያክል ወንዝ . . ድልድይ የለውም ማለት ነው?” አለ ቀጠለና፡፡

“በባሮ ላይ የሰሚንቶ፡፡ ወይም የበረት ድልድይ ለመስራት፡፡ እንዳልኸው ወንዙ በጣም ትልቅ ስለሆነ . . የኢሉባቦር የገንዘብ እቅም አይችለውም፤ የንጩት ድልድይ ቢሰራም . . ያው ባላገር በትእዛዝ፡፡ የጣብር ይውጣ የሚሰራው አይነት ስለሆነ፡፡ ቢድሩ የሚሰጠውን አገልግሎት ሲሰጥ የማይችል ከመሆኑም ሌላ፡፡ ሳምንት አይቆይም፤ ወዲያው ተሸሽገው ያፈርሱታል፡፡”

“ያፈርሱታል? እነማን?” አለ ጥላሁን፡፡ በመገረም መልክ፡፡

“ባለ ቢድሩዎች፡፡”

“አህ! የነሱን ስራ እንዳይገድልባቸው?”

“ልክ ነው፤ ቢድሩ መኖሪያቸው ስለሆነ፡፡ መኖሪያቸውን የሚጸረር ነገር እንዲኖር በጭራሽ አይፈልጉም፡፡”

“ባለ ቢድሩዎች እንደሚያፈርሱት የታወቀ ከሆነ ሹሞችህ ሳያውቁ እንዴት ቀሩ?”

“ያውቃሉ እንጂ! ከህዝብ መሀከል እዬኖሩ ህዝቡ ሁሉ የሚያውቀውን እንዴት ሳያውቁ ይቀራሉ?”

“ታዲያ ካወቁ እንዴት ዝም ይሉዋቸዋል?”

“ዝም አይሉዋቸውም፤ ቶሎ ቶሎ እንዲያፈርሱ ያደፋፍሩዋቸዋል እንጂ!” ሲል ውበቱ እዩሳቀ፡፡ ሁሉም ይስቁ ጀመር፡፡

“ምን ማለትህ ነው?” አለ ጥላሁን፡፡ ሲስቅ ቆይቶ፡፡

“ባለቢድሩዎች ካላፈረሱ ሹሞች አያለሩም፤ ካላለሩ ደግሞ ባላገሩን፤ “አርፍደህ መጥተህል፤ ጭራሹን ቀርተህል” እያሉ አስረው ፈትተው፡፡ አስምጠው፡፡ አስጨንቀው ብር የሚያስወልዱበት ምክና ያት ያንሳቸዋል፡፡ ስለዚህ . . የራሳቸውን ጥቅም ለመጠበቅም ሆነ ከሹም ቁጣ ለመዳን፡፡ ባለቢድሩዎች ቢያንስ ቢያንስ ባመት ሁለት ሶስት ጊዜ ድልድዩን ያፈረሱ እንደሆነ፡፡ ባላገር ባመት ቢያንስ ሁለት ጊዜ እንዲሰራ ይታዘዛል፤ ሹምም ሁለት ጊዜ ገንዘብ የሚሰበስብበት ምክና ያት ያገኛል ማለት ነው! አሁን ብልህቱ ገባህ?”

“ጭራሽ ሊገባኝ አይችልም!”

“ቆ . . ይግደለም፤ እያደር ይገባህል!” ሲል ውበቱ ያሽሙር ፈገገ ፈገግ ብሎ፡፡ ላንድሮቮራቸው የባሮን ወንዝ ቁልቁል ማየት በሚቻልበት ከፍተኛ ቦታ ብቅ አለ፡፡ ከዚያ ቦታ፡፡ ባሮ ብቻ ሳይሆን

ሞቻ በሙሉ ይታያል ። ከዚያ ቦታ ጠቻ ከባድ ጫካውን ለብሶ ፣ ለጥ እንዳለ በወርዶና በቁመ ከዳር እስከዳር ሲያዩት የማይንቀሳቀስ ፣ ጸጥ ያለ ባህር እንጂ መሬት አይመስልም ።

ባሮ ከወደ ደቡብ ይመጣና በጎሬና ፣ በሞቻ አውራጃዎች መሀ ከል እጥፍ ፣ ዘርጋ አያሉ ፣ አባብ-ወረድ መንገዱን ተከትሎ ወደ ጋን ቤላ ቆላ ዘቅዝቆ ይወርዳል ። ምንም እንኩን ጊዜው ወደ ጥቅምቱ መጨረሻ ላይ ቢሆን ባሮ ገና እንደ ተሾመ ነው ። እስከ አፋ ጢም ብሎ ሞልቶ ፣ ካፋ እዩተረፈ የሚተፋው ውሃ ፣ በጎሬ በኩል ያለውን ሚዳ በስፋት ፣ በያንስ ሁለት ኪሎ ሜትር ያክል ባህር አድርጎታል ።

“ይህ አይቸው የማላውቅ ባህር ምንድነው ?” አለ ውበቱ ፣ መኪናውን አቋም ።

“ከረምት ከረምት ባሮ ሲሞላ በዚያ በኩል ሰብሮ የሚመጣ ውሃ ነው” አለ ከውበቱ አሽከሮች አንዱ አብዲላ ፣ ውሃው የሚሰብርበትን በጁ እያሳዩ ።

“ለምን አይቸው አላውቅ ? ያለዛሬ አይቸው አላውቅም ።”

“በጋ በጋ ፣ ከ... ወደ ታህሳሱ መጨረሻ ጀምሮ ይደርቃል ።”

ከዚያ ፣ ከባሮ አፍ እዩተረፈ የሚፈሰው ውሃ ወደ ፈጠረው ባህር ዳር ሄደው ቆሙ ።

ኮረራማ ፣ ማርና ቡና ለማምጣት አጋሰሱን እዩነዳ ወደ ሞቻ የሚገባቸውና ከዚያ ጭኖ የሚመለሰው ነጋዴ ፣ ለደጅ ጥናት ይሁን ለሙግት ፣ ወይም ለሌላ ጉዳይ ወደ ጎሬ የሚሄደውና እዚያ ቆይቶ የሚመለሰው ባለከብት ፣ ወይም እግረኛ አያቅዋርጥም ፣ ይጎርፋል ።

መንገደኛው ፣ እነውበቱ ከወረዱበት ትንሽ ራቅ ብሎ ፣ የኮርቻ በቅሎ ያለው ግላስና ምቹውን እያነሳ በትከሻው ይዞ በበቅሎው ይቀመጥና ፣ ባላጋሰሱ የዳውላ መቀነቻውን አጠባብቆ ባጋሰሱ ይሆንና ፣ እግረኛው ነጠላውን ሰብሰብ አድርጎ በራሱ ይጠመጥምና ፣ ሁሉም እንደ መጣ እባህሩ ውስጥ ገብቶ ገዝውን ይቀጥላል ። ባህሩ የተኛበት መሬት አሸዋማ በመሆኑ ፣ የሰው እግርም ሆነ የከብት ኮቴ እንደማይዝ የታወቀ ስለሆነ ፣ ውሃው ውስጥ ሲገባ የስጋት ምልክት የሚታይበት መንገደኛ የለም ። ታዲያ ፣ በበቅሎ የተቀመጠው እንዲያ እስከ ወገቡ ጠልቆ ፣ ከወገቡ በላይ ያለ አካሉ ብቻ እዩታዩ ፣ እግረኛውም እንዲሁ ከወገቡ በላይ ብቻ እዩታዩ ፣ ሁሉም ባንድ ላይ በባህሩ ውስጥ ሲሄድ ፣ እንደ እነውበቱ ትንሽ ራቅ ብሎ ለሚመለከት ፣ በበቅሎ የተቀመጠው

ከበቅሎው አንገት ጋር ባለ መንታ ራስ አዋራ፣ እግረኛው ባለነጠላ ራስ አዋራ ባህሩን ጥልቅ የሚንሳፈሩ እንጂ፣ ብዙ ባለኩባትና እግረኛ መንገዶች የሚገቡ አይመስልም ነበር፤ ከዚያ በሁጥላ ደግሞ ያን ከባድ አፍ ተርፎ የፈሰሰው ውሃ የፈጠረውን ባህር ከተሻገረ በሁጥላ፣ አይነተኛውን የባሮን ወንዝ ለመሻገር እዳር ሰፍሮ የሚጠባበቀውን የሰውና የከብት ብዛት ከሩቅ ሲያዩት፣ መጠነኛ የሚዳ ገበያ ይመስላል።

“እዚያ ማዶ ተሰብስቦ የሚታዩው ህዝብ ደግሞ ምንድነው፤” አለ ጥላሁን።

“በቢድሩ ለመሻገር ተራ የሚጠብቀው ይሆናል፤ አደለም አንተ” አለ ውበቱ፣ ወደ አብዲሳ ዘወር ብሎ፣ አብዲሳ የዚያው አካባቢ ተወላጅ ነው።

“ነው ጌታየ” አለ አብዲሳ።

“ሁሉም ቢድሩን ይጠብቃል፤ አያስዋኝም ማለት ነው፤” አለ ጥላሁን።

“ሁሁ፤ ባሮን በዋና፤ ማን ይችላል ጌታየ፤ እዚያው ዙሪያ ከሚኖሩት ባላገሮች በቀር፤ ባሮን ጥኝቱ እሻገራለሁ የሚል ያበደ ነው” አለ አብዲሳ።

እውነትም አብዲሳ እንዳለው፣ ባሮን ሲሞላ በዋና የሚዳፈሩት የዚያው አካባቢ ባላገሮች፣ ውስጠ - አዋቂዎች፣ አብሮ በመኖር ከደን በሌውና ካዘጉዋሪቱ ተንኮል ጋር የተላመዱት ብቻ እንጂ ማንም ቢሆን፣ ምንም ያክል ጥና ቢያውቅ፣ “ባሮን በዋና እሻገራለሁ” ብሎ የሚሞክር የለም። ስለዚህ፣ አንዱ ቢድሩ ጭኖ ሄዶ ሌላው ሊጭን በተተካ ቁጥር፣ ያ የመጨረሻ ቢድሩ እንደሆነ ሁሉ፣ ለራሱ፣ ለከብቱ ወይም ለጭነቱ ቦታ ለመያዝ የሚሸቀዳደመው፣ የሚታገለውና የሚጣላው ሲታይ ያስገርም ነበር፤ ምንም እንኳን ያን አለት አራት የሰው፣ ሶስት የከብትና ሁለት የታ፣ በድምር ዘጠኝ ቢድሩዎች ያለማቁጥረጥ እዩተ መላለሱ በያሻግሩ፣ የተሻገረው እዩተሻገረ በቀረው ላይ አዲስ መጭው ስለሚጨመርበት፣ አንድ ሰው እንኳን የተሻገረ አይመስልም ነበር፤

“ታዲያ ወደዚያው እንሂድ እንጂ ምን እንጠብቃለን፤” አለ ጥላሁን፣ መልካውን ባገጠ እያመለከተና ውሃው ውስጥ እስኪገባ ቸኩሎ ጮሎ እየመታ።

“የመጣነውምኮ እዚያ ለመሄድ ነበር ፤ መሄጃው ጠፋ እንጂ!”
አለ ውበቱ ።

“እንዴት ልትወስድን ኖሮዋል ያመጣሽን?”

“በጋ ይህ የምታየው ባህር ሁሉ አሸዋና ሳር ፤ ለጥያላ ሚዳ ነበር ። ስለዚህ ፡ ክረምት መጥቼ ስለማላውቅ ፤ በጋ እንዳይሁኑት መለ ለኝ እንጂ . . . እንዲህ ይሆናል ብዬ ‘ድራሽ አላሰብሁም’ ።”

“አሁን እኔ የማታርበው አሳብ ፤ ልጆች ከመኪናው ጋር እዚህ እንዲቆዩ ፤ እኛ አራታችን ከነጋዴዎች በቅሎች ተክራይተን ወደባሮ ወንዝ እንድንሄድ ነው” አለ ጥላሁን ።

“በቅሎኩ ውሀ ውስጥ ከመነከር አያድንም ፤ በበቅሎ የሚሄዱትን አታይም እስከ ወገባቸው ተነክረው?” አለ ውበቱ ።

“ታዲያ ብንነከር ምናለን ሌሎች ተነክረው የለን ወዲያውም . . . ጸሀዩ ብርቱ ስለሆነ ፤ ስንወጣ ባንድ ጊዜ ነው የሚያደርቀን ።”

“ከበቅሎስ . . . ባቱ መክራየት ይሻላል” አለች አቻምየለሽ ።

“ባቱ ወደ ቆላው ፤ ወደ ሰራቴ ካልሆነ እዚህ ማን ያገኛል?” አለ ባልዋ ።

“እዚያ ዛፍ ስር ያሉትኮ ባቱዎች ናቸው ፤ አልጋቸውን አታይም?”

“ባቱ ምንድነው? አለ ጥላሁን ።

“ተሸካሚ ፤ ሰውን ባልጋ አድርገው የሚሸከሙ ናቸው” አለች አቻሚ ።

“እንደ ሬሳ? አለች ሶፊያ ፤ እዬሳቀች ።”

“እዚህ አገር አልጋ ተነጥረላቸው ፤ በራሱጌና በግርጌ መከዳ ተደርጎላቸው ፤ እዚያ ተቀምጠው ፤ ወይም ተኝተው ፤ ሰው ተሸከሞዋቸው የሚሄዱ ታላላቅ ሰዎች ናቸው ፤ ልጄ!” አለች አቻሚ ፤ እስጥም እዬሳቀች ።

“ባቱ እንደነሰራቴ ባለ ቆላ እንጂ በደጋ የሚሰራ አይመስለኝም ነበር ። እዚያ የመኪና መንገድ ስላልተሰራና ፤ በቅሎም የወረደ እንደሆነ ንድፍት ቅጽበት ስለማያቆዩው ፤ ፈረንጆችና ታላላቅ ኢትዮጵያውያን የሚገጥዙ አሁን አቻሚ እንዳለቸው አልጋ ተነጥሮ ፤ መከዳ ተደርጎላቸው በሰው ትከሻ ነው ። ልማዱን የጀመሩት በጎሬና በጋም ቤላ ፤ እንዲሁም በደንቢያሎና በጋምቤላ መሀከል የሚመላለሱ ፈረንጆች ናቸው ይባላል” አለ ውበቱ ። ወዲያው ፤ አንድ መኩዋንገት

ከበቅሎጥቸው ወርደው ፡ ከባቱዎቹ ጋር ሲነጋገሩ ትንሽ ቆዩና ፡ ሄደው እተነጠፈው አልጋ ላይ ሲጋደሙ ፡ ሁሉት ሰዎች ተሸክመዋቸው ውህው ውስጥ ገቡ ። እውነትም ውህው ከተሸካሚዎቹ ወገብ ስላለፈ ፡ አልጋው ላይ ለተኙት መከታዋንን በጣም ሩቅ ነበር ።

በቅሎ መሄድ በማይችልበት የቆላ ክፍል ፡ ሰው የበቅሎን ሥራ መስራት የጀመረበትን ሁኔታ ውበቱ ሲተርክ ፡ ጥላሁን መስማቱ እን ከዋ ዘማንኖት ሳለ ፡ እዚያው ፡ እፈቱ ፡ አንድ መከታዋንን ሁሉን ሰዎች ባንድ ላይ ጠምደው ፡ እስከ ወገባቸው እባህር ውስጥ አጥል ቀው ፡ እሳቸው ጫማቸውን እንከዋ አንድ ጠብታ ውህ ሳይነካው መሻገራቸውን ሲያይ ፡ የማያደርገውን አጥቶ ፡ ጠባዩ ከፍቶ ፡ መነጫ ነጭ ፡ እዚያ አብረውት ያሉትን ሁሉ በመከታዋንንቱ አይን አይቶ ማበ ሻቀጥ ጀመረ ። ጥላሁን እዩተበላጩና እዩተነጫነጩ የተናገረ አብዛ ኛውን ውበቱን ስለነበረ ፡ ሶፊያ ፡ “ምናልባት ውበቱ ይቀዩምና ይጣሉ ይሆን?” ብላ ሰግታ ነበር ። ውበቱ ግን የጉዋደኛው ጠባይ ድንገት የተለ ወጠበትን ምክናያትም ፡ ጉዋደኛውንም ይህና አድርጎ ያውቅ ስለነበር ፡ አልተቀዩመም ። እንዲያውም ሳቅ ይዞት ፡ ሲስቅ ጥላሁን ያዩው እንደ ሆነ የባሰውን እንዳይቆጣ ብሎ ፡ ፊቱን እያዞረ ነበር የሚስቅ ። በሁ ዋላ እንዲያውም ጥላሁንን ደስ ለማሰኘትና መነጫነጩን ለማስተው ፡ ወደ ነጋዴዎች እዩሮጠ ሄዶ አራት ዳውላ የተጫኑ አጋሰሶች ባራት ብር ተከራይቶ መጣና ፡

“የኮርቻ በቅሎዎች ስላጣሁ አጋሰሶች ተከራይቶ መጣሁ” አለ ።

“አጋሰስ ፡ የኮርቻ በቅሎ ፡ ሁሉም ያው በቅሎ ነው እባክህ !” አለ ጥላሁን ፡ አጋሰሶችን ሲያይ እውነትም ስሜቱ ትንሽ እንደ መለ ወጥ ብሎ ።

“በቅሎማ አጋሰስ ይሁን የኮርቻ ሁሉም . . . ያው በቅሎ መሆኑ እውቅ ነው ፡ ብርቱ ልዩነት ያለው እቃው ላይ ነው ። የኮርቻ በቅሎ ሲሆን ፡ ከፊቱ ዛብ ከቀዳማ ጋር ተጣምሮ በጅ ስለሚጨበጥ ፡ ከታች ርካብ በቀኝና በግራ እግሮች ስለሚረገጥ ፡ የተቀማጭ ሚዛን በበቅ ሎው ጀርባ ላይ ይጠበቃል ። በጅ የሚጨበጥና በግር የሚረገጥ ነገር ከሌለ ግን ፡ በበቅሎ የተቀመጠው ሰው ቀኝና ግራ መዋለሉ አይቀ ሮም ፡ ልማድ የሌለው ሰው ከሆነማ ትንሽ እንከዋ እበቅሎው ጀርባ ላይ አይቆይም ፤ ወዲያው ይወድቃል” አለ ውበቱ ።

እዚያ ያሉት ሁሉ ካቻምየለሽ በቅር በቅሎ፡ ወይም ፈረስ የመቀመጥ ልማድ ያላቸው ናቸው። ሶፊያ ካገርዋ ወደ አዲስ አበባ ከሄደች በሁጥላ፡ እሁድ እሁድና በሌሎች የበአላት ቀኖች ተምራ ጥሩ ፈረሰኛ ናት። እንኩዋን በኮርቻ በሌጣ ፈረስ ስትጋልብ የስጋት ምልክት አይታይባትም። አቻምየለሽ ግን፡ የበቅሎ ጀርባ ባይንዋ ከማየት በቀር ተቀምጣበት አታውቅም። ስለዚህ፡ ውበቱ ኮርቻ ያልተጫነ በቅሎ የሚጥል መሆኑን ሲናገር፡ ፍራት ገብቶ ሆድዋን ያሸብረው ጀመር። ነገር ግን ፍራትዋ እንዳይታወቅባት፡ ይልቁንም ከሶፊያ ያነሰች መስላ እንዳትታይ፡ ጥርስዋን ነክሳ ዝም አለች። ከዚያ በሁጥላ፡ የሚወራውንና የሚሆነውን ሁሉ በመስማትና በማየት ፈንታ የምታየውም፡ የምትሰማውም ያወዳደቁዋን ሁኔታ ብቻ ነበር።

ቀኑ በጣም ጥሩ ስለነበርና፡ እስኪመለሱ ዝናብ እንደማይዘንብ ስላመኑ፡ የዝናብ ልብስም፡ ጃንጥላም ሳይዙ፡ ኮታቸውን እንኩዋ እያወለቁ እመኪናው ውስጥ ትተው፡ በሸሚዝና በሱሪ ብቻ እንዳሉ እስከ ጉልበት የሚደርስ የላስቲክ ጫማ አድርገው፡ በያጋሰሳቸው ላይ እዩተቀመጡ ውህው ውስጥ ገቡ። አቻምየለሽ መፍራትዋን አፍ አውጥታ አትናገር እንጂ፡ ፊትዋ ሁሉ ተለውጦ በግልጥ ያሳይ ነበር። ብቻ ልብ አድርጎ የተመለከታት ሰው አልነበረም። ባልዋም በቅሎ ተቀምጣ የማታውቅ መሆንዋን ገና ያንለት ማወቁ ነው።

ነጋዴው በሽባብ ሸብሶ እዩላበ፡ መጀመሪያ ውህው ውስጥ ያስገባት ያቻምየለሽን አጋሰስ ነው። ሌሎች፡ እስከዋን ሲያዩ አተርትረው እዩተከታተሉ ገቡ። ከዚያ ነጋዴው በቅሎዋን እዩላበ ቀስ ብሎ (ፊት ለፊት) ሲሄድ፡ አቻሚም ትንሽ በትንሽ ልብዋ እዩሞላ፡ እዩተዝ ናናች ሄዳ፡ ጀርዎችዋ ሰዎች የሚያወሩትን መስማት ጀመሩ። ከዚያ ድንገት ቆመና፡ በቅሎዋ የተሸበበችበትን ጠፍር ፊትቶ ባንገትዋ ጠምጥሞ፡ ትቶዋት በጉጥደኞቹ ለመድረስ የውሀ ውስጥ ርምጃ በሚፈቅደው መጠን ፈጠን ፈጠን እያለ ሲሄድ፡ አጋሰስዋም በሱ ለመድረስ መፍጠን ጀመረች። አቻሚ ነጋዴውን ትቶዋት እንዳይሄድ መለመን እዩረለገች፡ ፍራትዋን እፍረትዋ አሸንፎ ዝም አለኛት።

“በጅ የሚጨበጥና በግር የሚረገጥ ነገር ስለሌለ፡ ቀኝና ግራ መዋለል፡ ከዚያ መውደቅ ነው።!” አለ ውበቱ ቅድም የተናገረው ድምጽ እንደገና በጆርዋ። ከዚያ ጥርስዋን እንደ ነክሰች አይኖችዋን ጨፍና፡ እጅዋን ወደ ፊት ሰዳ ብትዳብስ፡ እውነትም የሚጨበጥ ነገር

የሰ ! እግሮችንም የሚረግጡት ነገር ቢፈልጉ አላገኙ ! ወዲያው እጅ
የሚጨብጠውና እግር የሚረግጠው ካጣ በሁዋላ : ቀጥሎ የሚመጣው
ቀኝና ግራ መዋለል መሆኑ ትዝ ስላላት : ተመዝዝና ብትቀመጥም
ወደ ቀኝ ያጋደለች መስሎ ተሰማትና : ሚዛንዋን ለማስተካከል ሰው
ነትዋን በኃይል ገፍታ ወደ ግራ አጋደለች ። ከዚያ ወደ ግራ የተገፋ
ችው ከመጠን ያለፈ መሆኑ ስለታወቃት : እንደገና ወደ ቀኝ በሃይል
ተገፋች ። ያንገዚ የዳውላው መቀነቻ ላልቶ ኖሮ : ዳውላው ይዘዋት
ከቃለው ጀርባ ወደ ነንዋ ሲዞር : “ውበቱ” ብላ ጮህ : ውሃው
ውስጥ ጥቡልት አለች ። ወዲያው ሁሉም ደንግጠው ከያጋሰሳቸው
እዩዘለሉ ውሃው ውስጥ ገብተው ቶሎ አወጡዋት ። ከዚያ ውበቱ
አዝሎዋት : ሶፊያና ጥላሁን አጅበዋት : እስከ ባሮ ወንዝ መሻገሪያ
ድረስ በግራቸው ሄዱና እዚያ አወረዱዋት ።

“እንግዲህ ራሳቸውን ዘትዝቃችሁ በሆዳቸው አስተኙና ነቅንቁ
ዋቸው : ጌቶች” አለ ያጋሰሶች ጌታ ። እውነትም ነጋዴው እንዳ
ለው ዘትዝቀው ሲነቀንቁዋት ከመጠን ያለፈ ውሃ ወጣ ። ከወደቀ
ችበት ለመነሳት ስትታገል : ባዬር ፈንታ ውሃ እዩላበች ሰውነትዋን
ሁሉ ሞልቶት የነበረው ውሃ ባፍዋም : ባፍንሚዋም ወጥቶ አልቆ
እንደ ልብዋ መተንፈስ ስትጀምር : ሁኔታዋ ሁሉ ትዝ አላትና ላቅ
መጣባት : እስከዋን ሲያዩ : ሁሉም ይስቁ ጀመር ። ሶፊያማ መቸም
ስታ አላባራ አለች ።

“ደመና ሳይዞር ልብሳችንን በጥሩ ውሃ እዩለቀለቅን ጠምዝዘን
ብንለብስኮ በላዎችን ቶሎ ይደርቅ ነበር !” አለ ውበቱ : ሳቱን ለማ
ቁዋረጥ ጭምር ።

“እውነትህ ነው፤ ተነስ እንሂድ” አለና ጥላሁን ከውበቱ ጋር
ባንድ ወገን ሲሄዱ : አቻሜና ሶፊያም በሌላ ወገን ሄደው ገላቸው
ንም : ልብሳቸውንም በጥሩ ውሃ ለቅልቀው እዩለበሱ መጥተው :
እንደ ጉብታ ላይ ተቀምጠው ባለቢድሩዎች ሰውን : ከብቱንና ጭነ
ቱን ለዩበቻ ሲያሻግሩ ይመለከቱ ጀመር ።

ወንዙ እመሻገሪያው ላይ በስፋት ሁለት መቶ ሚትር ያክል
በቁመት ከሰባ እስከ ሰማንያ ሚትር ያክል : ደንጋይ የሌለበት ስለ
ሆነ : በተለይ ወደ መሀከሉ ላይ በጣም ፈጣን : ፈረሰኛ ከመሆኑ
በቀር : ደንበሌ የለውም ። ከመሻገሪያው በላይና በታች ግን : ደን
ጋያማ በመሆኑ ደንበሌው እዚህም : እዚያም : በዩቦታው ሲያናጥር
ልጉዋም የያዙበት አጥባቂ አምባላይ መስሎ : እዩዘለለ ወደ ላይ ሲወ

ጣና እንደገና ሲመለስ የሚመለከት ሁሉ ልቡ በደስታና በሲቃ ይዋላል ። ያ ከደንጋይ ጋር እየተማታ ወደላይ ጉኖ የሚመለሰው ውህ። ያ ያንበሉ ፡ ቀጥተኛ መንገዱን ትቶ ወደ ጎን እየተጎተ እየሄደ ፡ ክብ መስመር አበጅቶ ፡ እዚያ እንደ ትግሬ ዘፋኝ ዘረያውን እጁ ቸወረወረ የሚጨፍርበት ቦታ አልፎ አልፎ ይታያል ። አዘግጥራት ነው ተጠልፎ እዚያ የገባ ወየሉት ፤ መውጫ የለውም ፤

ባለቤድዎች እንደቤድሩዋቸው ትንሽና ትልቅነት ፡ ከሶስት እስከ አራት ሰዎች ድረስ ያሳፍሩና ፡ የሚቻለውን ያክል ወደ ላይ ከፍ ብለው በመልካው እናት ገብተው እየቀዘፉ ፡ እየቀዘፉ ፡ ውህው በጣም በሚጋልብበት ሲደርሱ ፡ ከመንገዳቸው ወጥተው በትጽበት ከሰላሳ እስከ አርባ ሜትር ወደ ታች ከተወረወሩ በሁጥላ ፡ በሚያስገርም ፍጥነትና ዘዴ ፡ በስላሻ እየቀዘፉ አሳብረው ፡ ከሚፈጥነው ረጋ ብሎ ወደሚሄደው ውህ ይገባሉ ። ከዚያም ትንሽ በትንሽ እያሉ ፡ እንደገና ወደ መስመራቸው እየገቡ ይሻገራሉ ። ቢድሩዎች ከሰላሳ እስከ አርባ ሜትር ወደ ታች በሚወረወሩበት ጊዜ ፡ ከፍጥነታቸው የተነሳ ፡ በውሀው ላይ በከንፍ የሚበሩ ነገሮች ይመስላሉ ፤ ያ ፈረሰኛ ውህ ቢድሩዎችን የሚያደርጋቸውን ድርጊት ለመጀመርያ ጊዜ እዳር ሆኖ የሚመለከት ፡ ከተሳፈሩት ሰዎች ተርፎ የሚወጣ የሚኖር አይመስለውም ። ነገር ግን ፡ “ባሮ ከባለቤድሩ ሰው ቀምቶ በላ” ሲባል ተሰምቶ አያውቅም ።

ከዚያ ባለቤድሩዎች ሰው ማሻገሩን ትተው ፡ ከብት ማሻገር ጀመሩ ። ከብቶችን በቢድሩ የሚያስገቡዋቸው እስከ ፈረሰኛው ውህ ለማድረስ ያክል ብቻ ነው ። እዚያ ሲደርሱ እየዘለሉ ውሀው ውስጥ ገብተው በዋና ስለሆነ የሚሻገሩ ፡ ሰዎች ከሚሳፈሩባቸው ቢድሩዎች ጋር እንዳይጋጩ ፡ ሰውና ከብት ባንድ ጊዜ ማሻገር ክልክል ነው ። ስለዚህ ሰዎች ሲሻገሩባቸው የቆዩት ቢድሩዎች ቦታ ለቅቀው ፡ ከብቶች የሚሻገሩባቸው በተራ እንደ ተሰለፉ ፡ “መላሾ” የሚሉትን ያምሌ ጨው ስባሪ ፡ ወይም አንኳር የያዙ ሰዎች ወደ አጋሰሶች ቀረብ እያሉ ፡ ትንሽ ያልሉዋቸውና መላሾውን እያሳዩዋቸው እቢድሩው ውስጥ ሲገቡ ፡ እሱን ፍለጋ ተከትለው ይገባሉ ። ከዚያ ጨው የቀመሱት ጨውን ተከትለው ፡ ያልቀመሱት የቀመሱትን ተከትለው ይገባሉ ። በዚህ አኳሁዋን ፡ ስድስት አጋሰሶች በሶስት ቢድሩዎች ከገቡ በሁጥላ ፡ ተመልሰው እንዳይወጡ ቶል ቶሎ የሚቀዘፉት እየቀዘፉ ቢድሩዎችን የሚገፉት እየገፉ ፡ ወደ ፈረሰኛው ውህ ሲደርሱ ፤

“ውይ...! በሞትሁት፡ በቅሎሞን ወሰዳት፡ ሁሉንም ወሰዳ
ቸው!” አለች ሶፊያ፡ ከብቶች ሁሉ ከተሳፈሩባቸው ቢድሩዎች ተከ
ታትለው እዩዘለሉ ው... ውስጥ ሲገቡ ስታይ እጆቹን አያርገበገ
በች፡ ከተቀመጠችበት እንደ ኩዋስ ነገራ ተነስታ ። ጥላውንም፡
ወብቱና አቻሚም ደንግጠው ተነስተው፡ አፋቸውን በሰፊው እዩከ
ፈቁ ይመለከቱ ጀመር ።

“አይዘዋችሁ አትስጉ፡ ምንም አይሆኑ ። ከብት የቁም ዋና ስለ
ሚዋኝ፡ እንደ ሰው ተኝቶ ስለማይዋኝ፡ ፈረሰኛ ውሀ ንቅንቅ አያ
ደርገውም!” አለ እንድ የሶፊያንና የጉዋደኞቹን ድንጋጤ እዚያ
አጠገብ ቆም ይመለከት የነበረ ነጋዴ፡ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ ።
አውነትም ቢድሩዎችን ከመንገዳቸው እያሰወጣ ዘቅዝቆ ይወረውራ
ቸው የነበረው ፈረሰኛ ውሀ፡ ከብቶችን ምንም ያክል ገፍቶ መንገድ
አላስለቀቃቸውም ። መንገድ መሪያቸው የቀደደላቸውን መስመር ሳይ
ለቁ፡ ሁሉም አፍንጫቸውን ውሃ እንዳይነካው አንገታቸውን ቀና
አድርገው እስከስታ እንደሚወርዱ እያረገረጉ፡ ወንዙን ቆርጠው
ሲሄዱ እጅግ ደስ ያሰኙ ነበር ።

“ጤና ይስጥልኝ በኸሮንድ፤ እንደምን አሉ ። አሁንኮ ነው እር
ስዎ መሆንዎን ሰዎች የነገሩኝ ። ወይ ግሩም! ይመጣሉ እዩተባለ
ስንት ቀን ስንጠብቅ ኖረን፡ ዛሬ ባላሰበንበት መጡ?” አለ አንድ
ሰው፡ እዚያ ተሰብስቦ ከሚንጫጫው ብዙ ህዝብ መሀከል ተለይቶ
ከሁለት ተከታዮቹ ጋር መጥቶ፡ የውበቱን እጅ ካስቀመጠበት ሳያስ
በው ድንገት በሁለት እጆቹ ጨብጦ እስኪያመው በሀይል እያራገፈ።
ሰውዬው በቁመቱ በጣም ረሻሸው ከሚባሉት መሀከል የሚቆጠር
ባይሆንም፡ ከመሀከላቸው በላይ የሆነ፡ ወፍራም ስጋ ባይኖረውም
ከጥንተ-ሰፊ፡ አይኖቹ፡ አፍንጫው፡ ከፍፍሩ፡ ጥርሶቹና ሌላው
ቁጥር መልኩ ለዩብቻ “መጥፎ ነው” የሚባል ነገር ባይኖረውም፡
ሁሉም ባንድ ላይ ሲታይ ደስ የማይል፡ “ደም ግባት የጎደለው”
የሚሉት አይነት ነው ። ባለባበሱም፡ በድፍ መልኩ ወደ ቆዳነት
የተለወጠ፡ ካኪ ባርኔጣ ከማድረጉና እስከ ጉልበት የሚደርስ የጎማ
ጫማ በግሩ ከማጥለቁ በቀር፡ እዚያ ከተሰበሰበው ነጋዴና ባላገር
ምንም ያክል ልዩነት አይታይበትም ።

“ጤና ይስጥል...ኝ” አለ ወብቱ ጥርሱን ነክሶ፡ ሰውዬው
እጁን አጥብቆ ጨብጦ ስላሳመመው ለመላቀቅና፡ ከተቀመጠበት
ሰመነሳት እዩተጣጣረ ።

“የለም አይነሱ ፤ እዚያው ይሁኑ ፤ በግዜር አይነሱ” አለ ሰውዬው ሳንድ እጁ የውበቱን እጅ እንደ ያዘ ፤ በሌላው ትከሻውን ይዞ በሀይል ወደ ታች እየተጫነ ።

“አወቁኝ ፤” አለ ቀጠለና ። “መልኬን አያውቁም ይሆናል፤ አምን ስላልተገናኘን መልኬን አያውቁም ፤ ስሜን ግን እንደሚያውቁ ርግጠኛ ነኝ ። ልጅ ድባቤ ብሩ ግለት እኔ ነኝ ፤ እንግዲህ ይወቁኝ!”

“ልጅ ድባቤ ብሩ ፤ ልጅ ብሩ ፤” አለ ውበቱ ፤ ያን ስም ከዚያ ቀን በፊት መስማቱ ትዝ አልለው ስላለ ግር ብሎት ። “ይቅርታ ያድርጉልኝ ፤ ረስቸ ይሆናል” አለ ቀጠለና ፤ አይነን ሳያረግብ በልጅ ድባቤ ብሩ ላይ እንደ ተከለ ፤ ሊሰበር እስኪደርስ ተጨብጦ ቆይቶ በግድ የተለቀቀ ቀኝ እጁን በግራው እያሻሸ ።

“ባለ-ስራ አይደሉ ፤ ባለ ስራ ሰው ቢረሳ አይፈረድበትም ። እና... ባለ ስራ ስለሆኑ ረስተው ነው እንጂ ፤ የኔን ስም ሳይሰሙማ እንዴት ይቀራሉ ፤ ልጅ ድባቤ ብሩ ሲባል...ሀ...ሀ ፤ ልጅ ድባቤ ብሩ ሲባል... በሙሉ ኢሉባቦር የማያውቅ ይገኛል ፤ እሱን ግዴ ስም ፤ ወደ ፊት ይሰሙታል ፤ አሁን ይነሱ እንሂድ” አለ ድባቤ ።

“ወዴት ፤” አለ ውበቱ ግር እንዳለው ።

“ወደቤት ። መቸስ እዚህ ደርሰው ቤቱን ሳያዩና ፤ እዚያ ትንሽ አርፈው ቡና ሳይጠጡ አይሄዱ ፤ ይበሉ ይነሱ ፤ ይነሱ እንሂድ ጌታየ” አለ ፤ ልመና ይሁን ትእዛዝ ቅጡ በማይታወቅ ያነጋገር ስልት ።

“እግዚአብሔር ይስጥልን ፤ ቤት ማጥፋት ቡና መጠጣቱ ለሌላ ቀን ይሁንልን ፤ አሁን ልጆቻችን ፤ ልብሳችንን እንኩዋ ፤ እዚያ ከውሀው ማዶ ትተን ስለ መጣን መሄድ አለብን” አለ ውበቱ ፤ ልጆችንና ልብሳቸውን ትተው የመጡበትን በጁ እያመለከተ ።

“አውቂያለሁ ፤ መቸ አጣሁት ፤ ልጆችንም ፤ ሁሉንም በዚያው ስናልፍ እንወስዳቸዋለን ። ቤቱምኮ በዚያው በኩል ነው ፤ ያ አቀብሩ ላይ የሚታዩው ነው”

“እግዚአብሔር ይስጥልን ፤ ሌላ ጊዜ እንመለሳለን ፤ ዛሬ እቤታችን እንግዶች ስለ ቀጠርን ቶሎ መመለስ አለብን ።

“እማይደረገውን ፤ እስቲ በዚህ አልፎ እኔ ቤት ገብቶ ሳያርፍና ቡና ሳይጠጣ የሄደ በኸሮንድ ፤ ዲኒክቲር ፤ ጠቅላይ ጸሐፊ ፤ ጠቅላይ... እንደራሴ እንኩዋ ማነው ፤ ማንንም ሊጠይቁ ይችላሉ ። በሌ

ሂድ አንተ ባቱ ጥራ ሆኖ አለ ድባቤ ፡ ከተከታዮቹ አንዱን ፡ ገና እንደ
ወብቱ ወደ ቤቱ ለመሄድ መጥቀሳቸውን እንከፍ ከቃላቸው ሳይሰማ
ወብቱ የሚለው ቅጡ ጠፍቶት ድባቤን ትቶ ጉዋደኞቹን ቢመለከት ፡
ሁሉም ሳቅ መጥቶባቸው ፡ እንዳይስቁ አፍረው ፡ መሬት መሬት እያዩ
ሲቸገሩ አይቶ ሲሰቅ ገዢ ፡ ተያይዘው ይስቁ ጀመር ፤ ድባቤም የሳ
ቁበት ምክናያት ገብቶት ሳይሆን ፡ ሳቃቸው ተጋብቶበት አብሮዋ
ቸው ይሰቅ ጀመር ።

“ይቅርታ ያድርጉልን ጌታ ፤ እኛ በባቱ አንሄድም” አለች ሶፊያ ፡
ለትስቅ ቆይታ ።

“እኔ በባቱ ነው የምሄድ እናቱ ሆኖ” አለች አቻሚ ።

ከዚያ ሳቻሚና ለድባቤ ባሕዎች ፡ ለቀሩት በትሎዎች ተርበው
ላቸው መኪናዋ በቆመችበት ሲደርሱ ፡ በበቅሎ የተሻገሩት ውሃ ውስጥ
የተነከረ ልብሳቸውን እዬጠመዘዙ ትንሽ ጠፈፍ ሲል ለብሰው ፡ ወደው
ሳይሆን ድባቤ ፡ “መስተንግዶየን ገፉ” ይለናል ብለው ፡ በይሉኝታ
ተገደው ፡ መኪናዋን እዚያው ለጠባቂ ትተው ፡ አሽከሮች ጭምር
ወደሱ ቤት ሄዱ ።

የድባቤ ግቢ በሰንሰልና በግራዋ ተከብቦ ታጥሮ ፡ በውስጡ ክል
ፍኝና ካዳራሹ ፡ ከግድ ቤቱ ሌላ ፡ ብዙ ጎጆዎችና ጎጆ የሚመስሉ
ጎተራዎች ይታያሉ ። እልፍኝ ባጡ ጥሩ ሆኖ ተከፍክፎ ፡ ግድግዳው
በውጭም ፡ በውስጥም ፡ በበትና ባመድ ብጥብጥ የተለቀለቀ ፡ እን
ዲሁም ወለሉና መደቦች ሁሉ በበትና ባመድ የተለቀለቁ ናቸው ። በመ
ደቦች ላይ ባንዳንዶቹ ዳውጃዎች ፡ በሌሎቹ አጎዛዎች ተነጥፈውባቸዋል።

“ቶሎ ቁርስ አስቀርቧልን በላት እናትህን አንተ ፤ እና... እና...
አንተ ደግሞ ቶሎ የጣት ውሃ አምጣ” አለ ድባቤ ፡ እንግዶቹን
ካስቀመጠ በሁዋላ ፡ ዘጠኝ ፡ ወይም አስር አመት ያክል የሚሆነው
ልጅ እዚያ ቆሞ ስለነበረ ። ልጁ ካስታጠበ በሁዋላ ፡ ቀይ ቀሚስ
የለበሰ ትልቅ መሶብ ተሸክሞ አምጥቶ ፡ በሁለቱ ባልና ሚስቶችና
ባድባቤ ፊት አስቀመጠ ። ቀጥሎ በውበቱ አሽከሮች ፊት የተከደነ
የሳጠራ መሶብ አምጥቶ አስቀመጠ ።

“እንካ አንተ ልጅ” አለ ድባቤ ፡ የመሶቡን እፊያ በቀሚሱ
እንደ ተሸፈነ ከመሶቡ ላይ አንስቶ ። እንግዶች ቁርስ ተብሎ የቀረ
በላቸውን ነገር ሲያዩ ሁሉም ደነገጡ ። ድንጋጤው ሲያልፍ ሴቶች
ሳቅ መጥቶባቸው ፡ እንዳይስቁ ፈርተው ይጨነቁ ጀመር ። በንጆራ

ስም የቀረበው ፡ ከባቂላና ከዳጉሳ ዱቂት ባንድ ላይ ተደባለቆ የተጠፈጠፈ ፡ ያይን ምልክት የማይታይበት ፡ አወፋሪና መክረሩ ለከብት የሚሰጥ ደረቅ ጥረሾ እንጂ ፡ እንጀራ የማይመስል ነው ። በላዩ ትኩስ አብሲት የመሰለ ፡ አልፎ አልፎ ትላልቅ የባቂላ ክክ የተገጠ ባጠበበት ነገር ፈሰበታል ። ወጥ መሆኑ ነው ፤ ከዚያ ሁሉም እንደ ተማክሩ ባንድ ላይ ላሽከሮች ፡ ላብዲላና ለጃለታ ወደ ቀረበላቸው ቢመለከቱ ፡ የባቂላና የስንዴ ድብልቅ ንፍሮ ቀርቦላቸው ስላዩ ፡ ሁሉም እሱን መመኘታቸውን የሚገልጽ አስተያየት ተለዋወጡ ።

“በሌላ ቀን እክላችሁዋለሁ ጎበዝ ፤ ዛሬ . . . ያልተጠነቀቅሁበት ቀን ሆኖ ነው ።” አለ ድባቤ ፡ ላሽከሮች ንፍሮ ስለ ቀረበላቸው ጌቶቻቸው የተቀደሙ መስሎት ።

“እረ በጣም ጥሩ ነው ፤ ተስማምቶናል ።” አሉ አብዲላና ጃለታ እዬተቀባበሉ ።

“የጠጣሁት መድኃኒትክ አላሻረኝም ፤ አሁን ብበላ ምንም አይለኝ ጥላዩ ፤” አለች ሶፊያ ፡ ውሽትዋን ፡ ብይ እንዳትባል ።

“ከበላሽማ አያሸርሽም ፤ ባትበይ ይሻላል ።” አለ ጥላሁን ፡ አውቆባት ። ሶፊያ ነፃ ጭጣች ። አቻሚ ግን ሶፊያ የሰጠችውን ምክናያት እንዳትደግም ውሽት መሆኑ የሚታወቅ ስለሆነ ፡ ሌላ ምክናያት ፈልጋ ስላጣች ተጨነቀች ። ለመብላትም ብታስብ ሆድዋ ሁሉ ታወከባትና አፍዋ ውሀ ሲሞላ ፡ አይኖችዋ ሲቀሉ ባልዋ ተመልክቶ

“እንደ ገና ተሰማሽ ? አስቲ . . . ወደ ነፋሱ ውጪ ።” አለ ።

“ኡም ፤” አለች አቻሚ ፡ “አዎን” ለማለት አፍጥን እንደ ገጠመች ግንባርዋን ወደ ላይ ገፍታ ።

“በምትሁት ! ምን ሆኑ ?” አለ ድባቤ ፡ ለመቅመስ ቆርሶ ፡ በወጥ የነከረውን ቂጣ በጁ እንደ ያዘ ።

“ትድም ውሀ ውሳጥ ወድቃ ሲያስታውካት ቆይቶ . . . ትገሽ ተሸለዋት ነበር ። አሁን እቤት ስለገባች ነፋስ ሲያንሳት ጊዜ . . . ሲመለስባት ነው መሰለኝ ። ወደ ነፋሱ ሂጂ ፤ ሁለታችሁም ሂዶና ሁዋላ በግ ስንጠጣ ትመጣላችሁ ።” ሲል ውበቱ ፡ አቻሚና ሶፊያ ደስ ብሎዋቸው እዬጦጦ ወጡ ። ውበቱና ጥላሁን ግን ፡ ያን እንኩዋንስ መብላቱ ማየቱ የሚያስጸይፍ ነገር ፡ በይሉኝታ መብላት ጀመሩ እያንዳንዱን ጉርሻ በያፋቸው ሲያንከራትቱ ቆይተው ፡ በሚውጡበት

ጊዜ የተዘጋ ጉሮሮዋቸው አልከፈት እያለ በግድ እየታገሉ፣ በግድ እየገፉ፣ ሲውጡ እያያቸው፣ ድባቤ ጥሩ ድግስ እንዳሰናዳ ሁሉ፣ ቂጣውን በዶዮው ይነክርና፣ አንድ ጊዜ በውበቱ፣ አንድ ጊዜ በጥላሁን እጅ እያደረገ፣

“እሾ፣ እሾ፣ ይበሉ አባክዎ የኔ ጌታ፣ እኔን ደስ እንዲለኝ” ይላል ።

“እኔ አፈር ስበላ፣ እንክት፣ ምሽክ ስለ ብሉልኝ እባካችሁ!” ይላል አሁንም በጃቸው የያዙትን ሳይበሉት በላይ በላይ እየጨመረ።

“እስቲ . . . በጃችን የያዝነውን እንብላው ይተዉን አባክዎ!” አለ ውበቱ፣ በሁለት እጁ የተሸከመው እንዳለ ደግሞ ይጠበት ሲመጣ ጊዜ ።

“ይችን ብቻ፣ ሁለተኛ አልመጣም” አለ ድባቤ ።

“ይችን ነው፣ በቃ እንግዲህ፣ እርም ነው፣ ያባቴን ስጋ ሁለተኛ አልመጣም፣ በውጭ የተገኘ ነገር ባይጥምም እቤት ያደርሳል ብዬ ነውኮ!” አለ አሁንም በዶዮ የተነከረ ቂጣውን ይዞ ወደ ጥላሁን እያመራ። ጥላሁን መከላከሉን ትዮ ይስቅ ጀመር ።

ድባቤ፣ “ሁለተኛ አልመጣም” እያለ መላልሶ ከማለ በሁጥላ፣ መሀላውን ጥሶ ማስቸገሩን፣ መሀላ የማያቆመው መሆኑን፣ ሲያዩ ውበቱና ጥላሁን በጃቸው የያዙትን በመብላት ራንታ እመሶቡ ላይ እያስቀመጡ፣ የሚሰጣቸውን መቀበል ሲጀምሩ ጊዜ ተዋቸው ።

“እንዲያው . . . ሰው ባገሩ እንደሌለ እቤት ሳትገቡ ከውጪ እንዳትመለሱ ብዬ ነው እንጂ . . . ‘ለናንተ፣ ለጌቶች የሚሆን ነገር አለኝ’ ብዬኮ አደለም!” አለ ድባቤ፣ በተናገረው አምኖ ሳይሆን፣ ከንግዶች ምስጋና ለመቀበል ሲል ።

“እረ በጣም ጥሩ ነው፣ ያውም እንግዳ ይመጣብኛል ብለው ሳይጠነቀቁ በድንገት፣ እንዲህ ያለም የለ!” አለ ውበቱ ።

“ያንድ ቀን ማስጠንቀቂያ ቀደም ብሎ ተሰጥቶኝ ቢሆን ኖሮማ... መቼ እንዲህ ነበር!”

“አሁንም ቢሆን ምንም የጎደለ ነገር የ...ለ፣ ምንም አያስቡ” አለ ውበቱ፣ እነ አብዲሳ የሚበሉትን ንፍሮ አይኑ ሰርቆ ሲያይ አባቡ ወደ ንፍሮው ሄደ ። “እስቲ እንዲህ ያለ ጥሩ ንፍሮ እያለ እሱን ቢሰጠን ሳይቸግረው . . . ጥቁር ቂጣ በነጭ አብሲት አቅርቦ፣ ‘ካልረገገ’

ችሁ፡ እያለ የሚያስችግር ሰው አለ ?” አለና ውበቱ ባላቡ ፡ ከትብሎ ሲለቅ ጊዜ ፡ ለጊዜው ሁሉም ደንገጡና ፡ በሁዋላ ፡ ምንም የላቀበትን ባያውቁ አብረውት ላቁ ።

“እናንተን ፡ የዛሬን ጌቶች ከድሮዎቹ ጋር ሳስተያይ በጣም ይገርመኛል !” አለ ድባቤ መሶብ ተነስቶ ፡ ሴቶችም ተመልሰው ፡ ቡና ሲጠጡ ።

“እንዴት ?” አለ ውበቱ ።

“የድሮ ጌቶች ከከተማቸው ወጥተው ወደ ባላገር መሄድ ሲያስቡ ፡ ቢያንስ አንድ ሳምንት አስቀድመው የሚተላለፉበትን መንገድ ሳይቀር ስለሚያስታውቁ ፡ በደረሱበት ሁሉ ሰንጋና ጠጅ ሳይቀር እዩ ተደገሰላቸው ፡ ግብር ሲያበሉ ፡ መተያያ ሲቀበሉ ውለው ፡ አድረው አንዳንድ ጊዜም ሰንብተው ነበር የሚመለሱ ። የዛሬ ጌቶች ግን ፡ እንዲህ እንደ ዛሬው ድንገት ብቅ ትሉና ፡ ‘መተያያ አምጡ’ ማለቱ ቀርቶ ቡና አፍልቶ ‘እባካችሁ ጠጡልኝ’ የሚል የተገኘ እንደሆነ እንኩዋ ... ለዚያ ገንዘባችሁን ከፍላችሁ ትሄዳላችሁ ! እኔ ... በጣም ነው የምገረም ። እዚህ እኔ ቤት ስንት በዥሮንዶች ፡ ስንት ዲኒክቲ ተሮች ፡ ጠቅላይ ጸሐፊዎች ... ጠቅላይ እንደራሴዎች እንኩዋ ገብተዋል ! ታዲያ ሁሉም ቡና ጠጥተው ሲሄዱ ፡ እንዲያው ቢያንስ ቢያንስ አምሳ ብር ሳይሰጥ የሄደ የለም ። የጠቅላይ እንደራሴዎች ነገር መቸስ ሌላ ነው ፡ አቅማቸውም የዚያኑ ያክል ነው ፡ እንደራሴዎች ‘የበሬ መግዣ ይሁንህ ፤ የበቅሎ መግዣ ይሁንህ’ ይሉና የተከተሉ ዋቸው ሰዎች ሳያዩ መቶ ፡ መቶ አምሳ ፡ እስከ ሁለት መቶ ብር እከሴ ውስጥ ሽጉጥ ያደረጉልኝ አሉ ። መስጠቱ ብቻክ አደለም ! ያለጣጡ መንገድ እንኩዋ ልዩ ነው ! የድሮ ጌቶች ሲሰጡ እንኩዋ ባሽከር እጅ ነው እንጂ በጃቸው አይሰጡም ነበር ። ‘ይህን ያክል ስጠው !’ ይላሉ ። የዛሬዎቹ ግን ስትሰጡ በጃችሁ ፡ ያውም ለብቻ ! አሽከር ሳያያችሁ ነው ! እረ ልዩነታችሁ የት ተቀራርቦ ! እግዚር መንግስቱን ያጥናው እንጂ የዛሬን ጌቶች ... የመሰለ የለም !”

“ይህ ሁሉ የምስጋና ጋጋታ ገንዘብ ስጡኝ ለማለት ነውኩ ! ገብቶዎችሁዋል !” አለ ውበቱ በንግሊዝኛ ፡ ትንሽ እንደ መላቅብሎ”

“እቤቴ ካልገባችሁ ብሎ ያን ያክል ማስጨነቁስ እንዲያው መሰለህ ? ለዚህ ነውኩ ! መስጠት አልብህ” አለች ሚስቱም ፡ እንዲሁ በንግሊዝኛ ።

ሲወጡ ፡ ውበቱ ድባቢን ለብቻው ወስዶ ፡ ስለ መስተንግዶው በጣም ካመሰገነው በሁዋላ እሱ እንዳለው ፡ “ሰዎች ሳያዩ ስድሳ ብር እኪሱ ውስጥ ሽጉጥ” አደረገለት ።

“አይ...ምን አሳሰብዎት ?” አለና ድባቢ ፡ ምንም እፍረት ሳይሰማው ውበቱ እኪሱ ውስጥ የሸገጠለትን ገንዘብ ቶሎ አውጥቶ እፊቱ ይቆጥር ጀመር ።

“የበቅሎዎችንና የባቱዎችን ኪራይሳ... እኔ ከዚህ ልክፈል መሰለኝ !” አለ ፡ ገንዘቡን ቆጥሮ እኪሱ ካገባ በሁዋላ ።

“የለም እሱንማ እኛ እንከፍላለን ፤ ስንት ነው ?” አለ ውበቱ ።

“ለባቱዎች ባልጋ ሶስት ብር ፣ ለሁለት አልጋ ስድስት ብር ፣ ለበቅሎዎች ባንድ በቅሎ ሁለት ፣ ለሶስቱ ስድስት ፣ በድምሩ አስራ ሁለት ብር ነው ።”

ውበቱ ጥጥቱን እሱ ላንድ በቅሎ የከፈለው ኪራይ አንድ ብር ስለ ነበረ ፣ አሁን ድባቢ የጠዩቀው ኪራይ ትክክለኛ አለመሆኑን ቢያውቅም ፣ አፍሮ ፣ ያላንዳች ጥያቄ የተጠዩቀውን ከፍሎ ፣ እንደገና አመሰግኖ ፣ እዚያው እንዲሰናበቱ ቢለምነው ፣ ድባቢ ፡ “አይ ቃጣም” ብሎ እስከ መኪናው ድረስ አብድግቸው ሄደ ። ከዚያ የጫኑትን ልዩ ልዩ ድግስ እንዳይበሉ ክፉ እድል ድባቢን አገዛዘባቸው ፣ የጾም ውሎ ዋጋ ውበቱ ሰባ ሁለት ብር ከፍሎ ፣ ድግሳቸውን እንደ ጫኑ እየተገረመም ፣ እየሳቁም ፣ ተመልሰው እቤታቸው ገቡ ።

የኪ

አቻምየለሽና ውበቱ፡ ጥላሁንንና ሶፊያን ጎራ አብረዋቸው እንዲቆዩ ለማድረግ ይፈጥሩት የነበረው መላ ሁሉ ማለቅ አይቀርምና፤ አልቆ ሁሉቱ መንገዶችን ጉዞዋቸውን ወደ መጨረሻ መድረሻው የሚቀጥሉ በት ጊዜ ሲደርስ መለያየቱ፡ በተለይ ለሴቶቹ ሞት መስሎ ታያቸው።

ሶፊያና አቻምየለሽ አብረው የሰነበቱበት ጊዜ አጭር ቢሆንም፤ በዚያ አጭር ጊዜ በጣም ተለማምደው፤ ከመዋደዳቸው የተነሳ በዩስ ማቸው፤ መጠራራቱን እንኩዋ ትተው፡ “ውጪ ፋኖ” ነበር የሚባሉ፤ አቻሜ ሶፊን-ፊት ክብ ስለሆነች፡ “ውጪ” ትላታለች። ሶፊ በበኩልዋ፤ አቻሜን አፍንጫዋ ትንሽ አጠር ያለ ስለሆነ፡ “ፋኖ” ትላታለች። ስለዚህ ውጪና ፋኖ የተለያዩ እለት ተያይዘው ሲላቀሱ፤ ተዋድዶ መለየት የተወው ህዘን በዩልቡ የተኛበት ጎረቤት ሁሉ፤ እነሱን ሲያይ ተቆ ስቅሶበት፤ ከነሱ ጋር አብሮ ያለቅስ ጀመር።

ውበቱ፡ ለጥላሁንና ለሶፊያ መፈታቸውን ለማስረከብና፤ ወዲያ ውም ከየኪ ሹማምንት ጋር አስተዋውቆዋቸው፤ እንዲረዱዋቸው አደራ ለማለት አብሮዋቸው መሄድ ስለ ነበረበት፤ ከጎራ እህዳር አጋማሽ ላይ ተነስተው፤ በበቅሎ ቀስ እያሉ ተጉዘው የኪ እስኪደርሱ፤ አምስት ቀን ፈጀባቸው። ከመስከረም እስከ ኅዳር፤ አንዳንድ ጊዜም እስከ ታህሳስ መጨረሻ ያለው ጊዜ፤ በየኪና ባካባቢው ካመቱ ሁሉ እጅግ የሚያምር፤ ደስ የሚያሰኝ ወራት ነው። ያ ወራት መሬት ከማናቸውም ጊዜ የበለጠ ባበባና በፍሬ አገጣ፤ አምራ፤ የምትታይበት ነው። በመንገድ ሲሄዱ በቀኝና በግራ፤ በግልጽ ቦታ ያለው የቡና ዛፍ ሁሉ ፍሬው ቀልቶ፤ ከእግር እስከ ራሱ ጃኖ የተከናነበ መስሎ፤ በከፊል ትላልቅ ዛፍ ያጠለ በው እንዲሁ በከፊል ቀይ፤ በከፊል ዳማ፤ በከፊል አረንጉዋዬ ሆኖ፤ ነገር ግን ሁሉም ፍሬው ስለ ከበደው ራሱን ወደ መሬት አዘንብሎ፤ ባንድ ነት ሲታይ፤ ለጌጥ በልዩ ልዩ ቀለም አዝነርጉሮ እጅ ለማስነሳት ያለ ለፋት ይመስላል። ያ ወራት፤ በየኪና ባካባቢው ሁሉ፤ ከበቆሎውና ከዶ ንቃው እውጭ በሸቱ ከሚበላው የተረፈው እቤት ገብቶ “የድሀ ድሀ”

ከሚባሉት በቀር፡ አብዛኛው ሕዝብ ጠግቦ የሚያድርበት ወራት ነው።
ያ ወራት፡ ቡና ሊለቅም ከሩቅ የሚሰበሰበው ሙያተኛ የለቀመበትን
ባለርሱት ይሁን ጢሰኛ ባላገር ቡና የሸጠበትን ይዞ፡ የልብስ መልበስ
ልግድ ከሌላቸው በቀር፡ ልብስ እያማረጠ ሲገዛ፡ ስጋ እያማረጠ ሲበላ፡
ጠጅና አረቄ እያማረጠ ሲጠጣ የሚታይበት ወራት ነው። ያ ወራት፡
በተለይ የዚያ አገር ተወላጆች የሆኑት የቤት አባቶች፡ ከምሽቶቻቸውና
ከልጆቻቸው ጋር፡ ትናንሾች ልጆች እንኩዋ ሳይቀሩ፡ ቡና የሸጡበት
ገንዘብ እስኪያልቅ በልተው፡ ጠጥተው፡ ሰክረው፡ ትናንትንም ነገንም
ረስተው፡ ዛሬን ብቻ ደስ ብሎቸው ለመኖር ወስነው፡ ቢታቸውን
ከፍት እዩተው በዩዛፉ ስርና በዩመንገዱ ዳር እዩወደቁ የሚያድሩበት
ነው። ያ ወራት፡ መብልና መጠጥ በሚሸጥበት ሁሉ ሌትና ቀን እዩ
ተበላ፡ እዩተጠጣ እንደ ሰርግ ቤት ሲዘፈን፡ ርህብና ችግር እንደገና
ወደ የኪ ተመልሰው ሳይመጡ፡ አንድያቸውን ተፈጥመው የሄዱ የሚ
መስሉበት ነው። በጠቅላላው የኪን በዚያ ወራት ለመጀመሪያ ጊዜ
እዩቶ የሚሄድ ደርሶ ሂያጅ፡ በውበት ይሁን በሕዝብ ድሎት እሱን
የመሰለ አገር በሙሉ ኢትዮጵያ እንደሌለ ይምላል።

እንዳጋጣሚ ውበቱ ሶፊያንና ጥላሁንን ይዞ የኪ ሲደርስ፡ የየኪ
ምክትል ወረዳ ገዢ ወደ ሌላ አገር መሳወሩ ስለነበረ፡ ቤቱን ከነቃው
ለነጥላሁን፡ የራሳቸውን ቤት ሰርተው እስኪወጡ፡ አከራይቶቻቸው
ሄደ። ስለዚህ፡ ለነጥላሁን የራሳቸውንና የሌሎችንም፡ ሊታዩ የሚገባ
ቸውን የቡና መሬቶች የገንዘብ ሚኒስቴር ሹም፡ አሳዩ መብራቱ እያ
ዞረ ያሳያቸውና፡ ሳዳርና ቀንም ለማረፍ ወደ ተከራዩት ቤት ይሄዳሉ።
ምግብ ግን ለመጀመሪያዎቹ ጥቂት ቀናት አሳዩ ቤት ነበር። በሁዋላ አን
ዲት አሸከር ካሳዩ ቤት መጥታ እዩረዳቸው ሶፊ ራስዋን ቻለች።
ይሁን እንጂ በምላም ቢሆን በራት ጊዜ ካሳዩ ቤት ድግስ ሳይመጣ
ቀርቶ አያውቅም።

“ታዲያ.. አገራችንን ወደዳችሁልን?” አለ አሳዩ፡ አንድ ቀን
እንደ ተለመደው ሲዞሩ ቆይተው ተመልሰው እሱና ውበቱ ጠጅሶፊና
ጥላሁን ብርዝ ይዘው እንደ ተቀመጡ። ሶስት ሰዎች ግድግዳውን እዩ
ተደገፉ ቆመው ነበር።

“ግሩም ነው፤ በውነት ግሩም ነው። እግዚአብሔር በመሬት የሚኖር
ቢሆን ኖሮ፤ ምናልባት... ሳሬንም፡ ይህን አገርም፡ ስንገዢ መሬት ለማ
ንም ሳያካፍል የግል ንብረቱ ያደርገው ነበር!” አለች ሶፊያ፡ ምንም
እንኩዋ አድንቆቱ ከልብዋ ቢሆን በቀልድ መልክ።

“እንዲያውም ካልሽሰ : እግዚር አንድ ጊዜ እዚህ ይኖር እንደ ነበረ የዚህ አገር ሰዎች ያወራሉ፤ አንዳንድ ምልክቶችም ዛሬውኑ ይታያሉ፤ ብቻ ያ ጊዜ መቸ እንደ ነበረ የሚናገር የለም” አለ አሳዩም እንዲሁ በቀልድ መልክ።

“ጭዋታ ካልቀረ እንዲህ ነው መጫወት፤ እግዚር እዚህ ይኖር እንደ ነበረ የሚያመለክተው ምኑ ነው እባክህን ከመለኮትነት ባህረው ትንሽ ተቀርፍ፤ እዚህ የቀረ አለን ወይስ... ብቻ ጎጃሞች ዘመዶችህ የሰሙ እንደሆኑ ከነጥሱህ ቆይህን እንዳይገፍት ተጠንቀቅ” አለ ውበቱ እዩሳቀ።

“ለምን? ምን አደረግህ ብለው?”

“አንድ ጎጃሚ እንደ ነገረኝ : ጎጃሞች : ‘እግዚር ጎጃምን ከሁሉም አሳምሮ ሰርቶ : እዚያው ከሚፈጠሩት ምርጥ ዘሮች በቀር ማንም እንዳይደርስባት ዙሪያዋን በግዮን አጥሮ ያስቀመጣት : እሱ ሲመጣ ማረፊያ እንድትሆነው ነው’ እያሉ ይፈክራሉ፤ ይህን በነሱ ፊት ያፍሮ ‘አሌ’ የሚል የተገኘ እንደሆነ... እንኩዋንስ እንዳንተ ከውጥጣቸው የወጣ : ማንም ቢሆን አይምሩትም አሉ” አለ ውበቱ አሁንም በቀልድ መልክ።

“እንጂ፤ ከጎጃም በህጻንነቱ ስለ ወጣጋ እንደሆነ እንጂ : እንዲህ ያለውን ጭዋታ ያለዛሬ ሰምቸው አላውቅም። ይልቅስ ጎጃሞች ሌላ ነገር ይላሉ” አለ አሳዩ : ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ። “ይልቅ. ጎጃሞች በአሪት ዘፍጥረት : ‘የኢትዮጵያ መሬት በሙሉ በግዮን የተከበበ ነው’ የሚለውን እዩጠቀሱ : ‘ኢትዮጵያ ማለት ጎጃም ናት፤ ሌላው ሁሉ የፃ ዘርፍና ቅርንጫፍ ነው’ ሲሉ ሰምቻለህ” ሲል :

“እንዲያ እንጂ፤ የባሰውን አመጣው !” አለ ውበቱ ከዚያ ሁሉም ባንድ ላይ ይስቁ ጀመር።

“ብቻ አሁን እሱን እንተውና” አለ አሳዩ : እሱም ሲስቅ ቆይቶ። “አሁን እሱን እንተውና : እግዚር እዚህ ይኖር እንደ ነበረ ምልክቱ ምንድነው?” ላልሸው : እዚህ ባጠገባችን አንድ : እንዲሁ ጠቅላላ ቅጡን ሲመለከቱት : ምርጥ ጠራቢ ተጠንቅቆ እንደ ጠረበው ዋዳት ገበታ ከታች ከመቀመጫው ትንሽ ሱበሱበ : ከላይ ከበብ ብሎ : ጠርቱ ሰፋ ያለ የሚመስል : ሰፋቱ ገሰጋሽ እግረኛ : ባንድ ቀን ዞሮ የማይደርሰው : ዙሪያውን በሌላ ቦታ የማይታዩ : ተራ ያልሆኑ የልምላሜና ያበባ እጸዋት ያስጊጡት : በተጨማሪ : ወደጎን ተስፋፍተው ያካባቢውን

ተራሮች ለመግፋት የሚሞክሩ፤ ወደላይ ረዝመው ሰማይ ለመንካት የሚንጠራሩ፤ እንደ አሞ፤ ጎንጂና ተንጂ የሚባሉ የአጸዋት ነገስታት ግርማ ሞገስ የሰጡት፤ እጹብ ድንቅ የሆነ መዋኛ አለ። ከምስራቅ ይህን ከምእራብ፤ ከሰሜን ይህን ከደቡብ፤ የሚመጣበትን አቅጣጫ አሁን . . . እዚህ ተቀምጦ ማረጋገጥ የማልችለው፤ በጣም ትልቅ ሽረት፤ ህብረ ሰማይ የሚመስል፤ እጅግ የሚያምር፤ መጠነም ሆነ ቀለሙ በጋ ከክረምት የማይለወጥ፤ ውሀ እያጥመለመለ እያመጣ ያን መዋኛ ይሞላል። በሽረቱ ላይ፤ መሰረቱ የተጣለበት፤ ተሸካሚ አምዶቹ የታነጹበትና፤ በመሀል አሸጋጋሪ ቅስቱ የተሰካበት፤ ምን እንደሆነና ያሰራሩ ዘዴ እንዴት እንደሆነ፤ እንኩዋንስ ለኛ ለመሀይማኑ፤ እንዲያ ላለው መያ መበብት ነን ለሚሉትም ምስጢሩ እስከ ዛሬ ገና ያልተገለጸ፤ የግሩም ግሩም የሆነ ድልድይ አለ። ይህን ድልድይ አገሬው “የግዚር ድልድይ” ይለዋል። ይህ ድልድይ፤ ይህ የተቀደሰ የግዚር ድልድይ፤ ዛሬ በላዩ ጥቅጥቅ ያለ ደን በቅሎበት ሰው አያስተላልፍም። ምናልባት የሱ መሸጋገሪያ የነበረውን፤ ወደፊትም ሲመጣ የሚሸጋገርበትን ድልድይ፤ ሰው እንዳያጎድፈው እግዚር ራሱ ሆነ ብሎ በደን ማጠሩ ይሆናል፤ ታዲያስ ምልክት ከሆነ የምትፈልገው ይህ ከምልክት የተሻለ አደለም፤ ለምሳሌ እንዲያ ያለውን መዋኛ፤ ከከበበው ጊጣጊጥ ጋር በዚያ ጊዜ ልብ አድርጉ፤ ገና ድሮ፤ የሰው እውቀት እፍተራቀቀ ሄዶ ዛሬ በደረሰበት ሳይደርስ፤ ሰማይን ያለ ዋልታና ምስሶ ዘርግቶ ያቆመው፤ ምድርን ያለ ካሰማ የቀሰረው፤ እግዚር በረቂቅ ምስጢሩ፤ ለራሱ ሲል የሰራው ካልሆነ ማን ሊሰራው ይችላል? እንዲያ ያለውንስ ከምንና እንዴት እንደ ተሰራ ምስጢሩ የማይታወቅ ድልድይ፤ ያዋቂዎች አዋቂ፤ ራሱ ወደ መዋኛው ቦታ ሊሄድበት የሰራው ካልሆነ፤ የእንዴት ያለ አዋቂ እጅ ሰራው ሊባል ይችላል? ለኒህ ጥያቄዎች ሌላ መልስ አታገኝም። ቀላሉ መልስ፤ እውነት የሚመስለው መልስ፤ “ፊት አባቶቻችን፤ አሁን እኛ፤ ካራቱ ማእዘን ተሰብስበን መጥተን ክፋት እስክናስተምራቸውና፤ በዚህ ምክናያት ተቀይሞ እስኪተዋቸው ድረስ፤ የዚህ አገር ተወሳጆች፤ እግዚር ለጉዋደኝነት ሰውን ፈጥሮ በገነት ሲያስቀምጠው፤ ‘ይህንልኛል ብሎ እንዳስበውና ተስፋ እንዳደረገው ደጎችና ንጹሆች ስለነበሩ፤ የእኛነት ጊዜውን እዚህ እየመጣ ከነሱ ጋር ያሳልፍ ነበርና ለዚያ ራሱ ያሰናዳው ነው’ ማለቱ ነው” ብሎ አሳዩ ልብወለዱን አውርዶ ሲጨርስ፤ ሁሉም አፋቸውን ከፍተው ሲሰሙ ቆይተው ባንድነት ሳቁ።

“እንዲህ ያለህ ደግሞ ተጫዋች መሆንህን አላውቅም ነበርክ፤ የት ሸሽገኸው ኖሮዋል?” አለ ወብቱ፤ ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቆይቶ።

“አ-አ፤ ቁጥብ ነው፤ ጭዋታ እዬቆጠቡ ካልተጫወቱት አይወደድምክ፤ ራሱንም፤ ተጫዋቹንም ያረክሳል” አለና አሳዩ እዩሳቀ፤ “ብቻ...

” አለ ቀጥሎ። “ብቻ አሁን ያልሁዋችሁኩ ብዙው እውነት ነው።”

“ምኑ ነው እውነት?” አለ ወብቱ።

“ከዚህ ብዙ ሳይርቅ አንድ ዙሪያ ገባው በጣም የሚያምር፤ ሰፊ ባህር መኖሩ፤ ይህን ባህር ቀለሙም ሆነ መጠኑ በጋ ከክረምት የማይለወጥ፤ ትልቅ ሽሮረት የሚመጣበው መሆኑ፤ በሽሮረቱ ላይ ከታች አሰራሩን ሲያዩት እጅግ የሚያስደንቅና ላይ ደን የለበሰ፤ ያገሩ ሰዎች፤ ‘የግዚር ድልድይ’ የሚሉት መሸጋገርያ መኖሩ ሁሉ እውነት ነው።”

“እውነትህ ነው?” አለ ወብቱ።

“መብራቱ ይሙት፤ ብትፈልግ ነገ ላሳይህ።”

“ነገማ... ወዳገሬ ጉዞ ሳልጀምር እቀራለሁ? እዚሁ ተስማማኝና... ቀረሁኩ! እስቲ... ከጠጁ ጨምረኝ እባክህ” አለ ወብቱ፤ በብርጭቆው የነበረውን ጨልጦ። ከዚያ ግድግዳ ተደግፈው የቆሙት ሶስት ሰዎች፤ ለወብቱ ጠጅ ለመሙላት እዚያ ከተደረደሩት የጠጅ ጠርሙሶች አንዱን ይዘው ሲነጣጠቁ፤ በመሀከል ወድቆ ስለ ተሰበረና ጠጁም ስለ ፈሰሰ፤ ሶስቱም ደንግጠው ለመሮጥ ሲቃጡ ወብቱም፤ ሶፊያና ጥላሁንም ሁኔታቸውን እዩተመለከቱ ይገረሙ ጀመር። አሳዩ ብቻ ምንም የመገረም ምልክት ሳያሳይ፤ ተነስቶ ጠጅ ከሞሉት ጠርሙሶች አንዱን አምጥቶ በወብቱም፤ በራሱም፤ ብርጭቆዎች አደረገና የተረፈውን እፊታቸው ባለው ጠረጴዛ ላይ አስቀምጦት ቁጭ ሲል፤ ወብቱ መታገስ አቃተውና፡

“አሽከር ሲበዛ ትርፉ ይህ ነው! ለመሆኑ... ትናንት መጥተህ ይህን ሁሉ አሽከር ምን ጊዜ ሰበሰብኸው?” አለ፤ ጥላሁንን አተኩሮ እያዩ።

“እኔ? እረ አንድም የለኝ ወንድሜ! ትናንት አንተ የላከህልን ሴት ብቻ ናት በቤታችን ያለች” አለ ጥላሁን፤ ወደ አሳዩ ዘወር ብሎ።

“እንግዲያ እነዚህ ሰዎች ምንድር ናቸው?” አለ ወብቱ፤ ሶስቱን ሰዎች ባገጩ አመልክቶ።

“እስረኞች ናችሁ?” አለ አሳዩ፤ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ሶስቱን ሰዎች እያዩ።

“ኬ?” አሉ አንዱ። “የኔን ቤት ታውቁታለችሁ?”

“ኬ!”

“ሂዱና እዚያ ቆይታችሁ የሚሰጡዎቻችሁን ይዛችሁ ኑ።”

“ለመሆኑ የምን እስረኞች ናቸው?” አለች ሶፊያ፤ ሰዎቹ ትእዛዛቸውን ተቀብለው ከወጡ በሁዋላ። እኒያ ሶስት ሰዎች እስረኞች መሆናቸውን እንደ ሰሙ ውበቱም፤ ሶፊያና ጥላሁንም እዚያ በምን ምክናያት እንደ ተገኙ ለማወቅ እስኪወጡ ቸኩለው ነበር።

“ሲቸግራቸው ተበድረው ይበሉና፤ መክፈል ሲያቅታቸው ይታሰራሉ፤ እዚህ አገር ከስረኛው በጣም የሚበዛው ተበድሮ እዩበላ መክፈል የሚያቅተው ነው፤ ወንጀል ሠርቶ የሚታሰር... ቢገኝም አልፎ አልፎ ነው” አለ አሳዬ።

“በሀገሪ ማንም ሰው ብድር ባለመክፈሉ አይታሰርም። ብድሩን ያልከፈለበት ምክናያት ባለመቻሉ መሆኑ ከተረጋገጠ ነጻ ነው” አለ ጥላሁን።

“አ... ይ! የኛ አገር ህግ ሌላ ነው! አሁን ያልኸው ያዲስ አበባ ህግ ይሆናል። ብቻ ያዲስ አበባ ህግ እዚህ አይደርስም፤ ይርቀዋል! እንኩዋንስ ያዲስ አበባው የጎሬውም እዚህ አይደርስ። ከሰንት አንድ ቢደርስ እንኩዋ በጣም ደክሞ፤ መልኩ ተለውጦ ነው የሚደርሰው” አለ አሳዬ፤ ባሽሙር።

“እ... ቪ፤ ታዲያ ለምን ዛሬ እኛ ዘንድ መጡ?” አለች ሶፊያ።

“እስር ቤት የሚበሉት የላቸውም፤ የወህኒ ቤት ዘበኞችን ተለማምጠው ሲለቁዎቸው፤ እንዲህ በዩሰጢ ቤት ሄደው ያገኙ እንደሆን በልተው፤ ያለነጂ፤ ያለጠባቂ፤ እስር ቤታቸው ተመልሰው ይገባሉ። ስለዚህ... ሌላው ስለ ሰለቻቸውና፤ ‘እናንተ እንግዶች በመሆናችሁ ራሳችሁን በመልካም ለማስተዋወቅ ጠቀም አድርጋችሁ ሳታጎርሱ አትቀሩም’ ብለው ይሆናል፤ ዛሬ ወደናንተ የመጡ። ይርባቸዋል። እንዳያችሁዎቸው ትእዛዝ በሰሙ ቁጥር አንዱ ከሌላው ቀድሞ ትእዛዙን ለመፈጸም የሚሻግ፤ ለሁሉም የሚበቃ ያልተገኘ እንደሆነ፤ የሚገኘውን ያክል ለብቻው ለመውሰድ ነው።”

“እስር ቤት የሚበላ ከሌለ ከዩቤታቸው አይሄድላቸውም? ያለዚያስ... እንዲህ ወጥተው መሠራቸው ካልቀረ፤ በዩቤታቸው እዩበሉ እንዲመለሱ ቢደረግ ምን አለ?”

“እቤታቸውም ምግብ የግያገኙት ናቸው እንጂ የግያገኙትግ ይሄድላቸዋል ።”

“እንዴት? ሌላው ቢቀር ለራሱ ማስታገሻ ያክል እንኩዋ፣ በቤታቸው ምንም የሌላቸው ሰዎች አሉ ማለት ነው።”

“ካገሩ ተወላጅ የሚበዛው፣ ምናልባት ከመቶ ዘጠና አምስቱ እን በል፣ ባገሩ ምቹነትም ይሁን በሌላ ምክናያት፣ ሰንፍፍ ስለሚያጠቃቸው ምንጊዜም ከሶስት፣ ቢበዛ ካራት ወር በቀር፣ ከችጋር ወጥቶ አያውቅም። ነገር ግን ከጥቂት አመታት ወዲህ፣ ችጋሩ በጣም እየከፋ ሄደ፣ ይባላል ።”

“በመሻሻል ፈንታ እየከፋ ሄደ? እንዴት አባከህ?” አለ ጥላሁን ከሶፊያ አፍ ነጥቆ ።

“ያገሩ ህዝብ ስራ ቢያውቅም አይወድም፣ ሰነፍ ነው። ባመት እንደ ጊዜ ብቻ ጫካውን ያቃጥልና ሳያርስ፣ ሳይቆፍር፣ እንዲሁ በሆርዳ እየ ወጋ በቀሎ ተከሎ፣ ወይም ዶንቃ የሚባል ዘንጋዳ መላይ በትኖ፣ ሲደርስለት አብዛኛውን በሸቱ፣ የተረፈውን ሰብስቦ አግብቶ ከሶስትና ካራት ወር በማይበልጥ ጊዜ በልቶ ይጨርሰዋል። ከዚያ ቀጥሎ የጅማ ነጋዴ ብሩን፣ የከፋ ነጋዴ በያይነቱ እህሉን፣ እየጫነ መጥቶ እዚህ ሲሰፍር ለት፣ የጫካ ቡና ሲያርስ ከዚያ ለቅሞ ፈረሱላውን ባምስት፣ ወይም በስድስት ብር ሂሳብ በቡና የሚከፍለው ከጅማ ነጋዴ ብር ባራጣ እየ ተበደረ፣ ከከፋ ነጋዴ እህል በውድ እየሸመተ፣ የነፍሱ ማቆያ ያክል እየቀመሰ፣ እንደምንም ነፍሱን የተከታዩ አመት በቀሎና ዶንቃ እስከ ሚደርሱበት ወራት ያደርስ ነበር፣ ሳያደርስ የሚቀረውም ያን ያክል ነው! ብቻ ቢሆንም ካሁኑ ይሻል ነበር ይባላል ። አሁን ብር እየጫነ ይመጣ ከነበረው የጅማ ነጋዴ፣ በዩቤቴ ደሮል እየሆኑ ከተቀመጡት ጥቂት ነጋዴዎች በቀር፣ በከተማው ዙሪያ ጫካውን የድንኳን ከተማ ያደርገው የነበረው ሁሉ ቀረ። ከሱ ጋር፣ የጫካ ቡናን መያዣ አድርጎ ከጅማ ነጋዴ ብር ባራጣ እየተበደረ ከከፋ ነጋዴ እህል ሸምቶ ለነፍሱ ማቆያ ያክል መቅመሱም... ቀረ!” አለ አላዬ፣ ያሽመር ፈገግታ በፊቱ እየታዩ ።

“እንዴት? አልገባኝም!” አለች ሶፊያ ።

“እኔንም!” አለ ጥላሁንም ።

“ቆይ ጉሮሮየን ሳርጥብና እቀጥላለሁ፣ እናንተ እየተተካካችሁ ብቻየን ስታስሰራልፉኝ ጉሮሮየ ደረቀ” ብሎ ቀለደና አላዬ ጠጁን ጨልጦ፣ ብርጭቆውን እንደገና ሞልቶ አስቀምጦ፣ ቀጠለ ።

“ድሮ ማንም ሰው ፡ የኔ ፡ የግሌ ነው’ የሚለው በቤቱ አካ
 ባቢ ያለውንና ፡ ከዚያም ራቅ ሲል በገንዘቡ ገዝቶ ፡ በጉልበቱ ሰርቶ
 ያለማውን ነበር እንጂ ፡ እንዲሁ ወፍ ዘራሹና አውቆ በቀሉ የሚካ
 ቡና ፡ ሁሉ ፡ ማንም ፡ ‘የግሌ ነው’ የማይለው ፡ ያገሩ ሕዝብ በህ
 ብረት የሚጠቀምበት ስለነበረ ፡ ሁሉም በዩብኩሉ ለብድሩ መያገፍ
 የሚያደርገውና ፡ ብድሩን ለመክፈል እንደሚችል እምነቱን የሚጥ
 ልበት ነበር ። አሁን ሁላችንም እንደምናውቀው ያን ሚካ ፡ ያን እግ
 ዘር ለዚህ አገር ህዝብ እዚህ የፈጠረለትን ሚካ ፡ ያገሩ ህዝብ እዚሁ
 እንዳለ ፡ ‘ድርሻህ ይህ ነው’ ሳይባል ፡ የሌላ ክፍል ሰዎች ከመን
 ግስት በስጦታም ሆነ በግዢ ስም ተከፋፈሉት ። እዚህ ያለው ህዝብ
 አገር አማን መስሎት ፡ ካያት ከቅድማያቱ ፡ ከዚያም በፊት ሲደረግ
 እንደ ነበረው ተበድሮ የበላውን ለመክፈል ባለስልቻ ስልቻውን ፡ ባለኬሻ
 ኬሻውን ፡ እዩጠቀለሰ ይዞ ቡና ሊለቅም ወደዩሚካው ሲገባ ጊዜ ፡
 አዲስ መጪው ባለርስት ፡ የወንጀለኛ መቅጫ አንቀጽ ምንትሴ ፡
 ንኡስ አንቀጽ ምንትሴውን እዩጠቃቀሰ ፡ እስር ቤት እያስገባ ያጥ
 ረው ጀመር ፡ ያን አይቶ ፡ ወይም ሰምቶ ፡ ስለፈራ ወደ ሚካ ቡና
 መሄዱን ትቶ እቤቱ የተቀመጠም ፡ ብድሩን መክፈል ስላልቻለ ፡
 በባለዳነት እስር ቤት እዩገባ ይታጎር ጀመር ፡ በየትም ቢሄድ መን
 ገዱ ሁሉ የሚያመራው ወደ እስር ቤት ብቻ ሆነ ፡ ታዲያ መጨረሻ
 ውስ ፡ መጨረሻውማ መቸስ . . . የሚከፍለው የሌለው አበዳሪ ስለ
 ማይኖረው ፡ አበዳሪ የሌለው የሚበላው ስለማይኖረው ፡ የሚበላው
 የሌለው ይሉኝታ ስለማይኖረው ፡ ይሉኝታ የሌለው የማያደርገው
 ነገር ስለማይኖረው . . . እዩትላችሁ ፡ ‘ኛግሩ ከማናቸውም ጊዜ እዩ
 ከፋ ሄደ’ የሚባልበት ምክናያት ይህ ነው ፡ እኔያ ያያችሁዋቸው
 ሰዎች ሊያደርጉት የማይገባቸውን ሲያደርጉ ያያችሁዋቸውም በዚህ
 ምክናያት ነው ፡ ሀ - ሀ - ሀ - ሀ - ሀ ፡ ” ብሎ አሳዩ ያሸመር ሳቅ
 ሲስቅ ፡ ውበቱም አብሮት ይስቅ ጀመር ። ጥላሁንና ሶፊያ ግን እን
 ኩዋንስ ሊስቁ አሳዩ እንዲያ ያለ የሚያሳዝን ታሪክ ተርኮ ስለሳቀና
 ውበቱም አብሮት ስለሳቀ ፡ ገርሞዋቸው አንገታቸውን ፡ ደፍተው
 ዝም አሉ ።

“ምነ አንገታችሁን ደፋችሁ ? ሳላውቅ የሚያሳዝናችሁ ነገር
 ተናገርሁ ? እኔኮ ይህን ያክል የምለፈልፈው እንድትስቁና እንድትጫ
 ወቱ ነው እንጂ እንድታዝኑ አደለም ! ” አለ አሳዩ ፡ ያሸመር ፈገ
 ግታው አሁንም በፊቱ ላይ እንዳለ ።

“ የሚያሳዝን እንጂ ምን የሚያስቅ ነገር ተናገርህና እንሳቅ ? እናንተም አውቃችሁ ነው እንጂ ፤ አሁን በተናገርኸው የሚያሳዝን ሁኔታ ሳታዝኑ ቀርታችሁ አደለም የምትሰቁ ” አለ ጥላሁን ።

“ እኔ እንኩዋ የሳቅሁ ” አለ ውበቱ ፤ ሶፊያና ጥላሁን አሳዩ በተረከው በጣም ሲያዝኑ አይቶ ። “ እኔ እንኩዋ የሳቅሁ በነገሩ ላይ ሆን ፤ አሳዩ ሲያወራ ያወራበት የነበረውን ሁኔታ እያዩሁ ነው ። በጠቅላላው ነገሩ የሚያሳዝን ነው ስላልኸው ግን ፤ ይህ በአለም ካለው ያልተመዋላ ነገር ፤ በአለም ካለው ብዙ ጉድለት አንዱ አይነት ነው ። ይህን የመሰለና ምናልባትም የሚብስ ወደፊት ሊገጥምህ ስለሚችል እንዲያ እንዲያ ያለውን ጉድለት ባዩህ ቁጥር አገዝህና አንገትህን ደፍተህ አትገፋውምና ፤ ሆኖህን አስፍተህ ፤ አብረህ ለመኖር ካሁኑ መሰናዳት አለብህ ። አንተ ካንድ ሴላ አለም ፤ የሊቃውንት አሳብ አቀበትና ቁልቁለቱን ፤ ጉድባና እንቅፋቱን ፤ እሾሁንና አሜካላውን ፤ ወዲያ አስወግዶ ፤ ሁሉንም ደልድሎ ፤ አስተካክሎ ከፈጠረው ፤ “ትምህርት ቤት ” የተባለ ጥሩ የልም አለም ገና ትናንት ወጥተህ ወደዚህ ወደውነተኛው አለም የመጣህ እንግዳ ነህና ፤ እኔ የጥቂት አመታት እድሜ ቀድሜህ መጥቼ ስለ ቆዩሁበት ልምከርህ ።

“ በትምህርት ቤት ስለዚህ አለምና ስለኑሮው የምንግረው ስዕሉን ፤ ወይም ምስሉን ነው እንጂ ፤ ራሱን አለሙንና ኑሮውን እንዳይመስልህ ፤ እንደምታውቀው ፤ ማናቸውም ነገር የሚሳለው ጥሩ ሆኖ ተካክሎ በተሰራ ወረቀት ፤ ወይም ሰሌዳ ላይ ስለሆነ ፤ ደህና ስለሊከሳለው ፤ ስዕሉ በጣም የሚያምር ፤ በጣም ደስ የሚያለኝ ይሆናል ። ወደ ተሳለው ነገር ፤ ወደ ስእሉ ባለቤት ስትሄድ ግን በውስጡ ስንት ጉድ ታገኛለህ ፤ አለሙና ኑሮውም በትምህርት ቤት ስለው እንደሚያሳዩን የተደላደለና የተካከለ አደለም ። ብዙ አቀበትና ቁልቁለት ፤ ብዙ ጉድባና እንቅፋት ፤ ብዙ ሾህና አሜካላ የሞላበት ፤ ብዙ የሚያሳዝንና የሚያሰቅቅ ነገር ያለበት ነው ፤ ብቻ ወደድንም ጠላን ሁላችንም እንዲህ ባለው አለም ውስጥ መኖር ስላለብን ፤ እንዴት መኖር እንደምንችል መማር አለብን ፤ የተፈጥሮ ደካማነታችንን አሸንፈን ፤ በውስጡ አብረነው ከምንኖር ክፉና የሚያሳዝን ነገር ሁሉ ጋር ራሳችንን አስተዋውቀን ፤ እንዲህ ባለው አለም ማናቸውም ከተነገር መኖሩ የማይቀር መሆኑን ተረድተን ሳንገረም ፤ ሳናዝን ኖረን ለማለፍ መማር አለብን ፤ እንዲህ ያለው አለም አቀበት ቁልቁለትን

ወጥተው ወርደው ፡ ከክፉው ታግለው ፡ ቢወድቁ እንኩዋ ተንፈራግ
 ጠው ፡ ተፍገምግመው ተነስተው ፡ በግራቸው መቆምና ራሳቸውን
 መቻል የሚያውቁ ብቻ የሚኖሩበት ነው ፡ ከክፉ ታግለው ቢወድቁ
 ተንፈራግጠው መነሳት የማይችሉና በወደቁበት የሚቀሩ ፡ ድሮውንም
 ያለቦታቸው የበቀሉ አረሞች ቢሆኑ ነውና ፡ እነሱን መኖር ለሚያው
 ቁት መሬት እንዲያቀልዙ ፡ እዚያው ከመተው በቀር ሌላ መንገድ
 የለም ፡ እንዲህ ያሉትን ከወደቁበት ለመነሳት የማይጣጣሩ አነሳሰሁ
 ብሎ የሚሄድ ሁሉ ፡ ‘አውቆ የወደቀ ሊያነሱት የሄዱትን ጎትቶ ይጥ
 ላል’ እንደሚሉት ወድቆ ለክፉ እድላቸው ተካፋይ ይሆናል እንጂ፤
 አንስቶ ለመልካም እድሉ ተካፋዮች ሊያደርጋቸው አይችልም ፡ ስለ
 ዚህ እኔ ወንድምህ የምመስርህ ፡ ያዬኸውን የሚያሳዝንና የሚያስቅቅ
 ክፉ ነገር እንዳላይህ ፡ የሰማኸውን እንዳልሰማህ ሆነህ ከሚጫወ
 ቁት ጋር እዬተጫወትህ ፡ ከሚስቁት ጋር እዬላቅህ እንዳትወድቅና
 ራስህን ችለህ እንድትቆም ጠንክረህ መታገል ነው ። የወደቁት ያሉበ
 ትን የሚያሳዝን ሁኔታ ባይሆን በሰማህ ቁጥር ፡ “ልዘንና አንገቴን
 ልድፋ” ካልህ . . . እንዲያ ባለ ሁኔታ የሚገኙት ሰዎችና በምን
 ኖርበት አለም ያሉት አላዛኝ ነገሮች ቁጥር ስፍር የሌላቸው ስለሆኑ ፡
 ላንድ አፍታ እንኩዋ አንገትህን ሳታቃናና ጥርስህን ሳትገልጥ ወደ
 መቃብርህ መሄድህ ነው ፡ አይነተኛው ነገር መጀመሪያ ራስን ማው
 ጣት ፡ ራስን መቻል ፡ የድህነትም ሆነ የሌላ እስረኛ ከመሆን ነፃ
 መውጣት ነው ፡ ከዚያ በሁዋላ ፡ ራሳቸውን መርዳት እዬፈለጉ
 ያልቻሉትንም መርዳት ትችላለህ ፡ አ . . . ይ . “ከመቆም መውደ
 ቅን መርጠው የወደቁትን እያንቀላበስሁ ከነሱ ጋር ሳለቅስ እኖራለሁ’
 ካልህ . . እንደነሱ ወድቀህ እንዳትቀር ወዮልህ ፡ የመሬት ሀብት ተቀ
 ባይ አጥቶ እዬተመለስ መሬት በሚገባበት አገር እግዚአብሔር አም
 ቶህል ፡ ጠንክረህ ሀብት ብታበጅ ፡ ሀብት ካለ ምን አይኖርም ?
 የፈለግኸውን ልታደርግ ትችላለህ ፡ ያውልህ ፡ ፋርዳን ኩኖ ፡ ሚዳን
 ኩኖ ፡” ሲል ውበቱ ሁሉም ሳቁ ።

“ይገርማ . . ል ፡” አለ ጥላሁን ፡ ከሌሎች ጋር ሲለቅ
 ቆይቶ ። “ይገርማል ውበቱ ፡ ታውቃለህ ? አሁን . . በዚህ እውነ
 ቱን አሰት ፡ አሰቱን እውነት አስመስሎ ለማስረዳት በታደለ የሀ
 ሳዊ መሲህ አንደበትህ ለኔ ምክር አስመስለህ ፡ እዚህ ያለነውን ሁሉ
 ደቀመዛሙርትህ ለማድረግ ስትሰብከን ፡ ሁለት ነፍሶች ስለ ነበሩት
 አንድ ሰው ተጽፎ ያነበብሁት ትዝ አለኝ ። የዚያ ሰው ሁለት ነፍ
 ሶች አንድዋ ስትሰራ ሌላዋ እዬተኛች ፡ ስትሰራ የቆዩችዋ ስተተኛ ፡

ተኝታ የቆዩችዋ እዩነቃች ፡ ሁለቱም ሰጥቂት ሰጥቂት አመታት በተራ በውስጡ ይሰራሉ እንጂ ባንድ ላይ አይሰሩም ። ታዲያ ፡ ያ ሰው አንድዋ ነፍሱ በውስጡ ስትሰራ በነበረችበት ጊዜ የሆነውንና የተደረገውን ሁሉ ፡ ርስዋ ተኝታ ሌላዋ ስትተካ እያስታውሰውም ፤ ጨርሶ ይረሳዋል ” ሲል ሁሉም ሳቂ ። “አስጨርሱኝ እባካችሁ ፤ ገና አልጨረስሁም ፤ ልጩርስ ” አለና ቀጠለ ። “ታዲያ ፡ ያ ሰው ካን ዱዋ ነፍሱ ጋር ሳለ አንዲት ሴት ወዶ አገባና ፡ ሶስት አመት ያክል ከምሽቱ ጋር ደስ ብለውት እንደ ተቀመጠ ፤ አንድ ጥዋት ከንቅልፋ ሲነቃ ፡ ምሽቱን ሲያገባ የነበረችዋ ነፍሱ ተኝታ ሁለተኛዋ ነፍሱ በተራዋ ተተክታ ስለተነሳ ያን ጊዜ አካባቢው ሁሉ እንግዳ ሆኖ ታዩ ውና ፤ አይኖቹን እዩጠራረገ ወደ መስኮቱ ብቅ ሲል ጊዜ ፡ ምሽቱ የሚታጠበውንም ፡ የሚተኮሰውንም ፤ ልብሳቸውን አግበሰብሳ ተሸከማ ቶሎ አጥባና ተኩሳ ወደ ሌላ ስራዋ ለመመለስ ፤ በሁዋላ በር ወጥታ ወደ ማጠቢያው ቦታ ስትጣደፍ አዩ ። ከዚያ ፡ ባጠገቡ ያገኘውን መጥረጊያ ነጥቅ እዩርጠ ወጣና ፡ ‘ቁሚ አንቺ ሌባ ፤ ቁሚ ብዩሻለሁ’ ሲል ሰምታ ፤ እንደ ሁልጊዜው መዳራት ፈልጎ የተከተላት መስሎ ዋት ቆማ እዩላቀች ስትጠብቀው ፤ እንደ ደረሰ በያዘው ዱላ ወቅቶ ፡ ወቅቶ ፤ ዱላው ሲሰበርበት እንዳታመልጠው ወገብዋን ጥምጥም አድርጎ ይዞ የፖሊስ ያለህ እያለ ይጮህ ጀመር ። ወዲያው ጎረቤቶችም ፡ ፖሊሶችም ደርሰው እንደምንም ብለው ካላቀቁዋቸው በሁዋላ ፡ ‘ምነው ጭዋው ሰው እንደ ባለጌ ምሽትህን እንዲህ ደም-አበላ እስክትሆን ደበደብህት ?’ ብለው ቢጠይቁት ፡ ‘አሁን እንደምታይዋት ልብሴን ዘርፋ በጉዋሮ በር ስትሮጥ ተከትዬ እስክይዛት ድረስ አንድ ቀን እንኩዋ ፈትዋን አይቸው የማላውቅ ሌባ ናት ፤ በሕግ አምላክ ያዙልኝ ፤ እንዳታመልጥ’ አለ ። ፖሊሶች የዚያን ሰው ሁኔታ ሲያዩ ፡ የራሱን ጤናማነት ተጠራጥረው ፡ የባሰ አደጋ እንዳያደርስ ለማስመርመር ወደ ልዩ የአእምሮ ሀኪሞች ሲወስዱት ጊዜ ፡ ‘ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች በዩተራ በውስጡ የሚፈራረቁበት ከመሆኑ በቀር ሌላ የራስ በሽታ የሌለበት’ መሆኑን ሀኪሞች አረጋገጡ ። ውቤቱ ፡ ይቅርታ አድርግልኝና ፤ አንተም ያን ሰው የመረመሩ ሀኪሞች እዚህ ተገኝተው ቢመረምሩህ ፤ በጥቂቱ ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች እንደሚገኙብህ እኔ እርግጠኛ ነኝ ። ”

“ ታዲያ . . ” አለ ውበቱ ፡ ከሌሎች ጋር ሲስቅ ብዙ ከቆየ በሁዋላ ። “ ታዲያ አንተ እንዳልሽው በጥቂቱ ሁለት ነፍሶች ካሉኝ ቢያንስ ቢያንስ የሁለት ሰው እድሜ ልኖር ነው ማለት ነውኮ ፤ ያውም

እድሜህ ረዝሞ እንዳይቸከኝ በዩሰሰት ፡ በያራት አመቱ ነፍሶቼን እያለዋወጥሁ ፤ ይህማ ቢሹትስ ይገኛል ፤ ”

“ እሱን አላውቅም ፤ ብቻ ፤ ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች እንዳሉህ ርግጠኛ ነኝ ያልሁበትን ምክናያት ላስረዳ ” አለ ጥላሁን ።

“ እሺ እስቲ እንሰማ ” አለ ውበቱ ።

“ አንድ በጣም የምወደውና የማክብረው ጉዋደኛ ነበረኝ ” አለ ጥላሁን ፤ አንገቱን ደፍቶ ግንባሩን እያሻሸ ትንሽ ሲያስብ ቆዩና ። “ያ ጉዋደኛየ”አለ ፡ ቀጥሎ ፤ ያ ጉዋደኛየ በትምህርት በጣም ብርቱ ነበር ። በገባበት ክፍል ሁሉ አንድ ጊዜ እንኩዋ ተቀድሞ አያውቅም ፤ ሁልጊዜም አንደኛ የሚሆን እሱ ነው ። በዚያ ላይ ፤ ከዚህም ሁሉ ይልቅ ፤ ለትክክለኛ ፍርድና ለሰው ሁሉ የነጻነት መብት የነበረውን የተቃጠለ ስሜትተወዳዳሪ በሌለው የአሳብ ጥራትና ያንደበት ትባት በዩሰሰባው ቆሞ በሚገልጽበት ጊዜ ፤ የማይደነቅ አልነበረም ፤ የኔ የሁልጊዜ ምኞቴና ጸሎቴ እንደሱ መሆን ነበር ። ”

“ እኮ ታዲያ ይህን የምትለውን ጉዋደኛህን ከኔ ባለሁለት ነፍስ መሆን ጋር ምን አገናኘው ? አሁንኮ ልታስረዳን የነበረ እኔ የሁለት ነፍሶች ባለቤት መሆኔን ነው ፤ ረሳኸው ? ” አለ ውበቱ ፤ ስሙ አይጠራ እንጂ ውዳሌው ለሱ መሆኑን ስላወቀ ትንሽም እንደማፈር ብሎ ።

“ አልረሳሁትም ” አለ ጥላሁን ። “አልረሳሁትም ፤ እዚያ ለመድረስ ነው ፤ ታገለኝ ብቻ ። አሁን እንዳልሁት ፤ የሁልጊዜ ምኞቴና ጸሎቴ እንደሱ መሆን ስለነበረ ፤ በዩጊዜው በተማሮች ስብሰባ ሲናገር ፤ ከንግግሩ ‘ሊረሱ የማይገባቸው ፤ ነዋሪዎች ናቸው’ ብዬ የገመትሁዋቸውን ሀይለ ቃሎች እየመረጥሁ ላሳቢም ሆነ ለሰራዩ መሪ እንዲሆኑኝ ፤ እንደ ጸሎት መጽሐፍ ከጎኔ አልለያቸውም ። እባካችሁ ላንድ ደቂቃ ብቻ ታገሱኝና ሁለት ሶስቱን ላንብባቸው ” አለና የማስታዎሻ ደብተሩን ከደረት ኪሱ አውጥቶ ያነብ ጀመር ።

“ 1ኛ ፡- ድህነትና ከመጠን ያለፈ ሀብታምነት ፤ የማገበራዊ ኑሮ ደዌዎች ስለሆኑ ፤ ማህበሩ ጤናማ እንዲሆን ፤ ሁለቱም ማጥፋት አለባቸው ። ድህነትን የሚወልደው ከመጠን ያለፈ ሀብታምነት ስለሆነ ፤ ድህነትን ለማጥፋት እንዲያያለውን ሀብታምነት ማጥፋት ያስፈልጋል ።

2ኛ ፡- ሰው ራሱን ለመቻል የሚፈልገው ሀብት የተባረከ ስለሆነ ፤ ልንደግፈው ይገባል ። ከዚያ አልፎ የሚፈልገው ሀብት ግን ሌሎች ራሳቸውን እንዳይችሉ መከላከያ ስለሆነ ፤ በሙሉ ኃይላችን ልንቃወመው ይገባል ፤

የኛ-የጤፍ ከምር ባለበት ዙሪያ ፡ የጤፍ አጫጅ እንጂ ጤፍ እንደማይኖር ፡ ሀብት ተሰብስቦ ባንድ ፡ ወይም በጥቂት ቦታ በተከመረበት ዙሪያ ፡ ድህነት እንጂ ሀብት አይኖርም ። መብት ተሰብስቦ ባንድ ፡ ወይም በጥቂት ቦታ በተከመረበት ዙሪያ ፡ ግዴታ እንጂ መብት አይኖርም ። ነጻነት ተሰብስቦ ባንድ ፡ ወይም በጥቂት ቦታ በተከመረበት ዙሪያ ፡ ባርነት እንጂ ነጻነት አይኖርም ፤ እንዲህ ባለ ያልተካከለ ፡ ጎርበጥባጣ መሰረት ላይ የቆመ ማህበርም ጸንቶ ሊኖር አይችልም ። ስለዚህ ፡ ማህበሩ ጸንቶ እንዲኖርና ፡ ሰላም እንዲሆን ፡ ከዙሪያው እየተወሰደ በጥቂት ቦታ ተሰብስቦ የተከመረው ሀብት ፡ ስልጣን ፡ መብት ፡ ነጻነት ፡ ወደደቦታው እንዲመለስ መጣጣር ፡ ተምሮ ማወቅ በተለይ በኛ ላይ የጣለው የተቀደሰ ተግባር ነው ። እነዚህን የመሰሉ ህይለ ቃሎች እዚህ ውስጥ ብዙ አሉ ።” አለ ጥላሁን ፡ የማስታዎሻ ደብተሩን አጥፎ ፊት ለፊት ይዞ እየነቀነቀ ።

“ነገር ግን ባስረዳ ላልሁት ጉዳይ ፡ አሁን ያነበብሁላችሁ ይበቃል ። ያ ጉዋደኛየ ፡ ያ አሁን ያነበብሁላችሁንና እነሱን የመላሰሉትን ህይለ ቃሎች በዩስብሰባው ሲናገር የድህችና የደካሞች በደል ከነሱ የበለጠ የሚሰማው ይመስል የነበረ ወዳጄ ፡ ከጥቂት አመታት በሁዋላ ፡ ያን ሁሉ ረሰቱ ፡ ያን ሁሉ ይናገርበት በነበረው እፉ ፡ ይህ አለም ታገሎ መጣል የሚችል ህይለኛ ብቻ እንጂ ፡ ደካማ እንዲኖርበት የተፈጠረ አደለም ፤ ህይለ እንጂ ፡ መብት ዋጋ የለውም ፤ ድህ እየታረመ ፡ ከስሩ እየተነቀለ ፡ ለሀብታም መሬት ማዳበርያ የሚሆን አረም ነው” እያለ በሙሉ እምነት ፡ ከዋቅ ስሜት ጋር ይሰብክ ጀመር ፤ ታዲያስ! ታዲያ . . . እንዲህ ያለው ሁለት ተቃራኒ አሳቦችንና እምነቶችን ምንም ሳያመነታ ፡ ምንም ሳይጠራጠር ፡ በሙሉ ህይሉ ፡ የሚሰብክ ሰው ምን ይባላል ? ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች ያሉት አደለም ? እኒ ለመሆኑ ውበቱ ፡ አሁን ከማስታዎሻየ ያነበብሁዋቸው ህይለ ቃሎችስ . . . ያንተ መሆናቸውን ታስታውሳለህ ?”

“አዎን እስታውሳለሁ” አለ ውበቱ ፡ ሲለቅ ቆይቶ ። “እስታውሳለሁ ። ተማሪ ሳለሁ ፡ እንደ ተማሪ አስብ በነበርሁ ጊዜ የተናገርሁዋቸው ናቸው ። ብቻ አንተ አሁን እንዳመጣኸው ውህ ያልነካው ፡ አዲስ ነገር ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች ኖረውኝ ሳይሆን ፡ ያችው አንድዋ ነፍሴ ካካሌ ጋር ስላደገችና ስለ በሰለች ፡ የዛሬ እስተ ያየቴና እምነቴ በልጅነቴ ፡ ተማሪ ሳለሁ ከነበረኝ የተለዩ ስለሆነ ነው ።”

“ውበቱ የሚናገረው ክልቡ እንዳይመስላችሁ ! ስለ ተበላጩና . . ተስፋ ስለ ቆረጠ . . . አሽመር ነው !” አለች ሶፊያ ፣ የባልዋን ዘዴ ቢሰነት ለመጠገን ያክል ።

“እንዴት ? ምን ማለትሽ ነው ?” አለ ውበቱ ።

“አሁን የተናገርኸው ሁሉ ከልብህ እንዳልሆነ አውቃለሁኖ !”

“እኮ ከልቤ አለመሆኑን እንዴት ታውቂያለሽ ?”

“አንተን አይመስልማ ! በምኑም በምኑ ካንተ ባህሪ ጋር የሚስማማ አደለም ።”

“ምንድር ነው የኔ ባህሪ ?”

“አሁን ጥላየ ፣ አንተ የተናገርህቸው ናቸው ፣ ብሎ የጠቀሰልን ጥሩ ጥሩ ሀይለ-ቃሎችኮ ከጽኑ እምነት ብቻ ፣ ባህሪው ድፍርስ ካልሆነ ጥሩ ምንጭ ብቻ የሚፈልቁ ናቸው ! ከድፍርስ ምንጭ ጥሩ አይፈልቅም አለች ሶፊያ !”

“አ . . ባህሪ !” አለ ውበቱ ፣ “ባህሪ ! ለመሆኑ ጊዜና አካባቢ የማይለውጠው ፣ ከሰው ጋር አብሮ ተወልዶ ፣ አብሮ አድጎ ፣ አብሮ እርጅቶ ፣ አብሮ የሚሞት ፣ ባካል ከጸላጆች ከሚወርሰውና በመንፈስ ከፈጣሪ ከሚሰጠው ጸጋ ሌላ ፣ ባህሪ የሚባል ነገር አለ ? የለምኮ ፣ ሶፊ ! ሰው ከድሜውና ከሚኖርበት አካባቢ ጋር የሚለዋወጥ ፣ ቀን ቀንን እያባረረ ፣ ያለማቋዋረጥ ፣ ተከታትሎ ሲሮጥ ፣ እሱም አብሮ እዩሮጠ ላካሉ ብርታትን ፣ ለአእምሮው እውቀትን የሚሰጡትን ነገሮች ከቀኝ ከግራ ፣ ከፊት ከሁዋላ እዩቃረመ ፣ ራሱን በነሱ እያነጸ ፣ ከህጻንነት ወደ ጉልምስና ፣ ከጉልምስና ወደ ሽምግልና ፣ ከሽምግልና ወደ እርጅና በተላለፈ መጠን ፣ መልኩን ብቻ ሳይሆን እምነቱንም ሆነ ስሜቱን ጭምር የሚለውጥና ፣ ህይወታዊ ህይል ከፈጣሪ ታደሎ የተፈጠረ ፍጡር ነው እንጂ ፣ ይህ ባልሽ እንደሚለው በህጻንነት አካሉና በህጻንነት አእምሮው እንዳለ ፣ ገና እንደ ህጻን በሚናገርበትና ፣ እንደ ህጻን በሚሰራበት እንዳለ ፣ እዚያው ቆሞ ፣ እዚያው ደርቆ የሚቀር በደን አደለም ! ነገር ግን ባልሽ ፣ “ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች በዬፈናቸው የሚነዱህ መኪና ነህ” የሚለኝ በልጅነቴ ከነበረኝ ዛሬ ያለኝ እምነት የተለዩ ስለሆነ ነው ። ገና ህጻን ሳለሁ ፣ ለኔ ኑሮ የሚያስቡም ፣ የሚቸገሩም ፣ ሌሎች በነበሩ ጊዜ ፣ ያላንዳች አሳፊነት አስበውና እናገረው ፣ እሰራውም ከነበረው ፣ ዛሬ ህጻንነትን አልፌ ፣ ጉልማሶችን ከሽማግሎች ወደሚለዩው ድንበር ደርሽ ፣ ከበሰልሁ በሁዋላ ፣ ዛሬ ለራሴ ብቻ ሳይሆን ለቤተሰቤና ለደሆች ዘመዶቼ

ኦሮ ጭምር አላፈነት ከተቀበልሁ በሁዋላ ፤ ይህ አላፈነት ምን መሆኑን እንደማያውቁ ህጻናት ባለማሰቢና ባለመናገራት ፡ “ ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች የሚለዋወጡብህ ነህ” ይለኛል ፤ እንግዲህ ለዚህ ምን ልበል ? ለዚህ ሌላ የምለው የለኝም ፤ ለዚህ የምለው ፡ “እናንተ ከልም አለም ገና ትናንት ወጥታችሁ የመጣችሁ ሁለት ህጻናት ፤ በዚህ በኛ የውን አለም አንድ አመት ፤ እንደኛ ብዙ አመታት እንኩዋለን ፤ አንድ አመት ብቻ ቆይታችሁ እንደ ገና ስንገናኝ በዛሬው አስተያየታችሁ እንደ ጸናችሁ ያገኘሁዋችሁ እንደሆነ ያን ጊዜ . . . ” ብሎ ነገሩን የሚያስርበት ቃል ሲፈልግ

“ያንጊዜ ሁለት የማይተዋወቁ ነፍሶች የሚለዋወጡብህ መሆንህን ታምናለህ ፤” አለ ጥላሁን ፡ አቁዋርጦ ።

“ ያን ጊዜ . . በለውጥ ላይ የተመሰረተው ፡ ቀጥሟ የፍጥረት ህግ በናንተ ላይ አለመስራቱ ፡ አንድ ጉድለት በፍርባችሁ መሆኑን ተረድቼ ፡ እያዘንሁ በጎደሎዎች ተራ እጽፋችሁዋለሁ ፤”

“ የሰይጣን ደቀመዝሙር ፤” አለ ጥላሁን ፡ ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቆይቶ ።

“ ማን ? ” አለ ውበቱ ።

“ ማን ባዩ ”

“በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ፤ ምን አልሁህ ፤” አለ ውበቱ ፡ እያማተበ ።

“መተዘዘንና መረዳዳት አያስፈልግም ፤ ደካማን መታገልና ጥሎ ካፈር እየደባለቁ የመሬት ማዳበሪያ ማድረግ ነው” እያለ የሚያስተምር ምን ይባላል ? ”

“ እንደሱ አላልሁም ፤”

“አሁን ያልሸው ሁሉ ቃል በቃል ባይሆን መንፈሱ ይህ ነው” ሲል ጥላሁን ፡ በረኛው አገደው የሚባለው ያላዩ አሸከርና ካላዩ ቤት ድግስ ያመጡት እስረኞች ተከታትለው ገቡ ። ወዲያው በረኛው አገደው ወዳላዩ ጆሮ ጣጋ ብሎ የሚናገረውን በሹክሹክታ ተናግሮ ቀና ሲል ፡

“ እንዴት ! አንተ የት ሄድህ ? ጠንክረህ ጠብቅ አላልሁህም ነበር ? ” አለ አላዩ በጣም ተቆጥቶ ።

“ እሜቱ ለስራ አስጠርተውኝ ወደ ቤት ሄጀ ነበር ” አለ በረኛው አገደው ።

“ታዲያ አመለጡ ?”

“ማምለጥስ አንድም ያመለጠ የለ ! ሁሉንም አምጥቻቸዋለሁ።”

“የለቀሙትን እንደ ያዙ ?”

“የለቀሙትን እንደያዙ።”

“የት ናቸው ? ስንት ናቸው ?”

“ሰላሳ ናቸው ! የለቀሙትን ቡና ይዘው እውጭ ናቸው።”

“ምንድር ነው ነገሩ ? ለኛም አካፍሉን እንጂ !” አለ ውበቱ።

“ሌቦችን ያጽጥላሁንን ቡና ሲለቅሙ አግኝቼ ያዝሁ ነው የሚል።”

“ሌቦች ? እዚህ አገር ሌባ የለም ይባል የል ? መግረፍ ነው ! የታባቸው ! ሌላው ቢቀር . . . ለሌሎች መቀጣጫ እንዲሆኑ መግረፍ ነው !” አለ ውበቱ ከተቀመጠበት ተነስቶ።

“ቅድም እንደ ነገርሁዋችሁ ! ድሮ ባላገሩ በመንግሥት መሬት የጋራ ሲጠቀም ሰለኖረ ! አሁንም መሬቱን የገዛው ሰው እጅ እስኪያደርገው ! በሱ መጠቀምን እንደ ሌብነት አይቆጥሩትም” አለና አላዬ ሁሉንም ይዘዋቸው ! “ቡና ሰርቀው ለቀሙ” የተባሉት ሰዎች ወዳሉበት ወጣ። የተለቀመው ሰላሳ ኬሻ እሸት ቡናም እዚያ ተከምሮዋል።

“እናንተ የሰው ሀብት የምትዘርፉበት ምክናያት ምንድር ነው !” አለ አላዬ በቁጣ ! እዚያ ተሰብስበው ለቆሙት ባላገሮች።

“የማነን ሀብት ዘረፍን ጌታየ ?” አለ ከባላገሮቹ አማርኛ የሚያውቀው።

“ይህ የለቀማችሁት ቡና የናንተ ነው ?”

“እኛማ . . . የኛ ነው ብለን ነበር !”

“ምነው ስንት ገዢ እንንገራችሁ ? በመንግስት እጅ ያለ ! ገና ያልተሸጠና ሰው ሀብቱንም ! ጉልበቱንም ! ያላሰረበበት መሬት ያገሩ ህዝብ የጋራ ቢጠቀምበት ግዴላም ! ይፈቀዳል። መንግሥት ለሰው የሸጠውና የገዛው ሰው ሀብቱንም ! ጉልበቱንም ያላሰረበበት መሬት ግን ! የዚያ ሰው የግል ንብረት ስለሆነ ! የሰው የግል ንብረት ስትደፍሩ ብትገኙ ትቀጣላችሁ አላልናችሁም ?”

“ብላችሁናል ! ብቻ . . . እኛስ ምን እንሁን ?”

“መሬት ከሌላችሁ ግዙብ የመንግሥት መሬት ሞልቶላችሁዋል።”

“ድሆች ነን በምን ገንዘብ እንገዛለን ? ወዲያውስ . . የገዛ መሬታችንን እንዴት እንገዛለን ?”

“የመንግስት ነበር ! መንግስት ለሳቸው ሸጦታ . . . ል ነው የምላችሁ” አለ አሳዬ፡ “ለሳቸው” ሲል ጥላሁንን በጁ እያመለከተ ። “ከናንተ መሀከል” አለ ቀጠለና፡ “ከናንተ መሀከል ብዙዎች ካሁን ቀደም እንዲሁ ስትለቅሙ ተገኝታችሁ ማስጠንቀቂያ ሰጥተን ለቀናችሁ ነበር ! ነገር ግን በመጸጸት ፈንታ፡ ያኑ ጥፋት ስትደግሙ ስለተገኛችሁ . . .” ብሎ አሳዬ ያሰበውን ተናግሮ ሳይጨርስ፡

“ልትለው ያሰብኸው ገብቶኛል” አለ ጥላሁን አቁዋርጦ ። “የለቀሙበትን ዋጋ ለያንዳንዱ ኬሻ የሚገባውን ክፈላቸውና ቡናህን ሰጥተውህ ይሂዱ” ማለትህ አይደል ? ገና ስታስበው ነው ከግንባርህ ያነበብሁት ! ጥሩ ፍርድ ነው እስማማበታለሁ” አለና ለያንዳንዱ ኬሻ አንዳንድ ብር ሂሳብ፡ ለሰላሳው ሰላሳ ብር ሰጥቶ፡ በነጋው ቢለቅሙ እንዲሁ በኬሻ አንድ ብር የሚከፍል መሆኑን ገልጾ አሰናበታቸው ።

“ታዲያ ልለው ያሰብሁትኮ ሳይገባህ ነው ገብቶኛል ያልህ” አለ አሳዬ፡ ሰዎቹ ከሄዱ በሁዋላ ።

“ምን ልትል ኖሮዋል ?”

“ያንዳንድ ወር እስራት ፈርጀባችሁዋለሁ ልል ነበር ።”

“መጥፎ ፍርድ ኖሮዋል ! እንኩዋን አልገባኝ ።”

የግራዝማች ዳኛቸው ፍሪሳ ድግስ

ውበቱ ፡ ከነጥላሁን ጋር የኪ ሰንብቶ ወደ ጎሬ ከተመለሰበት ቀን በፊት በነበረው ማታ ፡ የወረዳው ገዥ ፡ ግራዝማች ዳኛቸው ፍሪሳ ፡ ለሱና ለንግዶች ፡ ለነጥላሁን ክብር ፡ የራት ግብዣ አድርገው ነበር ።

“ከነገ ወዲያ ወደ ጎሬ የምመለስ መሆኔን ለወረዳው ገዥ ነግ ሬያቸው ፡ ለናንተ መተዋወቂያና ለኔ መሰነባበቻ ራት ይግሰው ፡ ነገ ማታ እንድንጋበዝላቸው አደራ ብለዋል” አለ ውበቱ ፡ አንድ ቀን ቀደም ብሎ ፡ ጥላሁንና እሱ በብድር በሚሰጥበት ቆመው እያስለቀሙ ሲጫወቱ ።

“እግዚር ይስጥልኝ” አለ ጥላሁን ፡ ፍርጥም እንደ ማለትም ፡ ትንሽ እንደ መስገድም ብሎ ።

“ግራዝማችን እንዲሁ በሩቁ ካልሆነ ፡ ደህና አድርጌ አላውቃ ቸውም ፤ እንደ ሰው አፍ ግን ፡ ከደህና ሰዎች ጋር የሚደረግ አደ ሉም ። ክፉ ፡ ቀናተኛና ጨካኝ ናቸው ይሉዋቸዋል ። ብቻ... ‘ወሬ ሰማሁ’ ብሎ ከሰው መጣላት ሲያቀልል እንደሚችል ፡ ወሬ ሰምቶ አለመጠንቀቅም ሲያስጠቃ ይችላልና ፡ መጠንቀቁ ምንም ቢሆን አይከፋም” አለ ውበቱ ።

“መጠንቀቅ መቸም... ለማንኛውም ቢሆን ጥሩ ነው ፤ ነገር ግን ክፉ ቢሆኑ ለራሳቸው ይባላቸው እንጂ እኛን ምን ያደርጉናል ፤ በምን እንገናኛለን ማለቱ ነው” አለ ጥላሁን ፡ “ምን ያደርጉናል” ያለውን ቶሎ አርሞ ።

“እሱን እንኩዋ ተወው ፤ በሚገዙት አገር እዬኖራችሁ በምን አትገናኙም?” አለና ውበቱ ፡ ትንሽ ዝም ብሎ ፊት ለፊት ሊመለ ከት ቆይቶ ፡ “አንተና ሶፊ ፡ ያን... ያን ጥሩ አሳባችሁን ፡ ያን የተ ቀደሰ ምኞታችሁን በስራ ተርጉማችሁ ውጤቱን ሳታሳዩን ፡ ካለመጠ ንቀቅ የተነሳ ተሰናክሎ በቀር... ሁላችንም እናዝናለን” አለ ፡ ማሾፍ ካደነ ውሃው ወለል ብሎ እዬታዩ ።

“ያን የተቀደሰ ምዕታችንን ለጥላቻችሁ ! እን የዛሬን አያርገውና የዚያ የተቀደሰ ምዕት ባለቤቱኑ አንተ አልነበርህ ?”

“ልጅ ላለሁ ! ገና የሚቻልና የማይቻል : የሚሆንና የማይሆን መለዩት ሳላውት !”

“ለመሆኑ ሰው ከልጅነት ወዳዋቂነት ሲሸጋገር : አስተያየቱ እዩ ጠበብ ይሄዳል ማለት ነው ?” አለ ጥላሁን : ባሽሙር ውበቱን የጎደን እያዩ ።

“መቼም ... ‘ካዩሁትና ከሰማሁት አንድ አይቅረኝ’ ብሎ እደርስ : እደርስ : ላይ ላይን መጋለብ የልጅ : ያዩትን ጠልቆ እስኪያውቁ እለመባከን ያዋቂ ባሕሪያዎች መሆናቸው ... የሚያከራክር አይመስለኝም !” አለ ውበቱም : የጉዋደኛውን ያሽሙር አስተያየት ባሽሙር አስተያየት መልሶ ።

“ደግ እስቲ ይሁን !” አለ ጥላሁን : ከርከሩን ባጭር መቁረጥ ስለፈለገ ።

በማግስቱ ማታ : ውበቱ : ጥላሁን ከነባለቤቱና አላዩ ከነባለቤቱ ከሌሎች ቀድመው እግራዝማች ዳኛቸው ቤት ደረሱ ።

ግራዝማች ዳኛቸው ዘለግ : ወፈር ብለው : ጠጉራቸው ከርደድ፣ አፍንጓቸው ሰፋ : ከንፈራቸው ወፈር ያለ : ጠየም ብሎ ጎላ ያለ መልክ ያላቸው : ዕድሜያቸው በግምት ሰድሳ ግድም የሚደርስ ሰው ናቸው ። አባታቸው : ባላምባራስ ፍሪሳ ከየትም ተጠራቅሞ : “የጎን ደሬ ጦር” እዩትባለ ይጠራ በነበረው የመንግስት ሰራዊት ውስጥ : አንድ አለቅነት ከገባር ጋር ተሰጥቶባቸው : “አልጋ” በሚባል የኢሉባቦር ክፍል ይኖሩ ስለነበረ : ግራዝማች ዳኛቸው እዚያ ተወልደው፣ አድገው እስራ ዘጠኝ : ወይም ህያ ዓመት ያክል ሲሆናቸው : ባምባ ጉዋር ነፍስ አጥፍተው ጫካ ገቡ ። ከዚያ ፋሽስት ኢጣሊያ ኢትዮጵያን ስትይዝ : እዚያው በሽፍትነታቸው ብዙ አመታት አንዳሉ ቀጥለው በዋቻ ጫካ እዩተዘዋወሩ : የጠላትን ግንባር በጦርነት ካልሆነ : በሌላ በግናቸውም ምክናያት ሳያዩ : አምስቱን ዓመት አሳለፉ ። ከዚያም በሁዋላ : “የግሚራና ያካባቢው ህዝብ በመንግስት ላይ ሸፈተ” ተብሎ ሲዘመትበት : በመንግስት ወገን ሆነው : ቁጥር ስፍር የሌለው ህዝብ የፈጁና ብዙ መንደር አመድ ያደረጉ መሆናቸው ስለ ታወቀላቸው : “ስመ ጥሩ ጀግና” ተብለው : ላገልግሎታቸው ዋጋ ሽልማትና መጀመሪያ የምክትል : ቀጥሎ የሙሉ ወረዳ ገዢነት እዚያው ጥቅ ውስጥ ባንዳንድ ክፍሎች ላይ ተሰጥቶባቸው : ላጫጭር ጊዜ ተዘዋወ

ረው ገዝተዋል ። ወደ የኪ ከተሣወሩ በሁዋላ ግን ፡ አስራ አምስት አመት ሙሉ ስላልተንቀሳቀሱ ፡ የኪ የርሱት እንጂ የግዛት አገራቸው መሆኑን ወደ መርሳቱ ደርሰዋል ። ምሽታቸው ፡ ወይዘሮ እጸገነት አሸብር ግን ፡ ግፋ ቢል ከሰላላ አመት የማያልፉ ፡ ውብ ወጣት ወይዘሮ ናቸው ።

ግራዝማች ከሚወዱት ባላቸው ቀምተው ፡ ያለፈቃዳቸው በግድ አግብተዋቸው ፡ ምሽት ሆነው አብረዋቸው የሚኖሩ ስለሆኑ ፡ ሁል ጊዜ ያዘንተኛ መልክ ይታይባቸዋል ።

የግራዝማች ዳኛቸው ቤት መቸም ለየኪ ፡ “ እጅግ ጥሩ ” የሚባል ነው ። ባጡ ቆርቆሮ የተከደ ፡ ግድግዳው ከውጭ ተለስኖ ኖራ የተቀባና ፡ ከውስጥ በባላበባ ወረቀት ያጌጠ ፡ ወለሉ እስከ ግድግዳው ጥግ ስጋጃ ምንጣፍ ግጥም ብሎ የተነጠፈ ነው ። ከዋናው በር እንጾር ግድግዳውን ተጠግቶ ፡ እንደ ከፍ ያለ ድልዳል ካለሳለሱ የተነሳ ግራዝማች ፡ “ ሀር ” የሚሉት አበባ ምንጣፍ ተነጥፎ ፡ በራስጌና በግርጌ ባለጥልፍ መሸፈኛ መከዳዎች ተደርገውበት ይታያል ። ድልዳሉ ግራዝማች እንግዶች ካልጋበዙ በግብር ጊዜም ይሁን ፡ በሌላ ያዘቦት ቀን እቤት ከቆዩ የሚቀመጡበት ነው ። እንግዶች ሲጋበዙ ግን ፡ ከድልዳሉ ፊትለፊት ፡ ትንሽ ፈንጠር ብሎ በሚታዩው ረሻጥ ጠረጴዛ ነው እንግዶቻቸውን የሚጋበዙ ። ስለዚህ ፡ ያ ከዳር እስከ ዳር ስጋጃ ምንጣፍ ግጥም ብሎ የተነጠፈ ሰፊ አዳራሽ ፡ ግራዝማች ባዘቦት ቀን ከሚቀመጡበት ድልዳልና ከመብል ጠረጴዛው እስከ ወንበሮቹ በቀር ሌላ እቃ አይታይበትም ። በእቃ ፈንታ በግድግዳው ዙሪያ ተደርድሮ የሚታዩው አሽከር ብቻ ነው ።

ግራዝማችና ባለቤታቸው እዩተመካከሩ እንግዶች የሚቀመጡበትን ተራ ላጋፋረው ሲያሳዩ ፡ እንግዶች መምጣታቸውን እንደ አሽከር ገብቶ ስለነገረ ፡ አጋፋረው ወጥቶ አስገባቸውና ፡ ውበቱ ሁሉንም በዩስማቸው ከግራዝማችና ከወይዘሮ እጸገነት ጋር ማስተዋወቅ ጀመረ።

“ መቸም አቶ አሳዩ የብዙ ጊዜ ጭፍራዎ ስለሆነ ማስተዋወቅ ባላሻም ፤ ከባለቤቱ ፡ ከወይዘሮ የውብዳርም እንደምትተዋወቁ እርግጠኛ ነኝ ። ብቻ አሳዩ በዩቀኑ የሚያውቁት ሰው ነው ። እኔም አውቀዋለሁ ሲመስለኝ ፤ ለካስ ትንሹን ክፍሉን ኖሮዋል የማውቀው ብዙ ውን ገና አሁን ነው ያወቅሁት ። ያለጥርጥር እርስዎም ገና ያላወቁት ከፍል ይኖረዋልና ደህና አድርገው ይወቁት ” ሲል ውበቱ እዩሳቀ ፡ ግራዝማችና ወይዘሮ እጸገነትም እዩሳቀ ላሳዩና ለባለቤቱ የጅ ሰላምታ ሰጡ ።